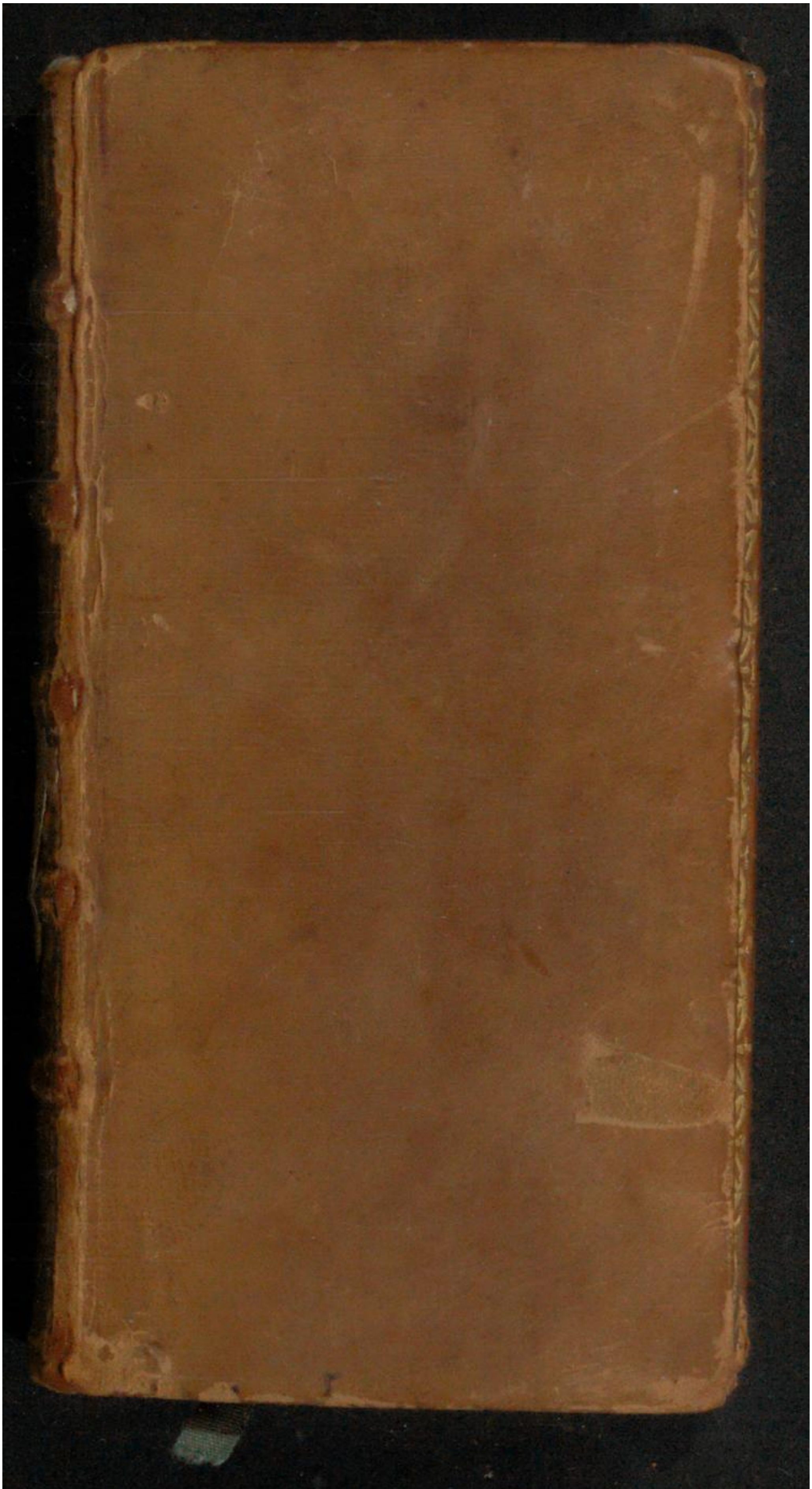

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

~~Elzevier~~

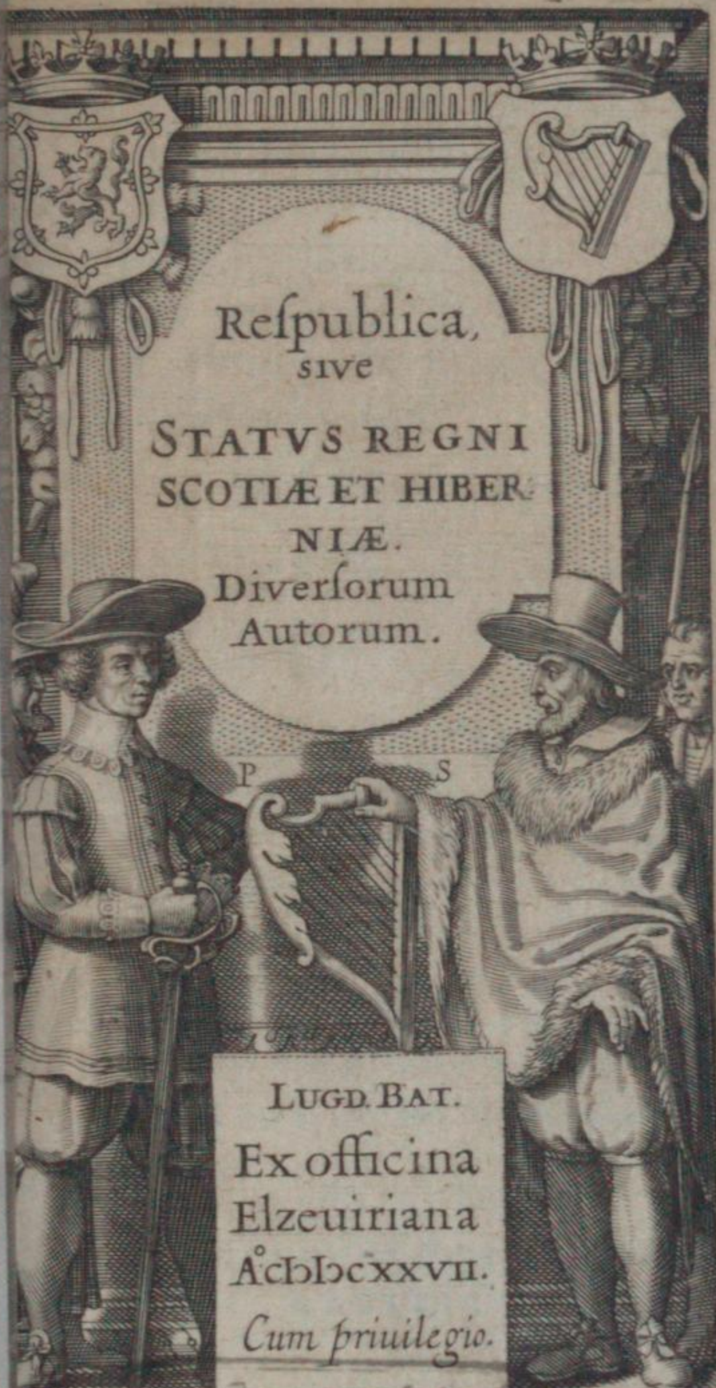
~~D.153.~~

K.W. 224

C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Koninklijke
Bibliotheek
's Hage.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

CONTENTA
hujus libelli.

I.

SCOTIAE REGNI TOPOGRAPHIA, è Georgio Buchanano Scoto, & Guil. Camdeno Anglo.

II.

INSCRIPTIONES ANTIQVAE in Scotia.

III.

DE ANIMANTIBVS QVADRVPEDIBVS, VOLATILIBVS, AQVATILIBVS SCOTIAE, ex Hectore Boëthio.

IV.

DE SCOTORVM PRISCIS RECENTIBVSQVE INSTITVTIS AC MORIBVS, ex Hectore Boëthio.

V.

DE COMMERCIIS SCOTORVM & REGNI REDITIBVS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

VI.

SCOTIAE REGIMEN, ex Camdeno & aliis.

VII.

CATALOGVS REGVM SCOTIAE ex Hectore Boëthio & Georgio Buchanano.

VIII.

DE FOEDERE SCOTORVM CVM FRANCIS, & OFFICIIS MILITARIBVS QVAE IN FRANCIA EXERCVERVNT.

SCO-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Scotiae Regni TOPOGRAPHIA

è Georgio Buchanano Scoto, & Guil. Camdeno Anglo.

DIRIMITVR Scotia ab Anglis primum Tueda fluvio, Zeviota monte altiſſimo, & qua mons deficit, vallo non adeo pridem facto, ac deinde Eſca & Solvæo fluminibus. Citra hos limites à mari Scotico ad Hibernicum regiones hoc ordine jacent.

Marcia, in qua Bervicum oppidum nunc Angli tenent, ſiniſtrum Tuedæ latus attingit. Ad Orientem Forthæ æſtuario, ad Meridiem Anglia clauditur.

Ad Occidentem ad utrunque Tuedæ latus eſt Teviotia, à Tevioto amne nomen adepta. Zeviota monte dirimitur ab Anglia.

CAMDENVS. Terſdale, id eſt, Vallis ad Teſium ſive Teviotum fluvium. inter abruptas collium & cautium crepidines Angliæ proxima, à bellicoſa gente habitatur, quæ ob creberrima bella ſuperioribus ſeculis inter Scotos & Anglos, in militiam & repentinas excurſiones expeditiſſima. Tvveda vallem à ſe denominatam, ovibus, quarum lana in magno pretio, refertiſſimâ interfluit.

Poſt hunc regiones non magnæ Lidalia, Evia, Eſcia, à tribus fluminibus cognati nominis, Lidalo, Evo, & Eſca nominatæ.

Vltima Annandia, & ipſa ab Annando amne prope mediam dividente appellata, ſecundum Solvæum in mare Hibernicum decurrit.

CAMDENVS. Vulgo Annandale, id eſt, vallis ad Annam fluvium. Cujuſmodi ſint qui has limitaneas regnorum valles incolunt, abactores, Ioannes Leſleus, ipſe Scotus, & Epiſcopus Roſſenſis, dicit: Noctu turmatim per invia loca, perque multos meandros, è finibus ſuis exeunt. Interdiu in latibulis præſtitutis equos viresque ſuas recreant, donec eo tandem per tenebras, quo volunt, perveniant. Arrepta præda ſimiliter noctu per circuitus & devia duntaxat ad ſua redeunt. Quo quiſque peritior dux per illas ſolitudines, anfractus, & præcipitia media caligine & tenebris eſſe poteſt, is ut ingenio excellens majore in honore habetur: & tanta calliditate hi valent, ut rariſſime prędam ſibi eripi ſinant, niſi canum odoriſequorum ductu rectis ſemper veſtigiis ſe inſequentium ab adverſariis nonnunquam capiantur. Cæterum ſi capti ſint, tanta eloquentia pollent, verborumque ſuaviſſime fluen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ium lenociniis, ut & judices ſimul & dverſarios quantumvis ſeveros, ſi non d miſericordiam, ſaltem in admirationem & commiſerationem quoque vehementer permoveant.

Iam ut rurſus ad Fortham redeamus, s ab ortu Lothianam claudit: Cocburni altus, & Lamyrii montes, eam à Marhia ſeparant. Contingit deinde paulum d Occaſum inflexa Lauderiam, & Tuediam, alteram à Laudero oppido, alteram ab amne Tueda mediam ſecante. Tuediam ad Meridiem & Occidentem contingunt Lidalia, Nithia, Glottiana. Nithiæ Nithus amnis nomen dedit, per eam in mare Hibernicum labens.

Lothiana à Lotho Pictorum rege nominata. Ab Oriente æſtivo finitur Fortha, ſive mari Scotico. Vallem Glottianam ſpectat ab Occidente hiberno. Hæc regio humanitatis cultu, & rerum neceſſariarum ad uſum vitæ copia cæteras longe præcellit. Quinque amnibus irrigatur, Tina, utroque Eſca, (qui antequam in mare cadant, in unum alveum coëunt,) Letha, & Almone. Hi partim è Lamyriis, partim Pictlandicis montibus, in Fortham defluunt. Oppida habet Dumbarum, Hadinam, vulgo Hadintonam, Dalkethum, Edimburgum, Letham, Limnuchum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

CAMDENVS. Dumbar, caſtrum olim munitiſſimum, ſedes Comitum Marchiæ, ſæpius ab Anglis captum, & à Scotis receptum; ſed anno M D LXVII ex Ordinum authoritate, ne ſeditioſis eſſet perfugium, ſubverſum. Hadingthon, ſive Hadina, Tinæ fluviolo aſſidens, in planitie longe porrecta, quam foſſa alta & amplo muro ceſpititio exteriori, cum quatuor propugnaculis ad angulos, totidemque aliis ad murum interiorem, forma quadrata, communiverunt Angli. Dalkerth, Comitum Mortoniæ habitatio peramæna. Edenburgus, Hiberno-Scotis Duncaden: urbs hæc ſitu editiori, cœlo ſalubri & ſolo uberi, multis nobilium turribus circumpoſitis, & petennium aquarum fontibus emanantibus irrigua, ab oriente in occidentem mille paſſ. porrecta, latitudine dimidio minore, univerſi regni caput jure optimo cenſetur, mœnibus firma, ædificiis publicis & privatis pulchra, frequens & celebris ex maritima opportunitate quam portus ad Letham vicinus præbet. Ad Orientem Palatium eſt Regium adjunctum, Sainct Crucis Monaſterio biceps, quod Rex David primus extruxit, cui in vinario feris cuniculis & leporibus referto mons impendet, ab Arthura Britanno Cathedra Ar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

nuri dictus. Ad occidentem vero præruptiſſima rupis celſum in cacumen elata aſſurgit, niſi qua urbem reſpicit, cui caſtrum imponitur crebris turribus ita validum ut inexpugnabile munimentum cenſeatur; quod Britanni Caſtle myned Agned, Scoti Caſtrum puellarum & Caſtrum Virginum vocarunt, ab aſſervatis ibi olim regiis Pictorum puellis. Ad primum hinc lapidem Letha portus commodiſſimus; quem cum Deſſius Gallus in Edimburgi ſecuritatem operibus muniſſet, multis eo confluentibus ex ignobili vico, in oppidum mox excrevit.

Magis ad Occidentem jacet Glottiana, utranque Glottæ fluminis ripam complexa, quę ob longitudinem in duas præfecturas dividitur. In ſuperiore præfectura collis eſt non admodum editus, è quo in tria diverſa maria flumina effunduntur, Tueda in mare Scoticum, Annandus in Hibernicum, in Deucaledonium Glotta. In ea urbes inſigniores ſunt, Lanarcum, & Glaſcua.

Hanc ab Occidente Hiberno Coila contingit.

Vltra Coilam eſt Gallovidia. Ea ſeparatur à Nithia Cludano amne, tota fere in Meridiem vergens, ac ab littore ejus, reliquum illud Scotiæ latus tegitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Vniverſa pecoris, quam frumenti fertilior. Amnes habet in Hibernicum mare decurrentes, Vrum, Devam, Kennum, Cream, & Luſſum. Nuſquam fere in montes attollitur, ſed collibus tantum frequentibus intumeſcit. In convallibus inter eos aqua reſtagnans innumeros prope lacus efficit, è quibus primis ante æquinoctium autumnale imbribus rivi augentur, unde multitudo incredibilis anguillarum deſcendit, quas accolæ naſſis vimineis exceptas ſale cōdiunt, ac non modicum inde quæſtum faciunt. Extremum lateris eſt Nonantum promontorium, ſub quo in oſtio Luſſi fluminis ſinus eſt, qui Ptolemæo Rerigonius vocatur. Et ex adverſo influit ex æſtuario Glottæ ſinus, vulgo lacus Rianus, Ptolemæo Vidogara: quod inter hos ſinus terræ procurrit, incolæ Rinum, hoc eſt, Gallovidiæ aciem appellant. Ab eiſdem Nonantum Mula, hoc eſt, roſtrum, ſive rictus, nominatur. Tota autem regio Gallovidia (nam Gallovid priſcorum Scotorum lingua Gallum ſignificat) appellatur.

CAMD. Gallovvay, medii ævi Scriptoribus, Latinis Gallvvallia & Gallovidia, ab Hibernis, qui olim occuparunt, & ſe Gael ſua lingua contracte vocant, facta appellatione.

Infra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Infra Vidogaram à tergo Gallovidiæ leviter declinat ad Glottæ æſtuarium Caricta. Eam duo amnes interſecant, Stinſiarus, & Grevanus: uterque multis amœnis villis cingitur. Inter amnes, qua in modicos colles tumet, paſcuis fœcunda, nec infelix frumento eſt. Tota terreſtribus maritimiſque copiis non modo ſibi ſufficiens, ſed vicinis multa ſuppeditans. Dunus amnis eam à Coila ſeparat, ortus ex ejuſdem nominis lacu, qui inſulam complectitur modicæ arcis capacem.

Sequitur Coila, quam à meridie Gallovidia claudit, ab ortu æſtivo Glottianam attingit: ab occaſu Iruino fluvio à Cunigamia diſtinguitur: mediam Æra amnis dividit. Ad eum ſita eſt Æra, emporium non ignobile. In univerſum regio eſt feracior virorum fortium, quam frugum, aut pecorum: tota quippe tenui & arenoſo ſolo: quæ res hominum induſtriam acuit, & parſimonia vires animi & corporis confirmat.

Cunigamia poſt hanc ad Septentriones procurrit, & Glottam ſubmovet, ac prope ad juſti amnis modum coërcet. Nomen regioni Danicum eſt, quód eorum lingua regis domicilium ſignificat: quæ res indicio eſt, eam Danos aliquando tenuiſſe. Proxime ad Orientalem

ejus

ejus plagam ſita eſt Renfroana, ab op-pidulo in quo conventus ejus celebrari ſolent, appellata: vulgo Baronia dicta. Mediam eam ſecant duo amnes, quibus utriſque Carthus eſt nomen. Poſt Baroniam eſt Glottiana, ad utramq; Glottæ ripam protenſa, & ipſa in plures juriſdictiones ob magnitudinem diviſa. Amnes nobiliores fundit: à læva Avennum, & Duglaſſum, qui in Glottam decurrunt: item à dextra alterum Avennum, qui Lothianam ab agro Sterlinenſi dirimit. Hi duo fluvii communem amnium appellationem loco proprii nominis acceperunt, quemadmodum in Vallia diverſa dialecto is, quem Avonem vocant.

Sterlinenſem agrum à Meridie ſeparat à Lothiana Avennus, ab Ortu æſtuarium Forthæ, donec paulatim ſeipſo minor ad juſtam fluminis magnitudinẽ redactus, prope Sterlinum pontem patitur. Secat regionem fluvius unus, qui memoratu ſit dignus, Carron, juxta quem aliquot vetuſta ſunt monumenta. Ad lævam Carrontis duo terreni ſunt tumuli, hominum opera (ut res indicat) ædificati: vulgo Duni pacis appellantur. Inferius autem ad eundem amnem ad duo fere millia paſſuum eſt ædificium rotundum ſine calce, ſed ſaxis aſperis ita

con-

onformatis,ut ſuperioris lapidis pars in nferiorem ſe inſerat, ita ut totum opus nutuo complexum,&ſaxorum ponde-e ſe ſuſtineat, paulatim ab imo ad ſum-mum in arctum ſe colligens. Summa pars aperta eſt. Vulgus alium atq; alium uſum & auctorem ejus ædificii pro ſuo quiſque ingenio comminiſcitur. Ego certe aliquando conjectura fui indu-ctus, ut crederem templum Termini fuiſſe, quod (ut accepimus) rotundum & ſuperne apertum ædificari ſolitum erat. Nonnihil etiam conjecturam no-ſtram juvare videbantur Duni pacis propinqui: quaſi facta ibi pace, cujus monimentum hi colles eſſent, quod illic terminum ſuæ ditionis Romani ſta-tuiſſent. Neque alia res me ab hac opi-nione deduxiſſet, niſi reſciſſem ex ho-minibus fide dignis, in inſula quadam compluria eſſe ædificia: cætera quidem ædiculæ, cujus meminimus, ſimilia, niſi quod majuſcula & laxiora eſſent. Duo item in Roſſia ſimili forma ſunt ſacella. Ea res ſuſpendere ſententiam me coë-git, ac judicare monumenta rerum ge-ſtarum hæc eſſe, ac potiſſimum trophæa ac pene extra orbem terrarum, ut tuta ab injuria hoſtium eſſent, conſti-tuta. Sed certè ſive hæc trophæa ſunt, ſive (quod quidam ſuſpicantur)

claro-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

clarorum virorum ſepulcra, fuiſſe cre[illegible]
monumenta ad æternitatem memori[illegible]
perpetuandam conſecrata, ſed ab hom[illegible]
nibus indoctis incultiſque, ad ſimilitu[illegible]
dinem illius ædiculæ, quæ eſt ad Ca[illegible]
rontem, conſtructa.

CAMDEN. Ninius hic arcum trium[illegible]
phalem à Caraulio erectam fuiſſe do[illegible]
cuit; Ad ripam Carauni (inquit) domum
rotundam, politis lapidibus fornicem
triumphalem in victoriæ memoriam
erigens, conſtruxit, murumque reædifi[illegible]
cavit, & ſeptem caſtellis munivit.

A dextro Carrontis latere ager fer[illegible]
cætera planus in collem paulum promi[illegible]
net, medio ferè ſpatio inter Dunos pa[illegible]
cis & ædiculam: in eo ad ipſum angu[illegible]
flexum modicæ urbis veſtigium adhu[illegible]
apparet. Sed murorum fundamenta, &
vicorum deſcriptio, partim cultu ruſti[illegible]
co, partim eruendis ad propinquas di[illegible]
tiorum villas conſtruendas lapidibus
quadratis, confuſa eſt. Hunc locum di[illegible]
ſerte Beda Anglus Guidi vocat, atque in
ipſo valli Severi angulo collocat. Multi
præclari ſcriptores Romani ejus valli
meminerunt: multa veſtigia extant,
multi lapides inſcripti eruuntur, quibus
aut teſtimonia ſalutis per tribunos &
centuriones acceptæ, aut ſepulcrorum
inſcriptiones continentur. Et cum ab

Adriani

driani vallo (ut utriuſque veſtigia indi-
ant) raro minus centum millibus paſ-
uum diſtet hoc vallum Severi ab eo
uod antè Adrianus conſtruxerat; aut
agna inſcitia fuit eorum, qui res An-
icas ſcripſerunt, ſi Latinos, qui hæc tra-
iderunt, non intellexerunt; aut incu-
a, qui dilucide tradita tam confuſe red-
derunt. Vtrumcunque ſit autem, res
ihi digna eſt viſa, ſi non reprehenſio-
e, ſaltem levi admonitione; præſertim
um ex monumentis jam dictis & Be-
e Angli hiſtoria ſatis conſtet, ibi ali-
uando inter Brittones & Scotos limi-
em fuiſſe.

Vltra Sterlinenſem agrum eſt Levi-
ia, à Renfroana præfectura Glotta, à
laſcuenſi Kelvino amne diviſus, ab
gro Sterlinenſi montibus, à Taichia
ortha dirimitur: tandem in montem
rampium deſinit, ad cujus radices per
allem cavam Lominius lacus ſe expli-
at, viginti quatuor millia paſſuum lon-
us, octo latus. Supra viginti quatuor
nſulas complectitur. Præter multitu-
inem aliorum piſcium habet & ſui ge-
eris eſu non inſuaves: Pollacas vocant.
andem erumpens meridiem verſus
evinum amnem, qui regioni nomen
edit, effundit: qui prope Britannodu-
um arcem, & eodem nomine oppidum
in

in Glottam ingreditur. Leviniæ parte extremam Grampii montis ultimi co les attollunt, ſinu maris exiguo, que Gerlochum à brevitate appellant, inte ciſi. Vltra hunc eſt ſinus multo am plior, quem Longum vocant, à Lon qui in eum cadit, fluvio. Is limes eſt i ter Leviniam & Covaliam.

CAMDEN. Vbi Levinus è lacu in Clu dam ſe exonerat, interponitur Al-clui ſic veteres dixerunt; poſteri Dumbr ton, id eſt, Britannorum oppidum; corrupte metatheſi quadam Dumba ton vocarunt, eo quod Britanni diut ſime contra Scotos, Pictos & Saxon tenuerint. Eſt enim propugnaculu ſive caſtrum & natura & ſitu totius Sc tiæ munitiſſimum, & ad ipſos flum num confluentes in herbida planicie r pi confragoſæ & bicipiti affixum; in c jus altero vertice ſpecula eminet; in a tero, qui humilior, crebra ſurgunt pro pugnacula. Inter duos hos vertices a latus Septentrionale aſcenſum hab unicum vix ſingulis pervium, gradibu magno labore per obliquam rupem e ciſis. Pro foſſis ſunt ad occaſum Lev nus, ad meridiem Cluida, ad oriente cœnoſa planities, quæ, oceani æſtu acc dente, aquis tota integitur, ad Septe triones ipſo acclivi ſitu tutiſſimum..

Ip

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Ipſa Covalia, Argathelia, ſeu potius Ergahelia, & Cnapdalia, multis ſinubus anguſtis ex æſtuario Glottæ infuſis, in multas partes dirimuntur. Vnus inter cætera inſignis lacus Finis vocatur, à Fino fluvio, quem recipit.

CAMDENVS. Lacus Fin halecum ſuo tempore ad miraculum feraciſſimus.

Is ultra ſexaginta millia paſſuum in longitudinem porrigitur. Eſt & in Cnapdalia lacus Avus, in quo eſt inſula exigua, & arx munita. Ex eo fluvius Avus effunditur, qui unus in illis regionibus in mare Deucaledonium exit.

Vltra Cnapdaliam ad occidentem hibernum excurrit Cantiera, hoc eſt, regionis caput, Hiberniæ occurrens, à quo modico freto dirimitur. ipſa longior quam latior, adeo arctis faucibus Cnapdaliæ conjungitur, ut vix mille paſſus expleant, idque ſpacium nihil aliud quam arena ſit, adeo humilis, ut per eam naviculis traductis nautæ plerunque navigandi compendium quærant. Hanc attingit Lorna Argatheliæ adjacens, & uſque ad Abriam pertinens, regio plana, nec infœcunda.

CAMDENVS. Lorna generoſi hordei ferax, vaſto lacu Leave diviſa. ad hunc eſt Bergomum caſtrum; in quo

 olim

olim juſtitiæ forum , & haud proc
Dunſtafag,id eſt, mons Stephani,quon
dam Regum habitatio; ſupra quod La
cus Aber in terram tam longe ex occi
duo mari ſe inſinuat,ut Lacui Neſſo,qu
in orientalem oceanum ſe emittit , ni
anguſto ſpatio montes interpoſiti dire
miſſent, confluxiſſet. In hac celeberri
mum eſt Tarbar in Logh-Kinkeran,ub
parlamentaria autoritate Iacobus quar
tus Iuſtitiarium & Vicecomitem conſti
tuit, qui auſtralium inſularum incoli
jus adminiſtraret.

Qua Grampius mons humilior eſt,&
magis pervius, Braid Albin regio voca
tur,hoc eſt,quaſi altiſſimam Scotiæ par
tem dicas,ac ubi maxima pars illa attol
litur,DrumAlbin,id eſt,Scotiæ dorſum
vocatur, nec omnino ſine cauſſa. Ex e
enim dorſo flumina in utrunque mar
decurrunt, alia in Septentrionem, ali
in Meridiem.

CAMD. Incoluit has regiones genu
hominum incultum, pugnax & inpri
mis maleficum ; Highlandmen vulg
vocatur ; qui vera ſoboles priſcorun
Scotorum. Hibernice loquuntur; ſe Al
bimich vocant; corpore firmo & com
pacto, robore valido, pedibus pernice
animis elati, bellicis exercitiis, ſeu po
tius latrociniis, innati, & ad vindictam
odi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

odio capitali projectiſſimi. Hibernicorum more virgatis ſagulis induti, capillitio denſo & longiori. Venatu, piſcatione & prædatione vivunt. In bello caſſide ferrea, lorica ferreis annulis contexta, arcubus & hamatis ſagittis, & machæris utuntur latioribus, atque per gentes, quas Clannes vocant, diviſi, ita immaniter graſſantur prædando, cædendo, ut ipſorum effera crudelitas legem extorſerit, qua liceat, ſi quis ex aliqua illorum gente damna intulerit; quicunque ex illa gente captus fuerit, aut damna reſarciat, aut capite luat.

Ex Ierno lacu Iernam fluvium in orientem Hibernum fundit, qui in Taum illabitur ad tria millia paſſuum infra Perthum. Ab hoc fluvio cognomen accepit ad utramque ripam affuſa, vetere Scotorum lingua Strathierna dicta. Strat enim regionem ad fluminum decurſum jacentem appellare ſolent. Inter montes ejus regionis & Fortham porrigitur Taichia, à Taicho fluvio, qui medium ſecat, nomen adepta. Excipiunt eam Ocelli montes. Ipſi quidem magna ex parte, atque ager ad eorum radices adjacens, in Iernenſi præfectura cenſentur. Verum reliquum agri ad Fortham uſque ambitio in varias præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

fecturas diſſecuit, Clacmananam, Co
roſſianam, & Kinroſſianam.

Ab his & Ocellis montibus quicqu
agri à lateribus Fortha & Taus cla
dunt, in Orientem anguſte cuneat
ad mare. Ea uno nomine vocatur Fi
omnibus rebus ad uſum vitæ neceſſar
ſibi ſufficiens: qua lacus Levinus ea
ſcindit, latiſſima: inde utrinque ſe col
gens in anguſtum uſq; ad Caraliam o
pidum. Amnem unum, qui memora
ſit dignus, Levinum fundit.

CAMD. Terra fruges & pabula, ca
boneſq; foſſiles, benigne profundit, ma
præter alios piſces, oſtrea & conchi
affatim producit.

Totum littus frequentibus oppidu
præcingitur, è quibus maxime eſt m
morabile propter bonarum artium ſt
dia Fanum Andreæ, quod priſci Sc
Fanum Reguli appellant.

CAMD. S. Andreæ urbs Archiep
copalis apertum oceanum proſpecta
antiquior loci appellatio Regimund,
eſt, mons Reguli; Oengus quippe ſi
Vngus Rex Pictorum Deo & S. A
dreæ dedit ut eſſet caput & mater on
nium Eccleſiarum in Regno Pict
rum.

Interius in media fere regione
Cuprum, quo reliqui Fifani ad jus a
cipie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſpiendum conveniunt. Qua Ierniam
ontingit, eſt Abrenethium vetus Picto-
um regia. Hic in Taum influit Ierna.
pſe autem Taus è lacu Tao, qui eſt in
raid Albin, viginti quatuor millia lon-
o erumpit, fluviorum Scotiæ facile
naximus. Is ſe ad Grampium montem
nflectens, Atholiam attingit, regionem
ertilem, in ipſis Grampii ſaltibus col-
ocatam. Ejus partem ſub radicibus
nontis in planitiem explicatam Bla-
am vocant, quæ vox liberum arbo-
ibus ſolum ſignificat.

Infra Atholiam ad dexteram Tai
ipam ſita eſt Caledonia oppidum, ve-
us tantum nomen retinens, vulgo
Duncaldem, hoc eſt, tumulus corylis
onſitus. Corylus enim cum per inculta
e latiſſime funderet, & ſilvarum opa-
itate agros tegeret, & oppido & genti
nomen dabat Caledones enim, aut
Caledonii gens, olim inter Britanno-
um clariſſimas, alteram partem regni
Pictorum faciebant, quos Ammianus
Marcellinus in Caledones & Vecturio-
nes dividit, quorum nunc vix nominis
eſtigium aliquod ſupereſt. Infra Cale-
doniam ad duodecim millia paſſuum in
adem dextra ripa eſt Perthum.

CAMDENVS. Vrbecula eſt elegans,
itu amæno, inter duo vireta, & (licet

ædes ſacræ nonnullæ exciſæ) ſplendida ita diſtincta ut ſinguli artifices ſinguli fere vicos ſeorſim incolant; marinaſque commoditates Taus accedente æſtu naviculis ſubvehit.

Ad ſiniſtram ripam ſub Atholia ad Orientem ſpectans, eſt Gorea frumentariis campis nobilis.

CAMDEN. In hac & regione Perth trans Taum Scona celebre olim monaſterium regibus Scotiæ inaugurandis venerandum viſitur, ex quo Kennethus Pictis in proximo ad internecionem occiſis, ſaxum ex Hibernia in Argathetram tranſlatum Regibus Scotorum conſecrandis lignea cathedra incluſum hic collocaverit, quod Rex Edvvardus primus Angliæ VVeſtmonaſterium deferendum curavit. De quo vaticinium vulgo jactatum, quod nunc fidem invenerit, ut id genus paucula, ſubjungendum curavi.

Ni fallat fatum, Scoti, quocunque locatum
Inveniunt lapidem, regnare tenentur ibidem.

Et ſub hac iterum inter Taum & Eſcam porrecta Anguſia, ſive, ut priſci Scoti loquuntur, Æneia.

CAMDEN. Genuinis Scotis Aaneia campos tritici & omne genus frumenti feraces

races, amplos colles, lacus, ſaltus, paſ-
ua & prata, expandit, plurimis arcibus
c caſtris condecorata.

Sunt qui Horeſtiam, aut juxta dia-
ectum Anglorum Foreſtiam dictam
utent. In ea ſunt urbes Cuprum, &
uod Boëtius patriæ ſuæ gratulans am-
itioſe Deidonum vocat. Vetus enim
omen Thaodunum fuiſſe reor, à Du-
o, id eſt, colle ad Taum ſito, ſub cujus
adicibus oppidum eſt extructum. Extra
aum ad 14 millia paſſuum recto litore
ccurrit Abrenethea, alio nomine Ab-
inca. Deinde Rubrum promontorium
atis longe conſpicuum. Eſca fluvius
ognomento Auſtralis mediam ſecat:
lter Eſca Septentrionalis eam à Mernia
ividit. Ea ex magna parte ſolo eſt cam-
eſtri & plano, donec ultra Fordunum
& Dunotrum comitis Martialis arcem
ccurrat Grampius, paulatim ſe demit-
tens, & in mare ſubſidens.

Camden. Mernis regiuncula mari
Germanico obverſa pingui gleba ſatis
ibrata camporum jacet planitie. Maxi-
me autem memorandum eſt Dunnotyr
Caſtellum arduæ & inacceſſæ rupi è qua
mare deſpectat impoſitum; mœnibus
firmis, turribus intercurrentibus com-
munitum; quod diu Keithi è familia
veteri & ſplendidiſſima tenuerunt, qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

virtute duce conſecuti ſunt, ut ſint Comites Mareſcalli Regni Scotiæ hæreditarii, hujusque provinciæ Vicecomites.

Vltra eam ad Septentriones eſt Deuæ, vulgo Deæ fluminis oſtium: & plus minus mille paſſus ulterius Dona. Ad alterum Abredonia eſt, ſalmonum piſcatu nobilis, ad alterum epiſcopi ſedes, & ſcholę publicæ omnium ingenuarum artium ſtudiis florentes. Hanc citeriorum invenio vetuſtis monumentis Abredeam appellatam. Nunc utrunque oppidum Abredonia veteris & novæ cognominibus diſtinctum vocatur.

Ab hac tam anguſta fronte inter hæc flumina incipit Marria, ac ſeſe paulatim dilatans ad ſexaginta in longitudinem millia ſe protendit Badenacham uſque. Ea regio perpetuo dorſo continetur, & in utrunque mare flumina evergit. Badenachæ confinis eſt Abria, ad mare Deucaledonium modice prona, regio (ut inter Scotos) in primis copioſa maritimis & terreſtribus commodis. Eſt enim & frumentis & paſcuis in primis felix, & præterea nemorum umbris, & rivulorum fontiumque amœnitate jucunda. Piſcium vero proventu adeo fertilis, ut nulli propè Scotiæ regioni cedat. Nam præter fluviatilium copiam,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

iam , quam tot rivi ſufficiunt , mare
ongo canali per planum ſolum infu-
um penetrat, ibique terræ paulo altio-
e margine coërcitum ſe latius diffun-
it, ac ſpeciem ſtagni, aut verius lacus,
ræbet: unde Abriam, id eſt, ſtationem,
atrio ſermone appellant. Idem quo-
ue nomen regioni circumcirca vicinæ
ant. Qui Anglicè loquuntur, utram-
ue, hoc eſt, & ſinum illum maris , &
egionem, perperam & abſurde Locha-
riam vocant. Hæ tres regiones, Abria,
adenacha, & Marria, latitudinem Sco-
iæ inter duo maria complectuntur.

Ad plagam ſeptentrionalem proxi-
na Marriæ eſt Buchania , Dona fluvio
b ea diviſa. Ea omnium Scotiæ regio-
um longiſſime ſe in mare Germanicum
xporrigit. Paſcuis oviumque proven-
u admodum felix, cæteriſque commo-
is ad vitam neceſſariis ſibi ſufficiens.
luvii ejus cum ſalmonibus abundent,
atram amnem tamen id genus piſcis
on ingreditur. Eſt in ejus littore ſpe-
nca, cujus natura prætereunda non
idetur. Aqua è naturali fornice gut-
tim deſtillans ſtatim in lapidum pyra-
idas vertitur, ac niſi opera hominum
ntrum ſubinde purgaretur , ſpacium
ſque ad fornicem brevi compleretur.
apis autem qui ita gignitur, velut me-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

diam naturam inter glaciem & ſaxum
obtinet: eſt enim friabilis, neque ad
marmoris duritiem unquam conſoli
deſcit. Nos cum Toloſæ eſſemus circi-
ter annum ſalutis cIↃ IↃ XLIV, accepi
mus ex hominibus fide dignis, ſimilem
per omnia huic ſpeluncam eſſe in pro
ximo Pyrenæo.

CAMDENVS. Ingens etiam maſſa E
lectri, quæ vel equi corpus magnitudine
æquavit, haud multis abhinc annis in
hoc littus ejecta. Succinum, Gleſſum &
Chryſoelectrum hoc docti vocant; &
Sotacus, ſuccum eſſe, qui ex arboribus
in mare apud Britannos defluit & du-
reſcit, exiſtimavit; Tacituſque juxta
ſenſit cum ſcripſit; *Fœcundiora nemora
lucoſque, ſicut orientis ſecretis, ubi thura
balſamaque ſudantur, ita occidentis inſu-
lis terriſque ineſſe crediderim; quæ vici
ni ſolis radiis expreſſa atque liquentia in
proximum mare labuntur, & vi tempe
ſtatum in adverſa littora exundant.* Se
rapio autem & recentioris ævi Philoſo
phi volunt, exoriri è terra bituminoſ
ſub mari & juxta mare, ipſumque flu
ctus & tempeſtatem ejicere, partim piſ
ces devorare.

Vltra Buchaniam ad Septemtrione
duæ ſunt regiunculæ, Boina, & Ainia
quæ uſque ad Spæam flumen pertinent
qu

ui ſeparat eas à Moravia. Oritur au-
em Spæa à dorſo Badenachæ, cujus
neminimus: nec longe ab ejus fonte
acus eſt, unde erumpit Lutea, ac ſe in
cciduum mare devolvit. Ad oſtium
jus ferunt oppidum nobile fuiſſe, à flu-
io Enerluteam nuncupatum. Certe
ive terræ vicinæ ſpectes ingenium, ſive
avigationis & ſubvectionis maritimæ
ommoditatem, locus eſt admodum
mporio aptus. Priſci quoque reges has
pportunitates ſecuti, aliquot ſeculis ibi
abitaverunt in Evonia arce, quam
unc multis falſo perſuaſum eſt eſſe Ste-
hanodunum. Ejus enim arcis rudera
c veſtigium adhuc in Lorna monſtran-
ur. Sunt regiunculæ aliquot exiguæ
nter Buchaniam & mare Occiduum
nterjectæ: ſed cum nihil habeant inſig-
e ac narratu admodum memorabile,
on eſt quod in eis explicandis immo-
emur.

Vltra Spæam uſque ad Neſſum ſequi-
ur Moravia, olim (ut creditur) Varar
icta. Inter eos amnes Oceanus Germa-
icus, velut retro in occidentem terram
gens, ſinu vaſto ejus laxitatem caſti-
at. Tota quanta eſt hæc regio frugi-
us & paſcuis fœcunda, amœnitate ve-
, & fructiferarum arborum proven-
, totius regni facile prima. Duo me-
moratu

moratu digna habet oppida, Elginar ad Loxiam amnem, qui nomen antiquum adhuc retinet, & Neſſum ad cognominem fluvium. Neſſus à lacu Neſſ longo viginti quatuor millia effluit. A qua ſemper fere tepida, nec unquam it frigida ut congelet. Quin & aſperrim hieme fragmina glaciei in eum invect tepore aquarum brevi ſolvuntur. Vltr Neſſum lacum Occidentem verſus oct millia continentis terræ protenduntur. Tantillum ſane eſt, quod obſtat, qu minus maria coëant, & quod reliquum eſt, Scotiæ inſulam reddant. Nar quod ſpacii ab iis faucibus ad mare Deucaledonium interiicitur, fere ſinubu maris in terram irrumpentis eſt inter ciſum. Quod ultra Neſſum & fauce illas anguſtas eſt interjectum, in qua tuor provincias ſolet dividi, Naverniam ſeu, ut vulgo, Stranaverniam, à flumin Naverno dictam.

Vltra oſtium Neſſi, qua mari Germanico immergitur, eſt Roſſia, in mar promontoriis altioribus excurrens quod & nomen ipſum indicat. Ro enim Scotis promontorium ſignificat. Ea tota longior eſt, quam latior. Nam mari Germanico ad Deucaledoniun porrigitur, qua in montes attollitur aſpera & inculta: qua ſe in campos ex

plicat

plicat, frugum fertilitate nulli prope Scotiæ agro inferior. Valles habet amœnas, piſcoſis amnibus irriguas: lacus piſcoſos complures, ſed maximum omnium Lubrum. A mari Deucaledonio littus paulatim ſe caſtigat, & in Orientem æſtivum reflectit. Ab altero littore mare Germanicum, inter rupium excelſarum ſcopulos iter ſibi pandens, interius in ſinum ſe ſpacioſum explicat, adverſus omnes tempeſtates portum ſaluſerum, ac certum perfugium. Eſt enim ingredientibus non difficilis aditus, intus vero adverſus omnes cœli mariſque injurias tutiſſima ſtatio quantumlibet magnis claſſibus.

Proxima Roſſiæ extremæ Septentrionem verſus eſt Navernia, à Naverno amne appellata: quam vulgo proprietatem ſermonis patrii ſecuti Stranaverniam appellant. Eam à Meridie Roſſia claudit, ab Occaſu & Septentrione mare Deucaledonium eam alluit, ab Oriente Cathaneſiam contingit. Sutherlandia his omnibus ita interjecta eſt, ut omnibus ſit finitima, atque ab aliqua regione cœli eas contingat. Nam ab Occidente Stranaverniam, à Meridie & Oriente Roſſiam, à Septentrione Cathaneſiam habet objectam. Cultores magis ex natura regionis paſcuo quam

aryo

arvo dediti. Nihil in ea quod ſciam ſingulare, niſi quod montes can-didi marmoris habet, rarum in regioni-bus frigidis miraculum, & prope i-nullos uſus comparatum, quod non-dum ejus affectatrix luxuria eo immi-grarit.

Cathaneſia ultima ad Septentrionem Scotiæ regio eſt, qua in plaga ei Naver-nia occurrit: hæque duæ regiones Sco-tiæ latitudinem in frontem anguſtam contrahunt. In ea fronte tria attollun-tur promontoria. Altiſſimum in Na-vernia, quod Ptolemæo eſt Orcas, ſiv-Tarvedum: reliqua duo nequaquam æque ſublimia in Cathaneſia ſunt, Ve-vedrum, nunc Hoia, & Berubium falſo Hectori Boëtio Dume appell-tum, nunc Dunis Bei vulgo dicitur, al-Duncans Bei vocant. Ex hoc nomin-aliquot literis exemtis vox Dunis B-facta videtur. Ad radicem collis ſinu-eſt permodicus, quo portu navicul-ab inſulis Orcadibus appulſæ utuntu-Sinus autem maris vulgo Bei vocatu-Hic igitur ſinus cum Duncani vel D-nachi ſinus à vicinis appellaretur, ex h-vocabulis utcunque conjunctis ſerm-popularis Dunis Bei effinxit. In hoc tr-ctu Ptolomæus collocat Cornavios, c-jus nominis adhuc veſtigia quædam m-

ſtan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſtant. Arcem enim comitum Cathaneſiæ vulgo Gernico vocant. Nam qui Ptolomæo & exteris Cornavii ſunt, Britannis Kernici fuiſſe videntur. Nam cum non in hoc tractu modo, ſed in diverſiſſima inſulæ parte, nempe in Cornovallia Cornavios ponat eoſdem, qui vetuſtum ſermonem Britannicum retinent, adhuc Kernicos vocant. Ac forſitan non abſurde judicabit, ſi quis Cornovallos pro Kernicovallis, id eſt, Kernicis Gallis dictos exiſtimaverit. Videntur & in media inſula, obſcura quidem illa, ſed hujus tamen nominis veſtigia remanſiſſe. Valli enim Severi initium ſcribit Beda non procul abeſſe à cœnobio Kebercurnig. & monaſterii quidem hic nullum indicium in illis locis eſt relictum. Manet autem non procul illinc ſemidiruta Duglaſſiorum arx, Abcornum nomine. Horum autem vocabulorum utrunque, an alterum ſit à Kernico corruptum, lectori dijudicandum relinquo.

Reſtat ut nunc de inſulis aliquid dicamus. (quæ pars hiſtoriæ Britannicæ maximis erroribus eſt implicata.) Sed omiſſis vetuſtioribus, à quibus nihil certi nobis eſt traditum, quæ ab hominibus noſtri temporis & verius & apertius ſunt prodita, proſequemur. Inſularum omnium,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

omnium, quæ Scotiam veluti coronan
tres fecerunt vel claſſes, vel ordine
Occidentales, Orcadas, & Zelandica
Occidentales appellant, quæ ab Hibe
nia pene ad Orcades, in mari Deucal
donio lateri Scotiæ occidentali præ
tenduntur. Eas, qui nunc aut patru
ætate aliquid de rebus Britannicis ſcri
pto evulgarunt, Hebridas appellan
nomine certe novo, & cujus nullar
originem aut veſtigium è ſcriptoribu
priſcis oſtendunt. In illo enim mar
tractu alii Æbudas vel Æmodas coll
carunt: ſed tanta inter ſe inconſtanti
ut vix unquam in numero, ſitu, aut no
minibus conveniant. Straboni (ut a
antiquiſſimo incipiam) fortaſſe ven
danda ſit, quod ea parte orbis nondu
ſatis explicata, famam incertam ſecut
videri poſſit. Mela Hemodas ſepte
totidem Martianus Capella Acmoda
Ptolomæus & Solinus quinque Æbuda
Plinius ſeptem Acmodas & triginta Æ
budas numerat. Nos in nominibus fr
quentiſſima antiquis retinebimus, Æ
budasque omnes occidentales inſul
appellabimus. Situm, & ſingularu
naturas, commoditatesque, ex auct
ribus, ut recentioribus, ita multo ce
tioribus recenſebimus. In primis aute
Donaldum Monroum ſequemur, h
min

ninem & pium & diligentem, qui eas
omnes & ipſe peragravit, & oculis per-
luſtravit. Hæ vero in mari Deucaledo-
nio ſparſæ jacent, numero ſupra trecen-
tas &.... Ab ultimis uſque tempori-
bus omnes Scotorum reges eas tenue-
runt uſque ad Donaldum Milcolumbi
tertii fratrem, qui eas regi Norvegiæ
ceſſit, ut ejus opera in regno Scotorum
adverſus jus faſque occupandum ad-
juvaretur. Tenuere eas Dani & Nor-
vegi circiter annos centum ſexaginta,
donec ab Alexandro tertio Scotorum
rege ingenti prælio victi eis ceſſerunt.
Tentarunt interdum & viribus freti, &
ſeditionibus adducti, ſe in libertatem
vindicare, & ſibi reges creare. Re-
gium enim nomen cum alii, tum non
adeo pridem Ioannes è Donaldina fami-
lia uſurpavit. In victu, veſtitu, totaque
rei domeſticæ ratione, antiqua utuntur
parſimonia. Opſonatio illis eſt venatus,
& piſcatio. Carnem aqua in omaſum
aut cæſi pecoris pellem infuſa coquunt:
in venationibus interim ſanguine ex-
preſſo cruda veſcuntur. Pro potu eſt
jus carnium elixarum. Serum lactis
aliquot annos ſervatum in conviviis
etiam avide bibunt. Id potionis ge-
nus blaedium appellant. Major pars
aqua ſitim ſedat. Panem ex avena
C &

& hordeo (quæ ſola frugum genera
illis regionibus proveniunt) conficc
non injucundum ex diuturno uſu pe
tia quadam adhibita conſueverunt. M
ne ex eo paulum deguſtant, eoque co
tenti venantur: aut ſi quid aliunde op
ris eſt objectum, uſque ad veſperum
bo abſtinent. Veſte gaudent varia,
maxime virgata. Colores amant m
xime purpureum, ac ceruleum. M
jores ſagis verſicoloribus plurifaria
diſtinctis utebantur, ut adhuc pleriſq
mos eſt. Verum plures nunc magis fu
cas & ericæ frondes proxime imitante
ne in ericetis cubantes luce florida veſt
agnoſci poſſint, ferunt. His involuti p
tius quam tecti, ſæviſſimas tempeſtat
ſub dio tolerant, ac interdum nivib
obruti ſomnum capiunt. Domi etiar
ſuæ humi cubant. Subſternunt ſilice
aut ericam, ſed hanc radicibus deorſum
frondibus ſurſum verſis: adeoque ſcit
hac ratione lectos concinnant, ut mo
litie cum pluma certent, ſalubritate lon
ge ſuperent. Erica enim naturali ſiccan
di vi prædita ſupervacuos humores ex
haurit, nerviſque eorum moleſtia libe
ratis ſuum vigorem reſtituit, ita, ut qu
veſpere languidi & laſſi decubuerunt
mane vegeti & alacres reſurgant. Om
nibus non negligentia modo in culci
tris

is, & ſtragula veſte, ſed affectatio inulti horroris & duritiei ſumma eſt. Si uando uſus aut neceſſitas eos in pererinum ſolum trahit, culcitras & hopitum ſtragula humi provolvunt, ac iis veſtibus involuti ſe quieti componunt: ſoliciti videlicet, ne barbata illa (ut pſi vocant) mollities patriam & ingeuam duritiem contaminet. In bello áuem quibus corpora tegant, arma ſunt, aſſis ferrea, & lorica ferreis annulis cõecta, plerunque ad talos uſque demiſ. Tela adverſus hoſtem arcus & ſagittæ naxima ex parte hamatæ, ferreis utrinue barbulis eminentibus, quæ niſi vulere late patefacto è corpore extrahi on poſſunt. Sunt qui enſibus latis aut ecuribus pugnent. Loco tubæ tibia uuntur utriculari. Muſica maxime deletantur, ſed ſui generis fidibus, quarum liis chordæ ſunt æneæ, aliis è nervis actæ, quas vel unguibus prælongis, vel lectris pulſant. Vnica autem illis ambitio eſt, ut fides multo argento exorient, & gemmis. Tenuiores pro gemnis cryſtallum adhibent. Accinunt auem carmen non inconcinne factum, uod fere laudes fortium virorum conineat: nec aliud fere argumentum eoum Bardi tractant. Vetere Gallorum ermone paulum utuntur. Inſulæ circa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Scotiam, quæ priſca utuntur lingua
quæque Occidentales vocantur, ita fer
ſe habent.

Prima omnium eſt Mana, falſo qui
buſdam dicta Mona, ab antiquioribu
Eubonia : à Paulo Oroſio Mevania, au
potius Mænavia. Priſca enim lingu
Manim dicitur. Superior ætas oppidum
in ea Sodoram appellabat, in qua inſu
lanorum epiſcopus ſedem habebat. Æ
quo fere ſpacio ab Hibernia, Gallovidi
Scotiæ, & Cumbria Angliæ provin
cia, ſita eſt. Viginti quatuor milli
paſſuum in longum, octo in latum pro
tenditur.

Proxima in æſtuario Glottæ ſurgi
Aliſa, rupes ardua undique præte
unum aditum præceps. Toto fere anno
humano cultu vacua, niſi quod ſtati
temporibus navicularum ingens nu
merus ad aſellos piſcandos eo conve
niat. Frequens eſt cuniculis, avibusque
marinis, eoque maxime genere anſerum
quas Solanas vocamus. Ex æquo fere
ſpectat ad orientem Hibernum Cari
ctam, ad occidentem hibernum Hi
berniam, ad occidentem æſtivum Kin
teram.

Ad viginti quatuor millia ab hac ſita
eſt Arania, fere in Septentriones ver
gens: longa viginti quatuor millia, ſede
cim

m lata. Tota in altiſſimos atque aſper-
nos montes aſſurgit. Sola maritima
a colitur. Mare, qua humilior eſt, ir-
mpens, in ea ſinum ſatis magnum fa-
, cujus aditum claudit inſula Molas.
que montibus undique ſe attollenti-
s, ac ventorum impetum frangenti-
s, portus navibus intus eſt tutiſſimus:
in aquis perpetuo tranquillis piſcatio
eo copioſa, ut ſi quid ultra quam
od in unum diem ſit ſatis, capiatur,
colæ in mare, tanquam in piſcinam
projiciant.

Nec longe ab Araniæ littore jacet in-
la exigua Flada, cuniculorum feraciſ-
ma.

Bota, octo millia P. longa, quatuor
ta, interius in æſtuario Glottæ ſita eſt,
Arania (uti dictum eſt) octo millia
ſſuum ad Orientem æſtivum diſtans.
b Occidente æſtivo abeſt ab Argathe-
plus minus quingentos paſſus, ad O-
entem à Cunigamia ſex millia paſſuũ.
ota fere humilis eſt, & frugibus & paſ-
is ſatis commoda. Vnam habet in-
læ cognominem urbem, & in ea vete-
m arcem Roſaiam. Aliam habet ar-
m ad ſinum, qui ſermone patrio Ca-
es, hoc eſt, Kampſos, vocatur.

Ad Occidentem hibernum eſt inſula
ernoca, humilis, & pro magnitudine

fertilis, & culta, mille paſſuum longa quingentos lata.

Interius in æſtuario Glottæ ſunt Cumbra major & minor, modico ſpacio diremtæ: major frugum, minor platyceroton ferax.

A promontorio Cantera paulo plus mille paſſus abeſt Avona, id eſt, portuoſa: id cognomen adepta ab ſtatione navium: quod cum Dani inſulas tenebant ad eam claſſes eorum curſus dirigebant.

Ab eodem promontorio ad occidentem hibernum contra Hiberniæ littus porrecta eſt Raclinda.

Et à Kintera quatuor millia, exigua inſula Caraia: nec longe ab ea ſita eſt Gigaia, ſex millia longa, mille & quingentos lata. Ab hac, quatuor & viginti in longum porrecta abeſt Iura. Duodecim autem millia diſtat à Gigaia. Maritima cultu ſatis frequentia ſunt: interiora, ſilvis operta, cervorum varii generis copia abundant. Sunt qui exiſtiment eam antiquitus Deram fuiſſe nominatam: quod nomen cervum Gothico ſermone ſignificat.

Ab hac duo millia abeſt Scarba, ab Oriente in Occidentem quatuor millia paſſuum in longitudinem excurrens, mille lata: raris in locis ab hominibus culta. Æſtus maris inter eam & Iuram

tam

m violens eſt, ut nec velis nec re-
is, niſi certis tempeſtatibus, ſuperari
ſſit.
Poſt hanc multæ ignobiles inſulæ de-
de ſparguntur, Bellach, aut Geniſta-
, Geuraſtilla, Longaia, utraque Fiola.
res item Garvæ, cognominibus diſtin-
æ; Culbrenina, Dumchonel, Luparia:
lnahua, Vikerana, Vitulina: Luinga,
ila, Seuna. Hæ tres proximæ pecore
frugibus ſatis fœcundæ Argatheliæ
mitibus parent. Proxima his Sclata,
od è rupe ejus regulæ, quas Sclatas
cant, excidantur. Deinde Naguiſo-
, & Eiſdalfa, ac Skennia; & quæ voca-
r Thiana, ab herba frugibus noxia,
n diſſimili Luteæ, niſi quod magis di-
to ſit colore; & Vderga, & inſula Re-
a; mox Duffa, hoc eſt, nigra, atque in-
la Eccleſiæ, & Triarcha. Deinde inſula
rdua, Humilis, & Viridis, & Ericea.
em Arboraria, Capraria, Cunicula-
, & quæ Ocioſorum dicitur, & A-
idica. Item Liſmora, in qua olim ſe-
s epiſcopalis Argatheliæ fuerat, longa
to millia paſſuum, lata duo. In ea
æter communia cum cæteris com-
oda, metalla inveniuntur. Deinde
vilia, & Siuna, inſula Trajectus, in-
la Ovicularis. Item Flada, & inſula
xi, & Greſſa, & inſula Magna, & Ar-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

dieſcara, & Muſadilla, & Bernera, olin
ſacroſanctum aſylum dicta. Silva ta
nobilis, Molochaſgir. Drinacha, ſpini
ſambuco & magnarum ædium ruin
operta. Inſula Vici fabrorum, ſilvæ fe
tilis. Item Ranſa, & Kervera.

Maxima poſt Iuram ad Occidente
eſt Ila, longa viginti quatuor millia, ſed
cim lata, à Meridie in Septentrione
porrecta: pecorum, frumenti, cervo
rum, item plumbi fertilis. Amne
aquæ dulcis habet, nomine Laiam, ite
aquæ marinæ ſinum, in quo inſulæ v
riæ. Præterea aquæ dulcis lacum, in qu
eſt inſula Falangama dicta, olim om
nium Inſulanorum regia, in qua inſu
larum regulus aſſumto nomine regi
ſolebat habitare. Huic propinqua, ſe
minor, eſt inſula Rotunda, cui etiam
conſilio nomen eſt inditum. In ea enin
curia erat, in qua quatuordecim è pr
moribus jus aſſidue dicebant, ac de ſum
ma rerum etiam agitabant conſilia
quorum ſumma æquitas & moderati
pacem domi foriſque præſtitit, & pac
comitem rerum omnium affluentiam

Inter Ilam & Iuram ſita eſt inſu
parva, à cumulo lapidũ cognominat

Ad auſtrale latus Ilæ jacent hæ dein
ceps inſulæ: Colurna, Mulmoris, Oſr
ma, Brigidana, Corsketa, inſula Hum
Li

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Imerſga, Beathia, Texa, Ovicularia, hoſiga, Rinarda, Cana, Tarſcheria, chmarra, inſula Magna, inſula figuræ manæ, inſula Ioannis, Stacbadis. Ad cidentalem Ilæ angulum Overſa. Ibi oq; fretum torrentiſſimum niſi cer- horis impermeabile eſt navibus. In- la Mercatoris: & ad occidentem æſti- um ſpectans Vſabraſta, & Tanaſta, & eſa, & inſula Textoris,& ad octo mil- a ab Ila magis in ſeptentriones verſa rvanſa, & ei proxima Porcaria, & uingentos paſſus ab Orvanſa Col- anſa.

Vltra Colvanſam ad Septentriones acet Mulla, XII millia paſſ. diſtans ab la. Hæc inſula quatuor & viginti mil- ia in longum, totidem in latum porri- itur: aſpera quidem illa, ſed frugum non infœcunda. Habet ſilvas frequen- es, magnoſque cervorum greges, por- umque ſatis tutum. Ex adverſo inſulæ Columbi habet duos amnes, ſalmonum fœcundos: alios item minores non om- nino ſteriles: duos item lacus, & in ſin- gulis ſingulas inſulas, ſuasque in eis ar- ces. Mare diverſis in locis irrumpens quatuor facit ſinus, omnes halecum abundantes.

Ad occidentem hibernum ſita eſt Columbaria, ſive inſula columbarũ: ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

orientem æſtivum Era: utraque pecori & frumentis, & piſcatui commoda.

Ab iis duo millia paſſuum abeſt inſula D. Columbi, longa duo millia paſſuum, ſupra mille lata, fertilis quidem omnium, quæ ea cœli plaga gignere ſolet, & veteribus, ut in ea gente, monumentis illuſtris: ſed D. Columbi ſevera diſciplina & ſanctitate clarior. Erant in ea duo monaſteria, alterum monachorum, alterum monacharum: curia una, ſive (ut nunc loquuntur) parochialis eccleſia, multaque ſacella ex munificentia regum Scotorum, & regulorum Inſulanorum. In cœnobio veteri D. Columbi Inſularum epiſcopi ſedem ſtatuerunt, vetere domicilio, quod erat in Eubonia, ab Anglis capto. Remanet adhuc inter veteres ruinas ſepulcretum, ſive cœmeterium commune omnium nobilium familiarum, quæ in occidentalibus inſulis habitabant. Eminent inter cæteros tumuli tres, modicis intervallis diſtantes, tribus impoſitis domunculis in Orientem verſis. In occidentali cujuſque parte lapis inſcriptus, quorum tumuli ſint, indicat. Qui medius eſt, titulum habet, TVMVLVS REGVM SCOTIAE. Ferunt enim, quadraginta octo reges Scotorum ibi fuiſſe humatos. In dextro inciſus eſt titulus, TV-

MVLVS

LVS REGVM HIBERNIAE. atuor enim reges Hiberniç illic con-i fuiſſe dicuntur. Qui eſt in ſiniſtra te, inſcribitur, TVMVLVS REGVM ORVEGIAE. Hujus enim gentis octo es illic fuiſſe ſepultos, fama eſt. In quo cœmeterio ſeorſum claræ Inſu-orum familiæ habent ſua condi-ria.

Circa eam ſex proximæ inſulæ exi-æ, nec tamen infœcundæ, ab anti-is regibus & Inſulanorum regulis cœ-bio Columbi donatæ fuerunt. Soa i ovibus commoda habet paſcua, ma-r tamen proventus eſt ex avium ma-arum incubatu, & maxime ex ovis. oxima eſt Mulierum Inſula, ac deinde dana, mox Reringa. Poſt eam Sken-a quingentos paſſus à Mulla diſtans. abet ſuum parochum: ſed parochiani agna ex parte in Mulla habitant. Lit-ra cuniculis abundant. Ab hac mille ſſus abeſt Eorſa. Hæ omnes cœnobii olumbi monachis parent.

Ab Eorſa duo millia abeſt Vlva, quin-e millia paſſuum longa, frumento & ſcuis pro magnitudine fœcunda. Ha-t ſtationem navibus longis commo-am. Auſtrali ejus lateri prætenditur oluanſa. Agrum habet non infœcun-um, ac ſilvam colurnam.

Ab

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Ab hac fere trecentos paſſus ſita
Gomatra,duo millia longa, mille paſſ
lata, à Meridie in Septentrionem èxcu
rens. Deinde à Gomatra quatuor mill
paſſuum Meridiem verſus Stafa,utraq
portuoſa.

Quatuor ab hac millia paſſuum
occidentem æſtivum recedunt duæ Ke
niburgæ, major & minor, rupium i
circumvallatæ præcipitiis, & æſtu to
rentiſſimo, ut naturali munimento i
duſtria adjuto ſint plane inexpugna
biles.

Ab his mille paſſus diſtat inſula,cuju
terra ferè tota eſt nigra, ex putribus v
tuſtate ſilvis & muſco concreta. Eju
glebas ad uſum ignis deſiccant: inde d
cta inſula Monadum: nam ita genus i
lud terræ vocant,quæ Anglico ſermon
Moſſa dicitur.

Deinde Lunge,duo millia in longitu
dinem porrecta, dimidio minor Baca
Ab hac ad occidentem ſex millia recedi
Tireia, octo millia longa, tria lata, om
nium inſularum omnibus ad vitam re
bus neceſſariis longè copioſiſſima.Nam
& pecore,& frumento,piſcatu, & mari
narum avium fœtu abundat. In ipſa eſ
lacus aquæ dulcis,& in ea vetus arx: ha
bet & portum longis navibus non in
commodum.

Hin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Hinc duo millia abeſt Gunna ; & à
nna pari ſpacio Colla, duodecim mil-
longa, duo lata, in primis fertilis. Nec
ocul hinc eſt Calfa , tota prope ſilvis
erta. Poſt duæ inſulæ cognominatæ
rides, major & minor. Item totidem
dem cognominibus ex adverſo pro-
ontorii Mullæ. Iacent non longe ab ea
æ inſulæ, cognominatæ Glaſſæ, hoc
, ceruleæ. Deinde Ardam ridir, id eſt,
a inſula equitis. Deinde Luparia, ſive
ſula luporum. Poſt eam inſula Magna.
A Colla inſula Septentrionem verſus
otenditur ab Oriente in Occidentem
decim millia longa, ſex lata, montibus
duis & ſilvoſis aſſurgens Ruma; &
ia raris in locis habitata eſt, aves ma-
næ paſſim in campis ova ponunt, quo-
m quantum libet quivis vere adulto
lligit. In rupibus excelſis marini an-
res (de quibus ante à nobis dictum eſt)
unde capiuntur.
Ab ea quatuor millia ad orientem
bernum eſt inſula Equorum, & ab ea
ingentos paſſus Porcaria, pro magni-
dine rerum neceſſariarum abundans.
idificat in ea falco: habet & portum ſa-
commodum. Non longe ab hac ſunt
anna & Egga, modicæ inſulæ, ſatis fœ-
ndæ, poſterior etiã anſeribus marinis,
as Solanas vocãt. Deinde Scabretilla,
venatui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

venatui quam aliis vitæ commodis a-
tior.

Hinc à Septentrione in Meridie
porrigitur Skia, omnium Inſularu
circa Scotiam maxima, quadragin
duo millia paſſuum longa, alibi octo
alibi duodecim lata, in montes pluril
locis ſe attollens; ipſi ſilvis, ſilvæ paſcu
abundant; campi frugum & pecoru
fertiles: in his præter alia pecora greg
equarum. Quinque amnes habet m
jores, ſalmonum fœcundos, multos et
minores, nec eos ſalmonum ſteril
Mare ab omni parte in terram pen
trans, multos aquæ ſalſæ ſinus facit: tr
præcipuos, tredecim item alios, omn
halecum fœcundos. Habet & lacu
aquæ dulcis, & quinque arces. Inſul
priſcorum Scotorum ſermone Skian
cha, hoc eſt, alata vocatur, quod pr
montoria, inter quæ mare ſe infundi
velut alæ ſe obtendunt. Vſus tamen o
tinuit, ut Skia, id eſt, Ala, vulgo dic
retur.

Circa hanc ſparſæ jacent inſulæ m
nores; Oranſa, frugibus & pecore; C
nicularia, nemoribus & cuniculis abu
dans: Paba, latrociniis infamis, quo
in ejus ſilvis prædones transeuntib
inſidias locant. Inde Scalpa, octo mill
ad æſtivum Occidentem ſita: Præt
al

a commoda magnos cervorum gre-
s in ſilvis alit. Inter oſtium Caronis
us, & Raarſam, jacet Crulinga, ſtatio
vibus tuta.
Et à Scalpa duo millia in Septentrio-
s porrigitur Raarſa, ſeptem millia
nga, duo lata; ſilvas habet Betuleas, &
eis cervos. Quingentos ab ea paſſus
Rona, ſilvis & erica operta. Portum
intimo ſinu habet latrociniis infe-
m prætereuntibus, inſidiis tegendis
rum: & in ſinus (qui à brevitate Ger-
h vocatur) ore eſt ejuſdem nominis
ula. Et à Rona ſex millia Septentrio-
m verſus Flada, & à Flada duo millia
ilmena, & ad Auſtrale Skiæ latus O-
nſa, & mille P. ab ea Buia parva, de-
le Buia major, ac deinceps quinque
rvæ inſulæ ignobiles; poſt quas Iſa
tilis frugum: & juxta eam Ovia, dein-
Askerma, & Lindilla, & ad octoginta
llia à Skia ad occidentem æſtivum
bjecta Linga, & Gigarmena, & Ber-
ra, & Megala, & Paba, & Flada, &
rpa vervecum, & Sandera: & Vaterſa,
æ præter alia commoda plurima ſta-
nem habet, multarum & magna-
n navium capacem, in quam ex om-
bus circumjacentibus regionibus ſta-
temporibus magna piſcatorum fre-
entia convenire ſolet. Hæ novem
poſtre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

poſtremæ inſulæ ſub dominatu ſu
epiſcopi inſularum.

A Vaterſa duo millia abeſt Barra,ſe
tem millia longa, ab occidente hiber
ſe ad orientem æſtivum exporrigen
frugum non infœcunda: piſcatu aſell
rum maxime inſignis. In hanc ſin
maris anguſtis faucibus infunditur: i
terius latius rotundatur. Inſulam hab
unam, & in ea arcem munitiſſima
In ſeptentrionali plaga Barræ, aſſur
collis, ab imo ad ſummum herbidus
ſummo ebullit fons aquæ dulcis, è q
rivus, qui defluit, ſecum in mare vi
num defert velut minuta quædam
adhuc informia animalia,quæ aliqua
parte, ſed obſcure, ſpeciem conchu
rum, quas vulgo vocamus cochlea
præferre videantur. Hanc littoris p
tem, in quam deferuntur,accolæ ma
nas arenas appellant;quod ibi receder
maris æſtu ultra mille paſſus arena n
detur: illinc magnæ conchæ effodiu
tur, quas vicini credunt ex illo vel
ſeminio, quod rivus è fonte defert, a
naſci, aut certe in mari incrementu
ſumere.

Inter Barram & Viſtum jacent
deinceps exiles inſulæ, Orbanſa,Ov
Hakerſæta, Garulanga, Flada, Bu
major, Buya minor, Haia, Helliſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

gaia, Lingaia, Feraia, Fudaia, Eriſ-
a.

Ab his in Septemtriones excurrit Vi-
s, longa triginta quatuor, lata ſex
illia. Hæc inſula, influente duobus
locis maris æſtu, trium velut inſula-
m ſpeciem præbet; rurſus nudatis æ-
recedente arenis in unam coit. In ea
rimi ſunt lacus aquę dulcis: ſed unus
ęcipua magnitudine tria millia paſ-
um longus. Ad hunc exeſa terra mare
am ſibi patefecit; nec ab incolis ob-
to ſexaginta pedum aggere excludi
tuit, quo minus inter ingentia ſaxa
ale coagmentata ſe inſinuet, & mari-
s piſciculos perſæpe relinquat. In eo
cis capitur cętera ſalmoni ſimilis, niſi
od ventre albo, dorſo nigro ſit, & ſi-
ſquamis, inſtar ſalmonis. Item in eo
ope innumeri ſunt aquæ dulcis lacus.
eluncas habet erica tectas, latronum
ibula: in ea ſunt quinq; ad ſacrorum
um Curiæ. Inde octo millia Orien-
n verſus jacet Helſcher Vetularum,
reor cognominata, quod ad mona-
as Ionæ Inſulæ ſpectet.

Deinde paulo longius ad Septentrio-
s ſe attollit Haueskera, in quam certo
ni tempore vituli marini frequentes
pellunt, & capiuntur.

Sexaginta fere ultra hanc millia ad

 occi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

occidentem æſtivum recedit Hirta, fru-
gum, pecorum, ac maxime ovium fe-
rax, proceerioreſque gignit, quam ull-
aliarum inſularum. Incolæ prope om-
nium artium, ac maxime religionum
rudes. Eo poſt ſolſtitium æſtivum do-
minus inſulæ procuratorem ſuum a-
vectigalia colligenda mittit, & una cum
eo ſacerdotem, qui pueros proximo an-
no natos baptizet: is autem ſi forte de-
ſit, ſuos quiſque baptizat. Domino pen-
dunt certum numerum vitulorum
marinorum, & ſole duratorum verve-
cum, & avium marinarum. Tota in-
ſula non ſuperat longitudinem mill-
paſſuum, totidem prope lata; nec ab ull-
aliarum inſularum videri pars ejus ull-
poteſt, præter tres montes in littore ſ-
attollentes, qui ex locis editioribus cer-
nuntur. In iis montibus ſunt ove-
eximiæ pulchritudinis, ſed ob violen-
tiam æſtus marini vix cuiquam eſt ad
eos aditus.

Iam ut ad Viſtum redeamus, à pro-
montorio ejus ſeptẽtrionali ſita eſt inſu-
la Valaia, mille paſſus lata, duplo lõgior.

Inter promontorium & Haream in-
ſulam hæ fere ſunt interjectæ, exiguæ
quidem, ſed non infrugiferæ: Soa, Stro-
ma, Pabaia, Barneraia, Gria, Linga, Gi-
linſa, Hea, Hoia, Ferelaia, Soa parva,
Soa

magna, Iſa, Seuna parva, Seuna
gna, Taranſa, Slegana, Tuemen; &
raHaream Scarpa,& ad occidentem
inoctialem ſupra Leogum L millia
unt VII inſulæ,quas alii Flavanas,alii
ras,alii Aſyla vocant,in montes her-
os conſurgentes,ſed ab omni huma-
cultu deſertæ: neque quadrupedem
ullum præter oves feras habét,quæ
dem à venatoribus capiuntur,ſed ad
lum victus uſum. Carnis enim loco
inam habent:aut ſi quid ſit carnis,id
o inſuave eſt, ut nemo attingat, niſi
xtremo famis periculo. Deinde pro-
odem tractu propius Septentrioné,
ent Garuellan, id eſt, aſpera inſula,
Lamba,& Flada,& Kellaſa,& Bernera
va,Bernera magna,& Kirta,& Buya
rva,& Buya magna,& Vexaia, & Pa-
a,& Sigrama magna,Cunicularia ab
s animalis fœcunditate vocata,& Si-
ma parva,& Pygmæorum inſula.In
fanum eſt, in quo credunt vicini
puli olim Pygmæos fuiſſe humatos.
lti exterorum terra altius effoſſa re-
rerunt,& adhuc deprehédunt capita
va & rotunda, aliarumque corpo-
humani partium oſſicula, nihil fa-
vetuſtæ derogantia. In eo littore
gi inſulæ, quod in orientem hiber-
n ſpectat,duo ſinus maris in terram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

irrumpunt, quorum alterum lacu
Meridionalem, alterum Septentrion
lem vocant. Vterque toto anno piſc
abunde captantibus ſuppeditat. Ex eo
littore Leogi magis ad Meridiem verg
Fabilla: deinde Adami inſula: deinde in
ſula Agnorum. Item Hulmena, & Vi
coilla, & Hauerera, & Laxa, & Era, &
inſula Columbi, & Tora, & Iſſurta, &
Scalpas, & Flada, & Seuta. Ad orienta
latus hujus inſulæ iter eſt ſubterra
neum, ſuperne fornicatum, longu
ultra jactum ſagittæ; ſub quam cryp
tam naviculæ minores velis aut rem
agi ſolent, dum fugiunt violentia
æſtus, qui ad propinquum promonto
rium magno cum fragore & naviga
tium periculo ſævit.

Magis ad Orientem jacet inſula, quam
Vetuſtum Caſtellum appellant; locu
naturali munimento tutus, & frugu
& piſcium copia, & ovis ibi nidifican
tium volucrum marinarum, abund
commeatum incolis ſufficiens.

Ad littus ubi ſinus Briennus terra
aperit, inſula Eu ſita eſt, tota fere ſilvi
umbroſa, ac latronibus tantum, qu
prætereuntibus inſidiantur, accommo
da. Magis ad Septentriones jacet inſul
Gruinorta, & ipſa itidem ſilvis opaca
& latronibus infeſſa. Et in eande

cæ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

plagam ſpectans inſula , Sacerdo-
n vocata, præter pabula ovis volu-
m marinarum abundans. Proxima
c eſt Afulla. Deinde ei propinqua
rera magna,poſt eam Habrera par-
uxta eam inſula Equorũ: juxta eam
ſus inſula Mertaika. Hæ octo proxi-
inſulæ ante oſtium ſitæ ſunt ſinus,
em vulgo lacum Briennum vocant.
Ab his inſulis, quæ ſinum Briennum
ecingunt, abſunt Haraia , & Leogus ,
tentrionem verſus excurrentes. In
gum patent ſexaginta millia , in la-
m ſedecim.Hæ quidem unam faciunt
ulam; non enim maris infuſi æſtua-
, ſed limitibus agrorum, & domino-
m ditionibus definiuntur . Pars au-
n ad Meridiem expoſita ſolet Haraia
cari.In ea fuerat monaſterium Roa-
la dictum , à Maeclodio Haraienſi
nditum : ager frugum ſatis fertilis,
quæ magis ex fodiendo quam aran-
illis proveniunt. Paſcua ſunt in ea
ium paſturæ commoda, præſertim
ns præaltus ad ſummum uſque faſti-
m gramine virens. Narrat Donal-
s Monrous, homo doctus & pius, ſe,
m illic eſſet, vidiſſe oves admodum
noſas, ut in eo pecoris genere ; ſine
tis dominis vagas: quarum proven-
m illic auget, quod ibi nuſquam cer-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

natur vulpes, lupus aut ſerpens, qua
quam inter hanc partẽ & Leogum m
gnæ interjectæ ſunt ſilvæ, quæ cerv
alant frequentes, ſed humiles, & m
corporis minus cõſpicuos. In hac inſu
parte fluvius eſt ſalmonũ ferax. In pa
ad Septentriones projecta eſt Leog
ſecundum littus ſatis frequenter cul
Quatuor habet curias, arcem una
ſeptem amnes majuſculos, ac duo
cim præterea minores, omnes pro
juſque magnitudine ſalmonum fœcu
dos: plurimis in locis mare in terras p
netrat, in ſinuſq; ſe diffundit omnes
lecũ copia abundantes. Magnus ibi pr
ventus ovium, quę in ericetis ac ſaltib
libere vagantur. Eas in locum anguſtu
ac velut caulas ſingulis annis coacta
incolæ antiquo more vellunt. Soli cãp
ſtris magna pars ericetis conſtat, in q
bus terra ſuperne eſt nigra, ex muſco
ſilvis putreſcentibus multis ſeculis co
lita ad altitudinem circiter pedalẽ. H
velut ſuperior cruſta in ceſpites oblo
gos & tenues conſciſſa, & ad Solem
ſiccata, in uſum igni colligitur, & lign
rũ vice uritur. Proximo poſt anno
dum ſolum alga marina ſtercoratũ ſe
tur ordeo. In hac inſula tanta plerur
balenarum capitur copia, ut aliquan
(uti ſeniores narrãt) viginti ſeptem p
ti

n prægrandes, partim minuſculæ de-
narum nomine ſacerdotibus ſint ex-
bitæ. Eſt & in hac inſula ſpelunca in-
ns, in qua recedente æſtu aqua duas
gyas alta manet:ubi vero rediit ęſtus,
ra quatuor eſt profunda. Ibi in rupi-
s ſedens omnis generis,ſexus & ætatis
ultitudo,hamis & lino magnam vim
cium promiſcue ducit.

Ad Orientem æſtivum ſexaginta fere
ill. paſſ. à Leogo ſita eſt inſula parva,
lo humili ac plano, & ſatis frequenter
lto. Nomen eſt Rona. Cultores homi-
s rudes,ac prope omnis religionis ex-
rtes. Dominus ejus, qui eam colant,
rtum familiarum numerũ finit, eiſq;
ajorum & minorum pecorũ aſſignat
antum ſatis videtur, unde & ipſi cõ-
ode vivant,& vectigalia ſolvãt. Quod
tra victum provenit, ad Leogum ſin-
lis annis agri ſui dominum mittunt.
æc fere vectigalis nomine pendit ma-
nam vim farinæ ordeaceæ in pellibus
vium inſutam,(apud eos enim hoc ge-
us frugum copioſe naſcitur,) carnis o-
llæ,& marinarum avium ſole durata-
um, quantũ ex annuo proventu ſupe-
t. Ac ſi quando multitudo capitũ ab-
ndat,ſupernumerarios quoq; domino
nnumerant. Atq; ita ſoli, ut opinor, in
niverſo orbe ſunt, quibus nihil unquã

 deeſt,

deeſt, omnia ad ſatietatem redundan[t]. Iuxta luxus & avaritiæ ignari, quiqu[e] innocentiam & animi tranquillitatem quam alii magnis laboribus ex inſtitu[tis] & præceptis ſapientiæ petunt, ex ig- noratione vitiorum comparatam ha- bent, nec aliud quicquam, præterquam quod ſuæ conditionis commoditatem non intelligant, ad ſummam felicita- tem deeſſe videatur. Eſt in hac inſula ſacellum D. Ronano ſacrum, in eo (u[t] majores natu ferunt) ligo perpetuo re- linquitur: quo cum quis moritur, ſe- pulcri locum inveniunt deſignatum. In hac inſula præter aliam piſcationem plurimæ balenæ capiuntur. Ab hac, millia paſſuum ſedecim, Occidentem verſus, jacet inſula Suilskeraia, mille paſſus longa, ſed quæ nullam herbam, ac ne ericam quidem gignat. Rupes tantum nigras attollit, quarum quæ- dam muſco nigro teguntur. Volucres marinæ paſſim ibi ova ponunt, & ex- cludunt. Ad eas nondum ad avolan- dum maturas proximi è Leogo inſula adnavigant, ac plus minus octo dies eis legendis tribuunt, donec earum carne, vento durata, plumiſque naviculas one- rent. In hac inſula rarum & aliis regio- nibus ignotum genus avis conſpicitur: colcam vocant, magnitudine paulo in-

fra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

anſerem. Ea vere ſingulis annis eo
ventat, pulloſque excluſos eo uſque
ucat,dum ipſi ſibi proſpicere poſſint.
l id fere tempus plumæ ſponte de-
ientes è toto corpore nudam deſti-
unt : ac tum demum ad mare ſe reci-
: , nec ante proximum ver uſquam
nſpicitur. Illud quoque eis eſt ſingu-
e, quod earum pennæ caulem non
bent, ſed levi, & cui nihil prorſus
ri adeſt, pluma totum corpus velut
nugine veſtiunt.

Sequuntur Orcades, in mari partim
eucaledonio, partim Germanico ad
ptentrionalem Scotiæ partem ſparſæ.
arum de nomine inter ſcriptores ve-
res & recentiores ſatis convenit. Ra-
onem autem nominis nemo (quod
lhuc ſciam)explicavit. Sed neque,qui
s primi tenuerint, ſatis conſtat. Om-
es Germanicæ originis eos fuiſſe tra-
unt: At è qua natione Germanorum
lvenerint, id non proditur. Si è ſer-
one conjecturam faciemus, & olim,
nunc quoque,vetere Gothica lingua
untur.Sunt qui Pictos eos fuiſſe arbi-
entur,hoc maxime argumento, quod
etum eos à Cathaneſia dividens Picti-
i cognominatur,Pictoſque ipſos gene-
s Saxonici fuiſſe exiſtimarint, Clau-
iani carmine maxime freti è VII Pane-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

gyrica; *—maduerunt Saxone fuſo*
Orcades, incaluit Pictorum ſanguine Thule:
Scotorũ tumulos flevit glacialis Ierne.
Sed eorum refutari facile error poteſt: partim ex Beda Angloſaxone, qui cum quinque diverſis linguis à Britannis Dei laudes cani aſſeveret, unam ex eo numero Picticam eſſe ait. Quod ſi tum Saxonice Picti locuti fuiſſent, eam à Saxonica (qua tum Angli incorrupta utebantur) non ſeparaſſet: partim quod in illis verſibus Claudianus diſerte Pictos à Saxonibus alios eſſe oſtendat: cum alteris Orcadas, alteris Thulen patriam eſſe affirmet. Sed undecunque ſunt oriundi, noſtra adhuc ætate lingua à Scotis & Anglis diverſa utuntur, & quæ à Gothica non multum diſcrepet. In convictu quotidiano multum è vetuſta parſimonia adhuc vulgus retinet. Itaque perpetua corporis & animi ſanitate fere omnes fruuntur. Rari morbis, plerique omnes ſenio ſolvuntur, pluſque apud eos delitiarum ignorantia, quam apud alios medicorum ars & diligentia ad ſalutem tuendam prodeſt. Eadem parſimonia, & ad formæ elegantiam, & ad ſtaturæ proceritatem, plurimum facit; frugum proventus eis exiguus eſt, præterquam avenæ & ordei,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

rdei, ex quibus eis & panis & vinum
ppetit. Ex gregalibus animantibus o-
es, boves, & capræ non infrequentes;
nde multus eis lactis, caſei & butyri
ſt uſus. aves marinæ innumeræ: ex his
re & piſcibus victus eorum magna ex
arte conſtat. Nullum ibi venenatum
nimal, ac ne deforme quidem aſpe-
tu apparet. Sunt eis equulei, ſpecie
uidem contemptibiles, ſed ad omnes
ſus ſupra quam credi poteſt, ſtrenui.
Nulla uſquam arbor, ac ne frutex qui-
em præter ericam, nec id tam cœli aut
oli vitio, quam incolentium ignavia,
uod facile oſtenditur ex arborum ra-
dicibus, quæ pluribus in locis eruun-
ur. Quoties exotica vina navibus in-
vehuntur, avide ſe ingurgitant. Scy-
phum habent antiquum, quem (ut
major crapulæ ſit autoritas) divi Ma-
gni, qui primus ad eos Chriſti doctri-
nam attulit, fuiſſe prædicant. Is cum ita
ſuperet communium poculorum am-
plitudinem, ut è Lapitharum convivio
reſervatus videri poſſit, eo ſuos epiſco-
pos initio ad ſe aduentantes explorant:
qui plenum uno hauſtu ebiberit, (quod
admodum raro evenit,) miris eum lau-
dibus proſequuntur, atque hinc velut
læto augurio ſequentium annorũ pro-
ventum animis præcipiunt. Vnde facilis
conjec-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

conjectura eſt, illam quam dixi parſimoniam non tam à ratione & ſtudio, quam penuria ortam eſſe, eademque quæ eam initio pepererat, diu apud poſteros conſervavit neceſſitas, donec vicinis nationibus invaleſcente luxuria corruptis, paulatim diſciplina vetere labefactata, blandientibus quoque delitiis ipſi ſeſe dedidere. Multum etiam præcipitantem temperantiam impulere piratarum commercia, qui regiones continentis habitatoribus frequentes adire non auſi, ex inſulis aquantur, & vina, merceſque alias, aut commeatibus mutant, aut vili precio diſtrahunt: & Inſulani & pauci numero, & inermes, & in mari proceloſo ita ſparſi ut mutuis auxiliis ſe tueri non poſſint, infirmitatis ſuæ conſcii non omnino inviti ſecuritatem cum lucro conjunctam, adblandiente etiam voluptate, vel receperunt, vel non rejecerunt. Sed hæc morum labes in potentiores fere & ſacerdotes incubuit. Apud vulgus multa priſtinæ moderationis adhuc veſtigia reſtant. Mare illis non ſolum ventorum violentia, & ſiderum poſitu ſævum & tempeſtuoſum eſt, ſed æſtibus contrariis, ex Oceano occidentali incitatis, & inter anguſtias terrarum confligentibus, nulla vi remorum aut velorum, freti ex adverſo

erſo recurrentes & in ſe contorti vor-
ces ſuperari poſſunt. Si qui propius
ccedere audent, aut impetu violento
rſus in mare rapiuntur, aut fluctuan-
s æquoris rapiditate abrepti in rupes
ſcopulos compelluntur, aut in ſe con-
lutis aquarum cumulis abſorbentur.
uæ ſunt tempeſtates, quibus hæ an-
ſtiæ ſunt ſuperabiles: aut cum æ-
um relapſu ceſſante undarum con-
ctu mare tranquillatur: aut ubi pleno
veo æquor ad ſummum incrementi
rvenit, langueſcente utrinque vi illa,
æ undas concitabat, velut receptui
nente Oceano procellis, & vorticoſis
lagi commoti molibus ſe velut in ſua
ſtra recipientibus. De numero quo-
e Orcadum inter ſcriptores non con-
nit. Plinio ſunt inſulæ quadraginta,
teris fere triginta. Proxime ad verum
ceſſit Paulus Oroſius, qui triginta tres
odit, è quibus tredecim habitentur,
teræ deſertæ, & pecori paſcendo reli-
æ. Sunt enim pleræque humiles, & ita
ciis anguſtis, ut vix colonum unum
t alterum, ſi colerentur, alerent. Aliæ
dis ſcopulis aut opertis muſco ſqua-
ntes.
Orcadum maxima multis veterum
mona vocatur. Hodie continentem
pellant, quod longe alias magnitu-
dine

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

dine præcedat. Patet enim in longum xxx millia paſſ. Hæc ſatis frequenter habitatur. Habet enim duodecim ſive Curias, ſeu parochias ruſticas. Præterea oppidum unum, quod Dani, quorũ in ditione Orcades diu fuerunt, Cracoviaca appellabant: nunc nomine corrupto Kircua Scotis dicitur. In hoc duæ ſunt velut modicæ arces propinquæ, altera regis, altera epiſcopi. Inter eas ſitum eſt templum, ut in locis illis ſatis magnificum. Inter templũ & arces utrinq; ſunt non infrequentia ædificia, quas duas urbes incolæ appellant: alteram regiam, alteram epiſcopalem. Tota inſula excurrit in promontoria; inter quæ ſinus maris infuſi, ſtationes navibus tutas, & interim portus, faciunt. Sex diverſis in locis hujus inſulæ metalla ſunt plumbi albi & nigri, tam probi, quam uſquam in Britannia reperiatur. Hæc inſula à Cathaneſia circiter XXIV millia abeſt, interjecto freto Pictico, de cujus natura jam diximus. In eo freto ſparguntur inſulæ complures, è quibus Stroma quatuor à Cathaneſia M. abeſt, non infœcunda pro magnitudine. Sed hanc ob propinquitatem terræ Britanniæ, & quod Cathaneſiæ comites eam ſemper tenuerint, inter Orcadas non numerant.

Ab hac ad Septentriones naviganti prima

ma Orcadum occurrit Ranalſa au-
lis,quæ à ſinu Duncani, aut verius
inachi,abeſt ſedecim millia:quod ſpa-
m duabus horis æſtu ſecundo,etiam
antibus ventis,naviculæ conficiunt:
ta hujus freti eſt violẽtia. Hæc quin-
e millia paſſ. longa eſt, habetq; portũ
s commodũ à D. Margarita cogno-
natum. Ab ea paulum in Orientem
jectæ ſunt inſulæ duæ exiguæ, & in-
tæ,pecori paſcendo relictæ. Holmas
gentili vocabulo, eas appellant, hoc
planities herbidas,aquis aſſitas.
d Septentrionem eſt Burra inſula,&
e inter eam & Pomonam Holmæ.A
ra Occidentem verſus, ordine tres
ulæ jacent,Suna,Flata, & Fara:& ul-
eas Hoia, & Valis, quas alii duas,alii
m inſulam vocant,quod circa æqui-
ctia (quo tempore maria violẽtiſſime
itantur ac fervent) æſtu recedente
lantibus ſe arenis anguſtis faucibus
ærent, unamq; inſulam faciunt: re-
nte ęſtu rurſus interjecto mari dua-
n inſularum ſpeciem prębent.In hac
la omnium, quas Orcades habent,
ſſimi ſunt montes.Hoia,&Valis,de-
a millia in longum porriguntur: ab
alſa abſunt octo : à Fano Donati in
hanefia,ſupra xx millia paſſuum.
Septentrione eſt inſula Granisa, in
freto

freto admodum anguſto ſita. Ab
enim Hoia à proximo continentis,
eſt, Pomonæ promontorio, duo mo
millia. Hæ fere inter Pomonam & C
thaneſiam ſunt inſulæ in ipſo freto ſi
Latus continentis occidentale ma
apertum ſpectat, nullis in eo nec inſu
nec ſcopulis apparentibus. Ab ori
tali ejus promontorio paulum procu
rit. Cobeſa à Borea eam velut teg
Littori propior Siapinſa, paulum ſe
Orientem inflectens, ex adverſo Cra
viacæ duo millia ſita, ipſa ſex mi
longa. Ab occidentali parte Pomo
jacet Ruſa, ſex millia longa. Ab ea p
pius Orientem ſita eſt Egliſa, ubi divu
Magnum fama eſt eſſe ſepultum. Hi
ad meridiem adjacent Vera, Gerſa: r
longe illinc Veſtra, à qua Hethland
abeſt millia paſſuum LXXX. Papa, Stro
za, diſtat ab Hethlandia LXXX mil
paſſuum.

In hoc medio fere curſu jacet Fa
hoc eſt, Bella inſula, utriſque & Orcad
bus & Hethlandiæ conſpicua. Aſſur
enim in tria altiſſima promontoria, r
pibus excelſis præcincta, & undique i
acceſſa, niſi quod ad orientem æſtivu
paulum ſeſe demittens, ſtationem t
tã naviculis præbet. Incolas habet lo
ge pauperrimos. Piſcatores enim, c

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

c Anglia, Hollandia, cæteriſque pro-
nquis Oceano regionibus, quas piſca-
m in illa maria ſingulis annis præter-
vigant, omnia pro arbitrio rapiunt
ferunt.

Proxima poſt illam eſt inſula Heth-
ndicarũ maxima, quam ob eam cauſ-
m incolæ continentem appellant,
xaginta millia paſſuum longa, lata ali-
bi ſedecim, in plurima parva ſe pro-
ontoria ſpargens. Duo tantum ſunt,
uæ nominare non pigeat: alterum
ngum, ſed anguſtum, in Septentrio-
s excurrit: alterum latius in orientem
bernum. maritima fere habitantur:
teriora nullum animal præter volu-
es adit. Superioribus annis incolæ la-
us, quam majores eorum ſolebant, ex-
lere tentarunt: ſed nullo prope ſuc-
ſſu. Divitiæ eis ſunt à mari, ab omni
rte ſumma piſcandi commoditate
bjecta.

Ab ea ad decem millia Septentrio-
em verſus eſt Zeal ſita, ſupra viginti
illia longa, octo lata, adeo fera, ut
ullum animal, niſi illic natum, ferat.
hac habitare dicitur Bremenſis mer-
tor, qui omnes merces exoticas, qua-
m illic uſus, abunde omnibus ſuppe-
tet & apportet.

Inter hanc & continentem jacent in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſulæ minores, Linga, Orna, Bigga Sanctferri. Vltra hanc circiter novem millia ad Septentrionem jacet Vuſta, ſupra viginti millia in longum porrecta, in latum ſex. Plana,& alioqui non inamœna aſpectu, niſi quod longe ſævisſimo mari ambiatur. Inter hanc & Zeal ſunt interjectæ Via, Vra, Linga. Extra eam ad Occidentem reſpiciunt Skeniæ duæ, Burra: ad Orientem Balta, Honnega; Fotlara, ſeptem millia longa, ab Vuſta ſeptem diſtans, octo à Zeale & objecta freto quod Vuſtam à Zeale dividit.

Multæ deinceps inſulæ ignobiles prætenduntur orientali continentis lateri, Mecla, Skeniæ orientales tres, Chualſa, Noſtunda, Braſa & Muſa. Latus occidentale cingunt Skeniæ occidentales, Rottia, Papa parva, Vonneda, Papa major, Valla, Trondra, Burra, Haura major, Haura minor, & inter ea totidem fere Holmæ interſparſæ. Victus ratio Hethlandicis eadem, quæ Orcadenſibus, niſi quod juxta copias domeſticas paulo aſperior. Veſtiuntur Germanico ritu, ſed juxta facultates non indecore. Proventus illis eſt ex panno ſui generis craſſo, quem Norvegis vendunt, ex oleo è piſcium inteſtinis confecto, è butyro, è piſcatu. Piſcantur

na-

iviculis duorum ſcalmorum,quos fa-
os è Norvegis coëmunt. Quos cepe-
nt piſces, partim ſale condiunt, par-
n vento ſiccant. Ex iis fere rebus di-
nditis pecuniam conficiunt, unde
ctigalia ſolvunt, domos in quibus
bitent, ſuppellectilem univerſam, ac
agnam victus partem parant. In do-
eſtico inſtrumento qui elegantiæ ſtu-
nt, nonnihil argenti habent. Menſu-
, numeris, ac pondere, ad morem
ermanicum utuntur. Germanicus
iam, aut pene vetus Gothicus eſt illis
mo. Ebrietatem ignorant, niſi quod
gulis menſibus ſe mutuo invitant,
ſque dies hilare & ſimpliciter, ſine ri-
s & cæteris, quæ fert ebrietas, vitiis
anſigunt, eamque conſuetudinem ad
utuam amicitiam retinendam facere
bi perſuadent. Salubritatis firmitudo
Laurentio quodam noſtra ætate ap-
ruit, qui poſt centeſimum annum
orem duxit. Centeſimum quadra-
ſimum annum agens, ſæviſſimo mari
ſua navicula piſcatum prodibat, ac
per nulla vi gravioris morbi labefa-
tus, ſed ſenio ſolutus deceſſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

INSCRIPTIONES ANTIQVÆ quæ in Scotia reperiuntur.

In Lothiana.

APOLLINI
GRANNO
Q. LVSIVS
SABINIA
NVS
PROC
AVG
V. SS. L. V. M.

In Agro Sterlinenſi.

IMP. CÆSARI
T. ÆLIO. HADRI-
ANO ANTONINO.
AVG. PIO. P. P.
VEXILLATIO
LEG. XX. VAL. VIC. F.
PER. MIL. P. III.

Ibidem.

IMP. CAES. TIT. IO AELIO
HADRIANO ANTON.
AVG. PIO. PP. LEG. II. AVG
PER. M. P. III. D. CIXVIS

Ibi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Ibidem.

LEG
II
AVG
FEC.

Ibidem.

D. M.
C. IVLI.
MARCELLINI
PRAEF.
COH. I. HAMIOR.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

DE ANIMANTIBV[S] TERRESTRIBVS, VOLATI-LIBVS, ET AQVATILIBV[S] SCOTIAE, ex Hectore Boëthio.

TOTO regno, niſi qua prohibe[t] humana habitatio, leporum, ca-prearum, cervorum, ſylveſtriu[m] equorum, (quos ab agreſtibus, remi[ſ]ſis emiſſariis manſuetis, mira quadam arte ſub hyemem captos abducunt,) luporum & vulpium ingens ubiqu[e] proventus. Cæterum lupi ubique atrociſſimi ſunt gregibus, atque ar-mentis infenſiſſimi, præterquam in valle quadam Anguſiæ, nomine Glemmores: ubi domeſticis animanti-bus innoxii, ferarum præda ſeſe paſcunt. Vulpes, cum nuſquam non ſunt infeſta minoribus animalibus alitibuſque do-meſticis, tum maxime in montanis, ubi difficilis earum venatio eſt. Tali itaque conſilio belluæ illius perniciem ante-vertere conſueverunt. Vicis frequen-tioribus ſingulæ ædes ſingulas vulpecu-las nutriunt, eaſque earum carnibus contuſis coctiſque animalium cibis mi-ſcere ſolent. Quæ autem volucres aut pecudes domeſticæ eas deguſtaſſent,

duos

ıos prope menſes innoxiæ ſecuræque
ſcentes oberrant, vulpibus à ſui gene-
; eſca tam anxie abſtinentibus: quod
ı eſſa comprobant. Nam ſi qua non
guſtarit, pervagantibus inter gallinas,
ates, anſeres, cæteraſque aves innoxiis
ılpibus, ea ſola illis prædæ eſt, quam à
enere ſuo abſtinuiſſe ſentiunt: ut ap-
reat, inferendis injuriis nõnunquam
ijurias propelli. Nec canum quidem
aturam prætericro. Sunt etenim præ-
r vulgares domeſticoſque tria eorum
enera, quæ aliubi nuſquam (ut opinor)
rrarum invenias. Vnum genus, vena-
icum eſt, cum celerrimum, tum auda-
iſſimum: nec modo in feras, ſed in ho-
es etiam latroneſque: præſertim ſi do-
ninum ductoremve injuria affici cer-
at, aut in eos concitetur. Alterum, eſt
dorifequorum, feras, aves, imo & piſ-
es quoque inter ſaxa latentes odoratu
nveſtigantium. Tertium genus eſt
aud majus odoriſequis: ſed ut pluri-
num ruffum nigris inſperſum maculis,
ut nigrum ruffis. Tanta vero his ſaga-
itas ineſt, ut fures furtoq; ablata per-
equantur & deprehenſos continuo in-
adant. Quod ſi fur, quo fallat, fluvium
rajecerit, quo loco fluvium ingreſſus
ſt, & ipſi ſeſe præcipitãt: & in adverſam
evenientes ripam, in gyrum circum-

quaque percurrere non ceſſant, done
odoratu veſtigia aſſecuti ſunt. Id minu
verum videri poſſit, niſi vulgaris eo
rum eſſet uſus Scotis Angliſque in con
finibus, ubi ex mutua agrorum præda
tione multi ſibi victum quærere con
ſueverunt. Quod ſi quis pacis tempore
dum ſibi ablatum quiſpiam cane inda
gatore perſequitur, vel etiam in ſecre
tiora cubicula cani ingreſſum deneget,
is plane pro fure habetur. Talis canis i
Legibus Scotorum traſſans appellatur
à Gallico tracer, quod eſt veſtigia per
ſequi; Nullus perturbet aut impedia
canem traſſantem, (inquit Lex,) au
homines traſſantes cum ipſo, ad ſe
quendum latrones, aut ad capiendum
malefactores. Avium, raptu viven
tium, aquilæ ſunt, falcones, accipitres
& id genus aliæ. Cæterum aquatilium
tam varius ingenſque eſt numerus, ut
pro miraculo notari haud ridiculum
ſit. Sed medii inter eas quædam gene
ris præter cætera reperiuntur aliis re
gionibus incognita. Vnum, magnitu
dine corvum paulo ſuperans, caper cal
ze, id eſt, ſylveſtres equi appellati, ſoliu
pinus arboris extremis flagellis victi
tantes. Alterum, mominus, galli gal
linæque ſylveſtres vocati, frumento ab
ſtinentes, cibum habentes enaſcentia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

nutaque cytiſi folia. Vtrunque hu-
mnæ gulæ admodum ſuave. Tertium
ius, faſiano carne ac magnitudine
illimũ, at nigra pluma, rubentibus
modum palpebris: ſylveſtrem agri-
lum noſtrates dicunt; eſtque fru-
nto victitans. Præter hæc aves in
rchia naſcuntur guſtardes vernacu-
ſermone dictæ, colore plumæ ac car-
perdicibus non diſſimiles, ſed quæ
ores corporis mole exuperant. Rara
ea avis, atque humanum aſpectum
rimum abhorrens: nuda humo ova
nit: quæ ſi ab homine contrectata,
ejus anhelitu & afflatu vel leviter
buta ſenſerit, (quod facile naturæ be-
ficio dignoſcit) extemplo veluti ini-
nea ad pullos procreandos relin-
ens, alio ad ova parienda ſe confert.
liqua genera ut in aliis regionibus.
ſcium tanta in toto regno vis eſt, ac
æcipue ſalmonum, quantam nullis
regionibus aliis comperias. Haud
ique gravabimur, quæ de ſalmonum
tura explorata habemus, his chartis
inere. Autumno rivulis plerumque
t locis vadoſis coeuntes, idque jun-
is ventribus, ova ſua ſabulo enixa co-
periunt: quo deinceps tempore tam
aciles ſunt ac macilenti, maſculus
ctibus exhauſtis, fœmella ovis, ut præ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ter cutem & ſpinas totoque corp[illegible]
gracilia quædam oſſicula nihil pene [illegible]
liqui habeant ; ac proinde eſui ſu[illegible]
prorſum inepti. Ferunt, eam tum i[illegible]
vim ineſſe,ut, quoſcunque continga[illegible]
ex ſuo genere obvios,eadem macie,q[illegible]
attigerint ,,ſtatim conficiant. Capiu[illegible]
tur enim interdum uno latere bene l[illegible]
biti , altera æque ut alii exhauſti. Cæ[illegible]
rum ex ovis illis arena opertis v[illegible]
proximo piſciculi naſcuntur adeo m[illegible]
les atque tenelli, ut, quum humani [illegible]
giti magnitudinem non excedant, [illegible]
manibus tractentur, velut humor qu[illegible]
dam paulum concretus defluant. [illegible]
mare protinus petentes intra vice[illegible]
mum diem in immenſam magnitud[illegible]
nem evadunt. Tum ad loca unde na[illegible]
ſunt revertentes adverſis fluminib[illegible]
ſubeunt. Hic jam res admiranda ſp[illegible]
ctantium oculis ſubjicitur. Flumin[illegible]
enim quædam hinc atque illinc angu[illegible]
ſtis preſſa rupibus , ac proinde curſ[illegible]
pernici demiſſa, ubi aſpero præruptoq[illegible]
alveo ferri incipiunt, non in ſubjectum
ſtatim canalem delabuntur , ſed pen[illegible]
dentibus aliquantum aquis ac ſpati[illegible]
quodam per aëra emenſo arcuata in[illegible]
curvaque , in terram ſtrepitu ingen[illegible]
concidunt. Itaque ad ea præcipitia ub[illegible]
advenerint, impetu facto ſaltu ea ſupe[illegible]
rar[illegible]

e contendunt. Quibus igitur virium nus additum eſt , aut referentibus uis unde exilierant rejiciuntur , aut ſidentes in terram cadunt ſubje-um. Vbi accolæ, extructo in hoc ſu-nſis ſub aquis foro, nonnunquam in cavatis ad pręcipitia illa rupibus lebe-ius, cum aqua igni ſuperpoſitis , ca-ntes excipiunt ingenti audacia, palati ventris ſervientes libidini. Qui vero penſos amnes ſaltu exuperant , ea nfeſtim loca petunt , quibus nuper ti fuerunt, in Autumnum illic (ni us capiantur)ad pariendi uſque tem-s remanſuri : quo ut innoxie fœtui umbere liceat,capere eos legibus ve-um eſt. Definitum autem id tempus à ſexto idus Septembres ad Kalendas cembres. Atque hæc quidem de ſal-onibus. De conchis vero intortis ac rum margaritis proximum eſt nunc ſerere. Etenim quam plurima apud s ſunt concharum genera , quædam væ, ac vulgari uſu recentes , palato viſſimæ , nonnullæ majores, eaque ma & quantitate, qua ſunt quæ pur-ram habent , ſed his illius nihil ineſt, oris tamen etiam homini etſi deli-to haud aſpernendi. At eæ quæ tor-faſtigiatas à capite teſtas habent , culiſque aſperas , longo intervallo

rece-

reliquas (ut etiam fœtum ſileam) ſup
rant. Quippe adeo nonnullis in lo
ſunt delicatæ, ut non immerito ap
veteres gulæ primatum obtinuerint;
viduarum vulgo cupediæ ſint dict
quanquam in quibuſdam fluminibu
idque præſertim Dea Donaque, eſui i
eptæ judicantur. Hæ magno apud n
numero repertæ, limpidiſſimis purif
miſq; amnibus ac nullo unquam lin
turbidis, qua profundiſſimi ſunt, age
gaudent, in eiſque ſolis margaritas co
cipiunt. Sub auroram enim cœlo ſer
no temperatoque in aërem ſe, don
capitibus aqua exiſtant, ſublevantes, r
ridum liquorem oſcitatione excipiun
pro concepti ſeminis multitudine par
aut exili aut grandi futuro. Senſus il
tam acutus ineſt, ut ſi altiorem in li
tore aſtans vocem emiſeris, aut lap
lum quantumvis minutum in aqua
conjeceris, repente ſe ſubtrahentes ſul
ſidant univerſæ. Ea enim illis theſau
ſui cuſtodiendi naturalis indita eſt ſ
lertia, haud ignorantibus videlicet
quanti ſit pretii apud mortales luxu
ex fœtu ſuo comparatus. Itaque piſcan
tes quoque id maxime obſervant, u
primo attactu teſtas convinctas arcti
ſime detineant, protinus alioquin ill
unionem evomituris. Quaterni au
quin

ni humerorum tenus flumen in-
ſi, atque in orbem ſtantes, contum
rutra manu , quo firmius conſi-
t, fundo fixum tenent. Inde oculis
p aquæ limpiditatem prædas collu-
ntes, pedum digitis (nam manibus
eri prohibet altitudo)teſtarum tor-
is placide comprehendunt , atque
ntibus vacua manu excipiendas
bent. Nec vero minimi ſunt pretii
s noſtra fert regio uniones. Splen-
entem enim fere candorem refe-
t, optime orbiculati, læveſque , ac
gnitudine interdum unguis minimi
nus digiti excedentes; quantum &
aliquando habuimus. Sunt etiam
dem fere generis conchæ in oris Hi-
nicis, quarum teſtas , qui peregre à
o Iacobo redeunt , adferunt, ſed
d fœcundæ, propterea quod aqua
a vivant. Nam & circumquaque in
oribus Scotici maris, ingens natat,
ſterilis multitudo. Reperiuntur &
ſim piſces quidam inuſitatæ formæ;
enim ſquamis ſunt rigidiſſimis, alii
as ferunt, quidam locuſtarum ſpe-
n habent, nonnulli rotundi, ut glo-
aculeatam, in herinaceorũ ſpeciem,
tem ferentes, atque uno eodemque
amine cibum in ventrem recipien-
, ac rurſum inde rejicientes excre-
menta.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

menta. De reliquis piſcium generib
rhombis, capitonibus, magaris, ſco
bris, pectinibus, chilonibus, ſcattib
ſcaris, ſparis, ſpondilibus, oſtreis, vitu
marinis, phocis, cete, & quos piſciu
reges nautæ appellant, halecibus, qu
fruſtra calamum terere oporteat? quu
ſatis conſtet, Gallos Germanoſque i
genti navium examine in maria noſt
quotannis piſcatum haud infrugife
opera convenire: & minorum ad litt
ra piſcium tantus benignitate Dei O
timi Maximi proventus ſit: & quo m
jor frumenti caritas eſt, eo etiam ub
rior, ut cum uno quivis die ingente
vim abſtulerit, poſtridie illius diei no
minor eodem in loco appareat. Per lo
inculta & ſterilitate infœcunda ſpon
ſua enaſcitur, cum ovibus, capris,
omni pecudum generi utiliſſima,
Columella inquit, cytiſus, tum apibu
in primis gratiſſima. Florem enim fe
menſe Iulio purpurei coloris mellitiſſ
mum: unde Picti olim potus genus co
ficere ſolebant, ut ex literarum mon
mentis accepimus, non minus ſalubr
quam delectabile. Cæterum, quia eju
faciendi artem (ne ea vulgata aut potu
ipſe minoris fieret, aut materia ejus plu
ris) celaverunt, ipſis poſtea à Scotis de
letis, uſus ejus potus idem qui & genti

fin

extitit. Nulla autem tam ſunt uſ-
m loca ſterilia, quin aut ferrum
aliud metalli genus quodpiam fe-
; quanquam in circumjacentibus
tiam inſulis longe ea fœlicius pro-
iunt. Sed in Mula inſula fons eſt
bidiſſimus, duobus paſſuum milli-
à mari diſtans, ex quo ova quædam
ua, margaritarum modo ſplenden-
candidaque, & ſpiſſi humoris ple-
exili torrente in foſſam littori pro-
quam, in qua aqua marina eſt, defe-
tur : ubi ante ſpatium horarum
decim in conchas ingentes eva-
t. Reſtat jam de anſeribus, quos
is appellant, quoſque vulgo perpe-
i in arboribus naſci in his inſulis
unt, ea, quæ hujus rei cognoſcen-
multo jam tempore ſtudioſi, re dili-
ter explorata perſpectaque, cogno-
us, diſſerere. Mari enim illis inter-
o inibi magis eorum procreandi vis
dam ineſſe videtur quam alicui alii
Variis enim modis, verum in mari
per, provenire conſpeximus. Ete-
ſi lignum in id mare projicias, tem-
s tractu primum in eo vermes ex-
ato ligno naſcuntur, qui ſenſim,
is capite pedibuſque, atque aliis,
mas poſtremo edunt : demum anſe-
s magnitudine æquales, cum ad ju-
ſtam

ſtam pervenerint quantitatem, cœlu
petunt avium reliquarum more, rem
gio alarum per aëra delati. Id qu
luce clarius anno à partu Virgineo m
leſimo quadringenteſimo nonageſim
plurimis ſpectantibus in Butquha
viſum eſt. Nam quum in eam ad Pe
ſlege caſtellum fluctibus huiuſcem
lignum quoddam ingens delatum eſſ
rei novitatem, qui primi conſpexera
admirantibus, ad loci illius dominu
accurrentes rem novam nunciant.
adveniens, trabem ſerra dividi jub
quo facto ingens confeſtim appa
multitudo partim vermium, aliis adh
rudibus, aliis membra quædam form
ta habentibus, partim etiam jam fo
matarum perfecte avium: inter qu
quædam plumas habebant, aliæ imp
mes erant. Itaque rei miraculo ſtupe
tes, jubente domino, in templum d
Andreæ Tyre (pago cuidam nomen e
lignum comportant, ubi & hodie m
net, undique ſicut à vermibus perfo
tum. Hujus ſimile duobus ſubinde a
nis in Taum æſtu appulſum ad Brut
caſtellum, multis accurrentibus oſte
ſum eſt. Nec diverſum eſt quod exin
duobus rurſum annis Lethi portu Edi
burgenſi univerſum populum ſpecta
contigit. Ingens enim navis, cui inſig

:e nomen Chriſtophori erat, ubi tres
erpetuos annos ad unam Hebridum
anchoris conſtitiſſet, huc reducta,
que in terram ſubducta, plena omnia
eſis trabibus, qua mari ſemper merſa
erat, vermium hujuſcemodi rudium
artim, aut perfectam nondum avis
rmam habentium, partim jam abſo-
torum, oſtendit. Cæterum cavillari
quiſpiam poſſit, arborum truncis ac
mis illis in inſulis natarum virtutem
nc ineſſe: Chriſtophorum quoque
am ex trabibus Hebridianis contex-
m aſſerens. Itaque quod ipſe quoque
hinc ſeptem annis vidi, haud grava-
r in medium adducere. Alexander
ollovidianus Kilkendenſis Eccleſiæ
ſtor, vir præter inſignem probitatem
um admirandarum ſtudio incom-
rabili. Is, cum extracta alga marina,
er caulem & ramos, à radice ſtatim
riter & uſque ad cacumen enatos,
a conjunguntur, conchas adnatas
eret, rei novitate attonitus, mox
gnoſcendi ſtudio eas aperit, ubi ma-
multo quam antea obſtupefactus
nſtitit. Non enim piſcem in teſtis
nclusum comperit, ſed (dictu mira-
) avem, ac pro illius magnitudine te-
t quoque inauctas; quibus enim par-
inerant, & ipſæ quoque apertæ eas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

pro quantitate amplectebantur. Itaqu
ad me extemplo, quem eiuſmodi reru
cognoſcendarum jam olim magna cu
piditate detentum noverat, celerite
accurrit; remque omnem monſtrat
non magis rei miraculo obſtupefact
quam re tanta ac tam inaudita conſp
cta læto. Hac enim re ſatis conſtar
arbitror, non hæc procreandarum
avium ſemina aut truncis, aut arbo
rum ineſſe fructibus, ſed ipſi Ocean
quem Maro, ut Homerus, patrem r
rum haud temere appellavit.

DE
SCOTORVM
PRISCIS RECENTIORIBVSQV
moribus & inſtitutis, ex eodem
Boëthio.

DOMI bellique majores noſt
cum reliquas virtutes tum e
rum omnium matrem in pr
mis coluere temperantiam: ſimi
ſomni, cibi, potuſque, etiam ex faci
parabilibus obviiſque comparator ur
parciſſimi: panem enim domi faci
bant ex iis frumentis in quaque regi
ne, quorum ager ferax erat, atque ut
terra producebat: haud, ut nunc, c
brati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſtionibus nimium exactis guſtui ſua-
prem reddentes. Quippe cum multo
ixima virium pars hoc pacto deper-
tur. Carne veſcebantur aut ferina, in
natione plurimum capientes volup-
is, roburque haud exiguum per eam
rporis adjicientes viribus; aut ani-
ntium domeſticorum, idque maxi-
bubula, ut & hodie, ſed diverſo à
quis nationibus modo. Vitulos enim
ſculos tenellos aut mactant aut ca-
ntes ad agriculturam enutriunt.
erius ſexus ad maturam ſervant æ-
em, nec niſi dum gravidæ ſunt (quo
tempore mirum in modũ pingueſ-
t) eſui idoneas judicant. Piſcium
em frequens uſus erat, non modo
d abundantem copiam maria flu-
aque ſuppeditarent, ſed quod per
tinua bella vaſtatis agris deſerta
ium loca occupare protinus (etſi pe-
deerant) licebat, victum mari flu-
ibuſque abunde ſatis ſuppeditanti-
Ex his igitur tenue ſumentes jen-
lum in cœnam uſque ſuſtentaban-
nec cibis pleno ventre gravatus
nus ad munia ſua obeunda erat in-
s. Cœna utebantur largiore, ut
en unum non excederet ferculum.
ando vero animos exhilarare libe-
potus genus, quam aquam vivam

vocant; non ex aromatibus exotic
ſed patriis herbis, thymo, menth
aniſo, ſimilibuſque odoratis, per diſtill
tionem, ut nunc quoque fit, confici
bant. Vulgaris alioqui illis quoque p
tus in uſu quotidiano fuit quam cer
viſiam appellamus. Sed in caſtris p
tum latices præbebant. Panem ſi
quiſque tanta accepta in diem farin
quanti uni ſatis erat, eaque aqua mixt
ſubactaque, atq; in maſſam compact
ſubjectis carbonibus faciebant. Qu
& Romanos aliquando & ipſum etia
Antoninum Caracallam Imperatore
apud Herodianum factitaſſe legimu
Carnium illic rarus uſus, niſi quas
præda accepiſſent; eaſque ſemicrud
deſumebant, ſucci ita optimi plurimu
ineſſe aſſerentes. Piſcium vero ad S
lem ſiccatorum crebrior, atque adeo
lus uſus, ſi pecora nulla hoſtilis præbu
ſet ager. Semper autem maſſam qua
dam ex farina, butyro, caſeo, lac
atque aceto temperatam, contra extr
mam famem domo aſportabant, m
tos nonnunquam dies, ubi extrema c
meatus inopia premebat, ejus ſuctu a
petitum lactando vitam ſuſtinente
Rurſum ubi pax & ab hoſtibus otiu
erat, corpora non molli ſegnitie co
rumpebant, ſed aut venatu, cui plu
m

us ſemper apud nos honos habitus
it, aut curſibus longinquis, imo im-
tu montium juga ſuperantes , rur-
mque dicto citius in planum ſeſe præ-
itantes, aut luctis reliquiſque palæ-
icis certaminibus aſſiduis, exercebát.
dis ſemper capitibus, idque tonſis,
icta modo in fronte veteri Hiſpano-
m more tortula capillorum ac cirro
odam, niſi ægritudo obſtaret, ince-
ant. Hinc nullus, propter conti-
am capitis tonſuram, calvus olim
d nos viſus eſt. Pedibus vero aut
dis, aut in calciamentis de induſtria
mefactis: Idque potiſſimum hyeme.
calvaria ad Solem indurata, &, pe-
us ad nives, & caloris & frigoris ubi-
e patientes eſſent. Veſtimenta au-
m non ad luxum, ſed, ut maxime
bus accommoda eſſent, ferre gau-
ant: caligas non ultra genua ſur-
n ductas, quas ex lino aut lana fe-
ant: femoralia plerique ex cannabe;
amydes, æſtate quidem ex lana
tiliore, hyeme vero, ex rudiore con-
tas, complicatas, & in idoneam figu-
n conſutas. Cubile pavimentum,
ſtrata ſacco ſcamna, præbebant.
n liberis curam parentes ab ineunte
im ætate adhibebant. Neque enim
erſebant lactandis infantibus nutri-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ces, ſed ſuo ipſæ ſucco matres pro
ſuas educabant; probri id loco duce
tes, nec adulterii ſuſpicione carere
qua forte fortuna lacte deficiente
nutricationem haud ſufficeret. H
enim pacto legitimas proles prob
aiebant, ſi, quas utero foviſſent, eaſde
in lucem editas enutrire natura non
cuſaret, matriſque munus ſolæ imple
tes nullam liberorum partem nutri
bus cederent. Degenerare item no
nihil prudentiſſimi homines à pare
tum natura filios arbitrabantur, fam
liari matris in utero alimento aſſuet
ubi ad aliena ubera admoverentur. It
que ferendis omnibus ex aſſuetudi
laboribus pares, cum opus erat, n
æſtate ſolem, non hyeme frigus metu
re, pedibus plerunque iter facere, im
dimenta ſua ac ſarcinas interdum o
rariis equis interdum humeris ipſin
ſuis ferre, nullum laborem recuſa
quem duces aut caſtris faciendis, aut
nere præceperant. Si quando v
Mars cecidiſſet adverſus, pernici c
ſu, quo plerique equis haud erant
feriores, montium juga ſuperantes,
cumbentium manus hoſtium evade
Acceptam autem contumeliam, p
ter omnibus æqualem inuſtam exi
mantes, non prius unquam dolere c
ſaba

bant , animumve cura laxabant,
am ignominiam ſanguine hoſtium
uiſſent. Id quod ſingularis efficiebat
ilitiæ diſciplina. Certatim enim no-
iliſſimus quiſque in prima acie verſari,
, dum facinus aliquod egregium per-
traret, conſpici, pro magna gloria
cere, benevolentiam invicem pri-
ates fideque ſubditi ſuperare conten-
re. Hac re ubi nobilium quiſpiam
riculoſe medio prælio verſari conſpe-
us erat, qui illum ad bellum ſecuti
rant, dominorum diſcrimine com-
oti, in medios ſeſe hoſtes immittere,
aut pro domino aut cum ipſo ani-
am profundere ſæpe niſi ſunt. No-
ium ſepulchra obeliſcis decorare mos
t, totidem affixis, quot ipſorum
ctu hoſtium occidiſſent nobiles. Si
iſpiam autem aut in itinere aut in
tris ignario non inſtructus & gla-
m non lateri accinctum nec manu
tare deprehenſus eſſet, loris per
gnam ignominiam cædebatur. Le-
tum fere armatura erat. Loricam
ferream aut ex corio, lanceam
arcum & gladium oblongum
ividue lateri accinctum, umbone
ona propendente, ferebant. Ita
n ad invadendos hoſtes expedi-
, nec quicquam, ubi ſuccum-

berent, fugæ impedimento fore ar-
trabantur: nunc gravis armatura m-
tantibus plus placet. Ea autem ar-
magna cum cura colebant, præcipu-
clariſſimaſque in illis opes ponent-
neque id temere. Nam ſi quiſpiam g-
dium oppignoraſſet, exauthora-
mox commilicii conſortio, ut indign-
prohibebatur; quæ periuro quoque p-
na erat, eaque longe maxima ignor-
nioſiſſimaq;. Qui vero metu aut aci-
deſeruiſſet, aut caſtris quopiam non -
tento à duce commeatu profugiſſet, i-
pune à quovis necabatur: omneſ-
ejus fortunæ fiſco aſcribebantur. -
minor prope tum imbecilliori ſe-
virtus inerat quam ipſis viris. Nam -
virgines, aut una cum maritis uxore-
nec gravidæ eſſent, & ætate etiamn-
florerent, ad militiam dabant nomi-
haud parvo rebus gerendis auxilio. C-
terum ad bellum exeuntes, occiſo, q-
primum obvium occurriſſet, anim-
ſanguine ejus gladii cuſpidem tinger-
deguſtabant, ea ſibi proſpera fore au-
cia pollicentes. At ſi in pugna propri-
effundi vidiſſent ſanguinem, non ſta-
proſtrato animo concidebant, ſed -
tato potius viribus omnibus in ho-
velut furentes incurrebant. In bellis -
tem gerendis, aut privatis item ini-
ci-

ciis, nihil dolo, nihilque fraude, age-
ant; aperto Marte decernere ac vin-
re, generoſum ducentes: Turpe vero
bitrabantur, inimicitias blandiloquio
cultantes, per dolum poſtea nec opi-
antibus inſultare; cenſentes, id eſſe
nbecillium, nec ſuis viribus confi-
entium. Simplicitatem omnes ſynce-
tatemque ex æquo ſemper colebant.
uum ad bellum eſſet proficiſcendum,
nu ſquiſque proprio ſumtu, & id fere
ſque conductitio milite, (qui mos ad-
uc à noſtris obſervatur,) ſub rege mi-
tabat. Morbo comitiali, amentia, ma-
ia, aut ſimili tabe, quæ facile in prolem
ansfunditur, laborantes inter eos,
genti facta indagine inventos, ne ge-
us fœda contagione ab iis, qui ex illis
rognati forent, læderetur, caſtrave-
unt; mulieres, hujuſmodi morborum
uavis tabe leprave infectas, procul à
irorum conſortio ablegaverunt.
uod ſi harum aliqua concepiſſe inve-
iebatur, ſimul cum fœtu nondum edi-
o defodiebatur viva. Voraces, mandu-
ones, ſupra quam erat humanum, hel-
uoneſque, & perpetuæ ebrietati indul-
entes aut addictos, ne tam fœda mon-
ra in patriæ dedecus ſupereſſent, flu-
nine mergentes, prius, quantum libuit,
c cibi & potus vorare ac ingurgitare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

eis præbentes, miti ſupplicio exte-
minarunt. Iuſtitia, ut belli temp-
ribus pene exulabat, ita cum pace
reducta primas ubique partes ageb-
uſque adeo ut in hanc eſſent parte
plus æquo interdum ſeveriores. Na
ſolutam in bello licentiam ſeverita
compeſcendam ducentes, nullum
interim modum vindicandis injur
ſatis imprudenter adhibebant, quu
ſenſim potius eſſent reducendi qua
violente retrahendi. Itaque facin
ris alicujus conſcii, pro certo habe
tes, vindicis manus ſeſe effugere no
poſſe, ſeditiones nonnunquam
rebelliones ſupplicii metu concit
runt. Cum alioqui, ſi moderate tr
ctares, nullibi manſuetiores ration
que obtemperantiores invenias.
in privatis contractibus ita ſuum
unicuique reddunt, ut ad definita
menſuram auctarium ſemper quo
dam accedat: qui mos adeo invalu
hoc tempore, ut contractum empt
diſrumpat ſi denegetur. Nos ver
qui in confinio Angliæ ſedes habemu
ſicut Saxonum linguam, per mult
commercia bellaque, ab illis didic
mus, noſtramque deſeruimus: i
priſcos omnes mores reliquimus, pri
cuſque nobis mos ſcribendi, ut & ſe

mo

o, incognitus eſt. At qui mon-
na incolunt, ut linguam, ita &
tera prope omnia arctiſſime tuen-
r. Quale eſt, quod naviculis vimine
ntextis, bovis tergore ambiente, in
uminibus trajiciendis, piſcandiſque
lmonibus, utuntur, quocunque opus
humeris ſuis circumferentes. Atque
ec quidem de antiquitate. Labenti-
is autem ſeculis, idque maxime circa
alcolmi Cammoir tempora, mutari
ncta cœperunt. Vicinis enim Britan-
s primum à Romanis ſubactis,
ioque enervatis, ac poſtea à Saxoni-
is expulſis, commilitii eorum com-
ercio nonnihil, mox Pictis quo-
e deletis, ubi affinitate Anglis con-
ngi cœpimus, expanſo, ut ita di-
m, gremio, quoque mores eo-
m amplexi imbibimus. Minus enim
iſca patrum virtus in pretio eſſe
eperat, permanente nihilominus
tere gloriæ cupiditate. Verum,
ud recta inſiſtentes via, umbras
rmanæ gloriæ, non veram ſecta-
ntur, cognomina ſibi nobilitatis
nponentes, eaque Anglorum more
entantes atque jactantes; quum
ntea is haberi eſſeque nobiliſſimus
leret, qui virtute, non opibus,
ui egregiis à ſe factis, non majorum
ſuorum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſuorum, clarus erat. Hinc illæ na
ſunt Ducum, Comitum, ac reliquoru
id genus ad oſtentationem confictæ a
pellationes. Quum antea ejuſdem p
teſtatis eſſe ſolerent, qui thani, id e
quæſtores regii, dicebantur, illis mur
ribus ob fidem virtutemque dona
At hac jam ætate quantum à majoru
noſtrorum continentia, quantumq
ab eorum virtute deſciverimus,
tanta eſt eloquentiæ vis, cui tanta
rum verborumque copia, qui, ut d
num eſt, explicare poſſit? ubi pro
brietate plerunque ebrietatem, pro
borum frugalitate continentiaque ep
larum immoderatum luxum, comp
ctimur; ac perinde ſi id honeſtiſſimu
ſit, nonmodo quamplurima devora
ſed infinita & exquiſitiſſima ciboru
genera, quæ exaturatam libidine
ſemper novitate ſua ad plus ſume
dum quam natura ferat, irritent,
dundare.

I

DE
COMMERCIIS
SCOTORVM & REGNI REDITIBVS.

DE Commerciis Scotorum hæc
à Morriſonio Anglo accepimus.
Scoti ſuperioribus annis, navi-
is majoribus haud quaquam abunda-
nt, neque navigandi ſcientia pluri-
ú valuerunt. Quare Reges Scotiæ ut
os magis magiſq; ad rei nauticæ glo-
am accenderent, nulla aut perexigua
lonia navigantibus indixerant. Bello
tem inter Anglos & Hiſpanos terra
arique vigente, Scoti, belli immunes,
, ut ita dicam, neutri inter utroſque,
ebrius in Hiſpaniam navigare adorſi
nt, ab Anglis inprimis inſtigati, quo-
m merces vehebant. Quo factum eſt
& navigiorum numerus & induſtria
irum in modum augeretur. Nam
m Scoti pericula vel maxime con-
mnant, nulla idonea ratio produci
teſt, (licet adhuc nullas longinquas
peditiones ſuſceperint,) quare non
iam audaces & induſtrii juxta nautæ
ri poſſint; evidenti argumento, ma-
s inopia earum rerum quæ ad longin-
uas expeditiones neceſſariæ ſunt, quam
inſci-

inſcitia aut formidine, fuiſſe coërcito
Porro qui occidentalem Scotiæ plaga
incolunt, in Hyberniam & loca max
me vicina, haleces, partim ſale cond
tos, partim fumo induratos, carbon
foſſiles, aquam vitæ, & ſimiles merce
tranſvehunt,& ex Hybernia vel argen
tum, vel boum tergora, & linea fil
menta,reducunt. Qui ad orientalẽ Sc
tiam incolunt, in Galliam traducu
pannos indies,tam laneos quam linec
item lanam,pelles caprarum, etiamqu
cuniculorũ; diverſa piſcium genera,q
in hocce mari Scotico capiuntur, ſa
condita,aut ad ſolem ventumque au
fumum ſiccata: è qua ſalem & vin
referunt. Præcipua autem commerc
quatuor locis exercent. Primo Veræ i
Zelandia; quo ſalem, & ingentem pe
lium ovillarum numerum, itemq; ex
vias lutrarum & ſimilium ferarum, v
hunt; indeque præter argentum etiar
frumentum revehunt. Secundo Burd
galæ in Gallia; quo pannos & pelles d
cunt; & vina, pruna, juglandes, caſt
neas,reducunt. Tertio inMari Balthic
quo eadem convehunt; & inde linun
cannabin, ferrum, picemque petun
Denique inAngliam lineos pannos,fil
menta & ſalem inferunt, & viciſſim e
ea triticũ, hordeum, & fabas,& ſimil
fruges efferunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Reditus Regni Scotiæ tenuiſſimi fue-
runt. nã Rex Malcolmus Mackenneth,
ejus nominis ſecundus, anno Chriſti
1004, dedit & diſtribuit totam terram
Regni Scotiæ hominibus ſuis; & nihil
ſibi retinuit in proprietate, niſi Regiam
dignitatẽ, & montem Placiti in villa de
Scona; & ibi omnes Barones conceſſe-
runt ſibi vvardam & relevium de here-
de cujuſque Baronis defuncti, ad ſuſten-
tationem Domini Regis. VVarda (in-
quit Skenæus) verbum eſt gallicum; illi
enim guardiam, nos vvardam dicimus;
nam illis G, nobis VV eſt in uſu; illi enim
garenter, nos vvarantizare; illi gua-
renna, nos vvarenna; illi guarderobe,
nos vvarderobe; illi guardianus, nos
vvardianus dicimus. Et in jure Canoni-
co Guardia Eccleſiæ, eſt cuſtodia Eccle-
ſiæ. c. præterea. 23. de jure patronatus. In
lib. feud. Feudum guardiæ idem eſt ac
feudum cuſtodiæ. Ex hoc igitur loco
manifeſtum eſt, guardiam, hoc eſt, cu-
ſtodiam ſive tutelam, non ſolum terra-
rum, ſed etiam perſonæ hæredis, feudi
militaris, quod tenetur de Rege in capi-
te, pertinere ad Regẽ: & hæredis perſo-
nam, ejuſque terras eſſe in tutela regia,
usque ad perfectam ejus ætatem; nempe
in maſculo hærede ad 21 ætatis ann. cõ-
pletum; in fœmina vero ad 14 annum,
vel

vel quouſq;, dum nupſerit conſilio R
gis. lib.2. Reg. Majeſt. cap. 41. & ſe
De Poteſtate quam domini rati
vvardæ habent in hæredes ſuor
hominum, cap.48. Præterea, pote
hæredum in matrimonio collocan
rum, penes Regem, cum ad nubilen
tatem pervenerint: adeo ut dos ad e
jure pertineat. Vulgo maritagium h
redis dicunt. Relevium, à releva
dictum, ſignificat certam pecuniam
unius anni, finem vvardæ proxime
quentis, annuum cenſum, (vulgo
vum extentum vocant,) quem ha
feudi militaris, qui perfectam ætat
exceſſit, Regi vel alii ſuo domino c
tali dat. Per quam, hæreditatem ſu
vel terras, quæ in manus Regis vel
mini ſui ſuperioris ratione vvardæ
ciderant, relevat, hoc eſt, reſuſcitat
à Rege vel domino ſuo redimit.

In legibus autem & conſuetud
bus Burgorum per Davidem prim
editis dicitur: Quilibet Burgenſis
bet domino Regi Burgagio, quod
fendit, pro perticata terra, quinque
narios annuatim. Hujuſmodi redd
burgorum, (burrovv maelis) in
Skenæus, incorporantur fiſco, & pa
monio Regis annexantur. Iac.1. Par
cap. 8.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Mogaldus autem XXIII Scotorum
x,legem iniquiſſimam(inquit Bucha-
nus) condidit,ut damnatorum bona
o addicerentur, nullam in partem
ris & uxoribus admiſſis. Eam legem
omnibus iniquam & inhumanam
tum intelligerent & nunc intelli-
t, tamen a fiſci procuratoribus,qui
gum cupiditatibus lenocinantur,
etiam ætate defenditur.

Reges Scotiæ (inquit Iacobus Sex-
Scotorum Rex, oratione tertia ad
lamentum Angliæ) cum ex ſuo æra-
quemadmodum Reges Angliæ,ex-
tui alendo non eſſent, edicebant
ut certo die ad ſigna adeſſent, de-
ciata adverſus contumaces per-
llionis pœna. Ita viri Nobiles & ge-
ſi, ut cochleæ, quæ ſuam domum
umferunt, in caſtra veniebant, in-
cti nummis, pellibus, annona, & ut
o dicam, nihil expectantes a Rege:
n proinde æquum erat futuræ ex-
tionis ſpatium edicto definire, abſ-
quo illi certum ſui apparatus mo-
definire non poterant; præſertim
n intra patriæ fines morarentur,ubi
a ſpes prædæ prout in hoſtico reli-
rat. Sed neque lege ulla certus die-
numerus ſancitur;& penes Regem
eos quam diu libet ultro detinere,

& novum edictum ante propone
quam tempus exeat prioris, quum
rum ſit illi ſervire & adeſſe, vel, ſi o
ſit, ad decennium.

SCOTIÆ REGIME
ex Camdeno, & alijs.

Scotiæ diviſio.

VNiverſa pars Septentrionali
ſulæ Britanniæ antiquitus a
ctis inſeſſa fuit: qui in duas
tes diviſi, Dicalidonios ſcilicet, & Ve
riones. Cum Scoti autem in hac p
rerum potiti eſſent, in ſeptem pa
inter ſeptem principes partita fuit
habetur in antiquo libello de Sc
diviſione hiſce verbis.

Prima pars continebat Enegu
Maer.

Secunda Atheold & Goverin.

Tertia Stradeern cum Meneted.

Quarta fuit Fortherer.

Quinta Mar cum Buchen.

Sexta Muref & Ros.

Septima Cathaneſia, quam M
mons medius dividit, qui a mari
dentali ad orientale percurrit.

Deinde refert idem author ex
tione Andreæ Epiſcopi Cathaneſi

ſep

tem itidem territoria totum Re-
um fuiſſe partitum.

Primum a Frijth Britannice, VVorid
mane, nunc Scottvvade, ad Tae flu.

Secundum ad Hilef, ſicut mare cir-
t ad montem in Aquilonari parte de
ivelin nomine Athran.

Tertium ab Hilef ad Dee.

Quartum à Dee ad Spe flu.

Quintum a Spe ad montem Bru-
ban.

Sextum Mures & Ros.

Septimum regnum Argathel, quaſi
rgo Scotorum, qui ſic vocati fue-
t a Gathelgas duce.

Secundum gentium habitudinem
iditur in Highland-men & Lavv-
d-men, id eſt, ſuperiores & inferio-
. hi politiores Anglorum lingua &
itu utuntur, illi incultiores & præ-
oces Hibernicorum. Limitaneos,
os Borderers vocant, ex hac diviſio-
excludo, quia illi, pace jam undique
lgente ex fauſta & felici unione, in
tannici imperii umbilico ſunt cen-
di, & bellorum pertæſi pacis ſtudiis
ſſueſcere incipiunt.

Secundum locorum habitudinem
ſus univerſum regnum, in duas di-
buitur partes: Auſtralem cis Taum
men, & Borealem trans Taum, præ-

ter numeroſas Inſulas circumpoſit
In parte Auſtrali hæ ſunt regiones
ſigniores: Teiſidale, Merck, Laud
Liddeſdale, Eskedale, Annandale, N
deſdale, Gallovvay, Carrick, Kyle, C
ningham, Arran, Cluydeſdale, Lenn
Stirling, Fife, Strathern, Menteith,
gile, Cantire, Lorn. In parte autem
reali; Loquabria, Braidalbin, Perth,
thol, Angnish, Mern, Marr, Buquh
Murray, Roſs, Sutherland, Cathar
Strathnavern. Hæ rurſus ad Civil
adminiſtrationem dividuntur in p
fecturas, conventus ſiue comitat
Shiriff domes vocant, Seneſchal
vulgo Stevvarties, & Ballivatus
Baileries. Comitatus ſunt; Edenbur
Lynthyquo, Selkirk, Roxburgh,
blis, Bervvick, Lanarck, Renfreu
Dunfreis, VVighton, Aire, Bute, Ar
le & Tarbet, Dumbarton, Perth, Cla
mannan, Kinros, Fiffe, Kincardin, F
fair, Abeidene., Baniff, Elgin, For
Narne, Innerneſs, Cromartie, Orkn
& Shetland. Seneſcalciæ; Mente
Strathern, Kircudbricht, Annand
Ballivatus; Kile, Carick, Cunningh
Haddington, Conſtabulariatus.

Quod ad adminiſtrationem div
illius civitatis, quam Eccleſiam v
mus; Vt reliqui orbis Epiſcopi ce
dioec

cceſes non habuerunt, antequam
nyſius Pontifex Romanus circa an-
n CCLXVIII Epiſcopis diœceſes di-
bueret; Ita Scotorum Epiſcopi mu-
a Epiſcopalia, quocunque fuerant
, ſine diſcrimine obierunt, uſque
Malcolmi Tertij tempora, circa an-
n ſcilicet reſtauratæ ſalutis MLXX,
n ſuis finibus & limitibus diœceſes
nt circumſcriptæ. Poſtea decurſu
poris hæc conſtabilita fuit in Sco-
Hierarchia. Duo ſunt Archiepiſco-
S. Andreæ, & Glaſcoenſis. Quorum
primas totius Scotiæ habetur: ſub
is authoritate octo ſunt Epiſcopa-
, Dunkeldenſis, Aberdonenſis, Mo-
enſis, Damblanenſis, Brechinenſis,
lenſis, Cathanenſis, Orchadenſis.
ſcoenſi Archiepiſcopo tantum ſub-
t Candidæ caſæ, Liſmorienſis, In-
rum.

Ordines Scotiæ.

eſpublica Scotorum, perinde atque
lorum, conſtat ex Rege, Nobili-
, & plebe.

ex, ut ex ipſorum Sacris ſcrinijs lo-
r, directus eſt totius Dominij Do-
us; regiamque habet authoritatem
riſdictionem in omnes regni ſui or-
s, tam Eccleſiaſticos, quam Laicos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Proximus à rege eſt filius ejus p
mogenitus, qui princeps Scotiæ app
latur; & peculiari jure dux eſt Rotſa
Scotiæque Seneſcallus.

Reliqui vero Regis liberi, abſol
principes appellantur.

Inter Nobiles ampliſſimi & hono
tiſſimi olim erant Thani, id eſt, qu
quid video, ex munere ſolummodo
defungebantur, erant nobilitati. di
enim in antiqua Anglo-Saxonum
gua miniſtrum Regium denotat.
his ſuperiores dicti erant Ab-thanes
inferiores Vnder-Thanes.

ANNOT. Stuartus totius Scotiæ.
magiſtratus (inquit Buchananus) c
ſus omnes regios colligit: juriſdic
nem etiam qualem conventuum p
fecti, habet, ac prorſus idem eſt cum
quem priores Thanum appellab
Atque nunc ſermone Anglico patri
ſuperante regionum Thani pleriſqu
locis Stuarti appellantur, & qui illis
Abthanus, nunc Stuartus Scotiæ
minatur. paucis in locis vetus Th
nomen adhuc manet.

Verum hæc nomina paulatim
leverunt ex quo Rex Malcolmus te
Comitum & Baronum titulos ex
glia a Normannis acceptos Nobi
bene merentibus detuliſſet. Iam
ten

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

mporum decurſu novi honorum ti-
i invaluerunt, & habet Scotia perin-
ac Anglia ſuos Duces, Marchiones,
mites, Vicecomites & Barones.

Ducis titulum primus in Scotiam in-
it circa annum Salutis MCCCC Ro-
rtus tertius, ut honorarios Marchio-
& Vicecomitis titulos recenti me-
oria Rex noſter ſereniſſimus Iacobus
xtus.

Hi Nobiles cenſentur majores, & lo-
m ſuffragiumque in comitiis parla-
entariis habent, & peculiari appella-
ne Lordes, uti etiam Epiſcopi, inſig-
untur.

Inter Nobiles minores primo loco
nt Equites aurati, qui ſane celebriori
am alibi in Europa ſolemnitate jure-
rando adhibito creantur, & publica
cialium voce denunciantur.

2 Secundo illi qui Lairds & Barones
mpliciter vulgo vocantur, inter quos
lli olim accenſebantur niſi qui im-
ediate terras à Rege in capite tenue-
nt & jus furcarum habuerunt.

Tertio qui clarioribus familiis nati &
llo certo honore inſigniti Gentlemen
ppellantur.

Cæteri omnes utique Cives, Merca-
res, Artifices, &c. plebi annumeran-
r.

Fora Iuſtitiæ, ſive Tribunalia.

Primum & præcipuum tam digni-tate quam poteſtate cenſetur ordinu[m] Regni conventus, qui eodem quo ap[ud] Anglos nomine vocatur Parlamentu[m] & eandem abſolutiſſimam habet au[cto]ritatem.

Ex triplici conſtat ordine, ex Dom[i]nis Spiritualibus, Epiſcopis ſc., Abba[ti]bus, Prioribus; & ex dominis Tempo[ra]libus, Ducibus ſc., Marchionibus, Co[mi]tibus, Vicecomitibus, Baronibus, & [ex] legatis pro Civitatibus & Burgis. Q[ui]bus adjuncti erant non ita pridem p[ro] ſingulis etiam Comitatibus duo deleg[a]ti. Indicitur à Rege pro arbitrio, cer[to] tempore pręfinito antequam habeat[ur]. Cum convenerint, & conveniendi ca[u]ſæ à Rege & Cancellario explicatæ fu[e]rint, Domini Spirituales ſeorſim ſe[li]gunt octo ex Dominis Temporalib[us], Domini Temporales item totidem [ex] Spiritualibus. Inde iidem omnes co[n]junctim octo ex Comitatuum delega[tis] totidemque ex Burgorum delegatis n[o]minant, qui numerum XXXII con[fi]ciunt; & Domini pro Articulis app[el]lati, cum Cancellario, Theſaurario, p[ri]vati ſigilli cuſtode, Secretario Regio, & ſingula quæ ad ordines referenda pr[o]

ponu[nt]

nuntur, admittunt aut rejiciunt, Re-
rius communicata. Admiſſa ab uni-
ſo Ordinum conventu ſedulo excu-
ntur; & quæ pro ſuffragiorum nu-
ro comprobantur, Regi exhibentur;
admoto ſceptro ſe confirmare vel
rmare pronuntiat; ſin aliquid Regi
pliceat, primum deletur.

ANNOT. In Scotiæ Comitiis (in-
t Rex Iacobus Sextus in oratione
tertia) abſque Cancellarii venia, cu-
quoque eſt ſeditioſos aut ineptos
tim interfari, nemini loqui licet.

Idem. Mos Comitiorum in Scotia,
hi credite, nihil habet populare. vi-
ti fere diebus ante Comitia edicitur
ſim omnibus ut regio Chartophyla-
(quem vos Magiſtrum Rotularum
itis) quæſtiones proximo conventu
ntilendas ante certum diem exhi-
nt ſcriptas. Eas Rex privatim exa-
nat, & quas viſum eſt Cancellario ſuo
dit in Comitiis proponendas, ceteris
preſſis. Quod ſi quis de alia quavis
ad Ordines retulerit, ſtatim monetur
Cancellario nullam ejuſmodi quæ-
nem Regi fuiſſe approbatam. Tum
es de his rebus ab Ordinibus latæ ex-
entur Regi. Ille ſceptro conſpicuus
od à Cancellario porrigitur, neceſſe
bet dicere, EGO RATA HABEO QVÆ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

CVNQVE IN COMITIIS HISCE FAC
SVNT : Nam ſi quid Regi diſplicet,
ante ſolet induci & deleri.

Secundum à Parlamento eſt Col
giũ Iuſtitię, ſive,ut vocant, The Seſſi
quod Rex Iacobus quintus anno c
IↃXXXII inſtituit ad formam Parlam
ti Pariſienſis, ex Præſide, quatuordec
Senatoribus, ſeptem Eccleſiaſticis, to
demque Laicis, (quibus poſtea fuit
junctus Cancellarius, qui primum lo
obtinet, & quinque alii Senatores) trib
ſcribis primariis, & Advocatis quot
ſum fuerit Senatoribus.

Ius autem non ſecundum rigor
juris ſed ex æquo & bono dicunt d
bus ſingulis (præterquam dominico
die Lunæ) à primo Novembr. ad
Martii, & à feſto Trinitatis ad Kal. A
guſti. Temporibus autem interjec
ſcilicet quæ ſunt ſerendi & metendi,
ſtitium eſt, & judiciariæ curæ relaxa
tur. Iudicant vero ex Statutis Reg
Parlamentariis, & ubi illa deficiunt,
jure Cæſareo.

Inferiora etiam ſunt in ſingulis C
mitatibus fora civilia, in quibus Vi
comes, aut qui ab eo delegatus, jus
cit incolis, de ejectionibus, intruſio
bus, damnis, debitis, &c. à quibus
iniquitatem aut affinitatis rationem

Iu

ſtitiæ Collegium nonnunquam ap-
latur. Vicecomites autem quos dico,
rique omnes ſunt hæreditarii. Re-
s enim Scotorum perinde ac Anglo-
m ut nobiliores beneficiis ſibi firmius
ringerent, hæreditarios & perpetuos
cecomites olim inſtituerunt. Quę au-
m hinc intervenerint incommoda,
ngli ſtatim perſpexerunt, & conſulto
annuos mutarunt. Civilia etiam fora
bentur in feudis Regalibus ab ejus
llivo, qui Regis munificentia regales
nſequutus eſt libertates; & etiam in
eris Burgis & civitatibus & Magiſtra-
bus.

ANNOTAT. Statuta Regni in cer-
m ordinem redigi curavit Malcolmus
ackenneth ejus nominis ſecundus. E
uibus hos miniſtros Regios accepi-
us, Cancellarium, Iuſtitiarium, Ca-
erarium, Seneſcallum, Conſtabula-
um, Mareſcallos, Vicecomites, Coro-
atorem. Deinde Rex David ejus no-
inis primus Leges Scotiæ quatuor li-
ris ad imitationem quatuor librorum
ſtitutionum Iuris Civilis componi &
ublicari mandavit anno Chriſti 1124.
uibus ſucceſſu temporis plures colle-
iones acceſſerunt; quæ omnes à Ioan-
e Skenæ editæ & notis illuſtratæ.

De jure autem Scotiæ operæ precium
eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

eſt ipſum Regem Iacobum Sextum a[illegible]
dire in oratione illius tertia ad Par[illegible]
mentum Angliæ. Nullum (inquit) [illegible]
proprium Scotiæ jus, quod juri huj[illegible]
populi municipali, quod vulgo Co[illegible]
mune dicitur, reſpondeat, ſed totu[illegible]
quantum quantum eſt è triplici conſ[illegible]
genere. Nam univerſum illud jus [illegible]
nendi, poſſidendi, dominii, & cętera h[illegible]
jus generis, cancellariatui Angliæ deb[illegible]
mus. Vbi ęquitatis, non juris diſceptat[illegible]
eſt, majora ſunt inter nos verboru[illegible]
quam rerum divortia. Iacobus primu[illegible]
apud vos educatus, leges Anglicas [illegible]
Scotiam ſcriptas ſecum invexit. Secu[illegible]
dum genus faciunt ſtatuta Regni, qu[illegible]
Comitiorum acta nominãtur. Ibi eni[illegible]
illis, ut hic vobis, rogandarum legu[illegible]
jus eſt: quas leges jam vobis licebit e[illegible]
cutere; neque enim ſpero amplius in [illegible]
Repub. vos hoſpites fore. nec diffite[illegible]
præcipuum eſſe hujus unionis opus [illegible]
triuſque regni inter ſe ſtatuta concili[illegible]
re. Tertium genus eſt è jure civili, cuju[illegible]
introducendi auctor erat Iacobus qui[illegible]
tus, inſtituta apud nos perpetua Curi[illegible]
ad illius imaginem, quam in Gallia ip[illegible]
viderat. Horum eſt in omni contro[illegible]
verſia civili jus dicere. Nec tamen om[illegible]
nia, ut in Gallia, ad juris civilis amu[illegible]
ſim exigunt; nam ſi conſtet, gentis ſta[illegible]

tut[illegible]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ta adverſari, non datur juri civili lo-
s: & Præſes Curiæ, ſi officium facit,
i quæſtio in noſtro jure deciditur, jus
vile non audit. Tum demum apud
s juri civili locus eſt, ubi municipale
ficit.

Fora etiam ſunt quæ the Commiſſa-
it vocant, quorum ſupremum Eden-
rgi habetur, in quo coram quatuor
dicibus agitur de rebus Teſtamenta-
s, jure Beneficiorum Eccleſiaſticorum,
cimis, divortiis, & cęteris id genus Ec-
ſiaſticis. In cæteris fere ſingulis Regni
rtibus ad hæc Iudices ſunt ſinguli.

In Criminalibus primariis Regis Iu-
ciarius forum ſuum Edinburgi ple-
mque habet. quod munus jam ali-
andiu geſſerunt Comites Argathenę.
i duos vel tres Iurisconſultos delegāt,
i de Capitalibus, aut quæ membrorū
utilationem aut univerſorum bono-
m amiſſionem inferant, cognoſcunt.
hoc in foro Reo permiſſum eſt, etiam
læſæ Majeſtatis crimine, ſibi aſciſcere
vocatum qui ſuam cauſam agat.

ANNOTAT. Ad Coronam Domi-
Regis & illius Iuſticiarii pertinet, cri-
en læſæ Majeſtatis, item occultatio
heſauri fraudoloſa, placitum de pace
omini Regis infracta, homicidiū, re-
ria, raptus, incendium, murthrum,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

crimen falſi vel de falſa menſura, fa
charta, falſa moneta, & ſi qua ſunt ſi
lia, quæ ultimo puniuntur ſupplicio ;
membrorum truncatione.

Iuſtitiarii etiam in Criminalibus nc
nunquam Regia authoritate ad ha
vel illam cauſam particularem cogn
cendam conſtituuntur.

Vicecomites etiam in ſuis territo
& magiſtratus in Burgis nonnullis
Homicidio cognoſcunt homicida in
ſpatium XXIV horarum deprehen
& à Iuratoribus reum peractum ext
mo ſupplicio afficiunt; verum temp
illo elapſo, cauſa ad Iuſtitiarium
gium vel Delegatos refertur. Eod
etiam privilegio gaudent Nobiles nc
nulli contra latrones in ipſorum jur
dictionibus deprehenſos.

ANNOT. Idem & de furtis cogn
cunt: ſecundum leges Davidis prin

Sunt etiam qui ejuſmodi habent R
galia ut in criminalibus intra ſuos lin
tes jurisdictionem exerceant, & in ca
ſis nonnullis intra ipſorum termin
habitantes à Regio Iuſtitiario revocen
cautione tamen interpoſita ut ex le
jus tribuant.

C

Catalogus Regum Scotiae, ex Hectore Boëthio, & Georgio Buchanano.

Fergusius primus Scotorum Rex, filius Ferquardi Regis Hiberniæ, regnare incepit anno ante Christi Servatoris in carnem adventum trecenteſimo trigeſimo; regnavit annis xxv, & naufragio periit ad Scopulum Ferguſii (Cragfergus vernacule) in mari Hybernico.

ii. Feritharis, Ferguſii germanus, succeſſit, quia Ferguſii liberorum ætas nondum regno idonea erat; & regnavit annis quindecim, à Ferlego ex fratre nepote ex inſidiis cæſus.

iii. Mainus, Ferguſii filius natu minor, majore ob indignam patrui cædem damnato, ſucceſſit, & xxix annos regnavit.

iv. Dornadilla, Maini filius, xxviii annos poſt patrem regnavit, & ad Berigonium eſt ſepultus.

v. Nothatus, Dornadillæ germanus, suffragio populi regnum adeptus, per tyrannidem exercuit annis 20. à Dovalo è Gallovidia cæſus.

vi. Reutherus, Dornadillæ filius, à rivali factione ſine populi ſuffragiis Rex appellatus; itaque à ſuis pulſus in Hyber-

Hyberniam fugit, & poſtmodum r
tutus, 26 annos regnavit, mortuus
rigonii.

VII. Reuther, Reutheris frater, T
reo Reutheris filio adhuc minore,
gnare juſſus, decimo quarto regni a
ſponte ſe abdicavit.

VIII. Thereus, patruo ſuccedens
gnum multis flagitiis contaminavit
ſuorum inſidias metuens, Eborac
perfugit, ibidemque expiravit, anno
gni ſui duodecimo.

IX. Ioſina, Therei frater, 24 an
regnum tenuit, Berigonii mortuus.

X. Fumanus, Ioſinæ filius, regn
adeptus bonis artibus exercuit, &
regni anno omnibus carus deceſſit
Berigonii ſepelitur.

XI. Durſtus filius ſucceſſit, vita
omnia vitia projecta; itaque nobili
conjuratione eſt interfectus, poſtqu
9 annos regnaſſet.

XII. Evenus, Durſti frater patru
ſucceſſit, & decimo nono regni ſui
no, multis bello & pace feliciter ge
obiit.

XIII. Gillus, Eveni nothus, tyran
ce occupat regnum, Durſti famili
exterminare annisus; multos nobile
inter hos quatuor regios adoleſcen
interfecit; Dovalli tandem opera in I

berni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

niam pulſus interficitur, poſtquam
nnium regnaſſet.

XIV. Evenus ſecundus, Finnani è
vallo fratre nepos, regnat annis 37;
ades tumultuantes compeſcuit; E-
neſſam in Moravia, & Ennerlo-
am in Loquhabria, condidit.

XV. Ederus, Durſti à Dothano filio
os, 48 annis regnavit, in campo
onii ſepultus.

XVI. Evenus tertius, Ederi filius, o-
ium flagitioſiſſimus, ideoque a ſuis
tus, & ſeptimo principatus ſui an-
in carcere ſtrangulatus eſt.

XVII. Metellanus, Ederi nepos ex
re Carrano, ob egregias virtutes o-
ibus carus, regnavit annis 39, ut
ëthius tradit, aut 30 tantum, ut Bu-
anus.

XVIII. Caratacus ſive Caractacus,
etellani Regis ex Sorore Europeia ne-
s, regnum varia fortuna tenuit an-
viginti; obiit anno a Chriſto na-
54.

XIX. Corbredus, Caractaci frater,
gnavit annis 58.

XX. Dardanus, Metellani nepos, ob
maturam Corbredi filii ætatē, à pro-
ribus Rex factus, & cum in omnia
gitia præceps rueret, quarto regni
anno ab eiſdem occiſus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

XXI. Corbredus II, cognome Galdus, ſuperioris Corbredi filius. primus Romanorum arma expe cum Agricolæ dudum inferior fui illo à Domitiano revocato, Roma rurſus è Scotorum finibus profliga & non minore apud hoſtes quam c gloria clarus, triceſimo quinto r ſui anno deceſſit.

XXII. Luctacus, Galdi filius, cum gitioſiſſimam vitam avaritia crude teque ageret, in conventu publico F nii a multitudine cæſus anno r tertio.

XXIII. Mogaldus, Galdi e filia ne initio imperii optimis Regibus par nior facile vitiorum contagio in av culi mores abiit; itaque trigeſimo ſe regni ſui anno à ſuis eſt occiſus.

XXIV. Conarus, Mogaldi filius, cu majoribus magno labore parta lux libidinibus profudiſſet, cenſum ha & tributum indici poſtulavit; quo mi omnium ita fuerunt offenſi, ut gem in carcerem conjicerent, & n ſtros exquiſitis ſuppliciis necarent: rege interim conſtituto Argado. autem animi mærore in carcere de decimo-quarto regni ſui anno.

XXV. Ethodius, ex Mogaldi ſo natus, princeps bello & pace clarus

ge

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſimo tertio regni ſui anno, à fidicine
odam noctu in cubiculo ſuo occi-
eſt.

xxvi. Filio Ethodii nondum ad re-
andum idoneo, frater Satrael ſucceſ-
, & ob tyrannidem in nobiles juxta
plebeios quarto regni ſui anno a ſuis
ſtu domi ſtrangulatus eſt.

xxvii. Donaldus, alter Ethodii ger-
nus, mite ac moderatum egit impe-
m, primuſque Chriſtianos ritus ac-
it, & vigeſimo primo regni ſui an-
obiit.

xxviii. Ethodius, ſecundus ſuperio-
Ethodii filius, homo prope ſtupi-
; certe languidiore ingenio, quam
tam ferocis populi moderatio con-
iret. vigeſimo primo, vt Buchana-
, aut decimo ſexto, ut Boëthius, re-
ſui anno, familiarium tumultu oc-
s.

xxix. Athirco, Ethodii filius, magnæ
mum ſpei, deinde in multa flagitia
clivis, nobilitati à Nathaloco, cujus
s conſtupraverat, in ſe concitatæ
ar, & a ſuis deſertus, manum ſibi
ulit, duodecimo quam regnare cæ-
at anno.

xxx. Nathalocus, magna parte no-
tatis adverſa, ab ijs quos donis &
miſſis corruperat Rex factus, cum

regnum eiſdem artibus quibus pep
rat, exerceret, à quodam ſuorum fa
liarium prope duodecimo regni a
occiditur.

XXXI. Findochus, Athirconis fi
in quotidiana conſuetudine ſum
humanitate, in jure dicundo æquit
in promiſſis fide, decimo princip
ſui anno, inſidiis Donaldi Hebridi
Carantio fratre conſcio, interiit.

XXXII. Donaldus II, Findochi
manus, cum vindictam pararet, ab
dem Donaldo Inſulano, anno pr
regni ſui vix circumacto, ſuperatu
teriit.

XXXIII. Donaldus Inſulanus,
num flagitio partum pejoribus a
bus exercens, duodecimo regni ſui
no à Crathlintho, Findochi filio, ex
diis cæſus eſt.

XXXIV. Crathlinthus, magno ſtu
Rex creatus, 24 annis præfuit.

XXXV. Fincormachus fratri ſucce
& non modo rempublicam bene ad
niſtravit, ſed & religionem Chriſtia
ſedulo promovit; regnavitq; anni

XXXVI. Romachus Crathlinth
fratre nepos, regnum magis vi q
populi voluntate ſuſceptum crude
exercuit, & tertio regni ſui anno re
tina nobilium conjuratione interiit

XXXVII.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

xxvii. Anguſianus, Romachi pa-
elis, ſucceſſit, ſecundoque regni ſui
io à Pictis eſt cæſus.
xxviii. Fetelmachus patruelis An-
iano ſuffectus, cum magna clade Pi-
s perculiſſet, inſidiis ab iis petitus,
ide fidicinis ſui noctu jugulatus eſt
o regni ſui tertio.
xxix. Eugenius, ſive Evenus, Fin-
machi filius, à Maximo Romanorum
ce & Pictis cum magno parte nobili-
s cæſus tertio regni ſui anno. Scoti
nceps patria pulſi, ut Boëthius tradit,
ſeu ut Buchananus, 27 annis, ſine
e fuerunt.
L. Ferguſius II, Erthi filius, Echadii
Ethodii nepos, Eugenii pronepos,
t interregnum Scotorum regnum
t, anno Arcadii & Honorii ſexto, à
riſto nato XLIV aut V; & poſt multa
lia cum Romanis varia fortuna ge-
demum ab illis eſt occiſus, poſtquam
vem annos regnaſſet ſecundum Boë-
um, ſecundum vero Buchananũ 16.
I. Eugenius, ſive Evenus ſecundus,
guſii filius, ſucceſſit, & Britones ad
brum amnẽ uſq; ſibi vectigales fecit,
tertio regni ſui anno à Vortigerno
onum & Anglorum copiis ſuffulto
fligatus, aut in prælio aut morbo in-
it, anno Chriſti ſecundũ Boëthium

quadringenteſimo ſexageſimo , ſecu
dum Buchananum autem quinquag
ſimo ſecundo.

XLII. Dongardus,Eugenii germanu
in regnum ſuccedens poſt quintum r
gni annum deceſſit. Boëthius à Co
ſtantino Britonum rege in prælio int
remtum tradit.

XLIII. Conſtantinus fratri Donga
do ſuccedens,ignavia adverſus hos, a
rogantia in ſubditos & libidine, Scot
adeo offendit, ut pene rebellarent; d
mum à nobili Æbudenſi, cujus filia
ſtupraverat, eſt occiſus; anno regni ſ
decimo ſeptimo. Bucchananus tam
Ioanni Furdono accedit, qui vigeſim
ſecundo regni anno diuturno mor
interiiſſe tradit.

XLIV. Congallus, è Dongardo Co
ſtantini fratre genitus , vigeſimo ,
Boëthius,vigeſimo ſecundo, ut Buch
nanus,regni anno obiit, pluribus pa
quam bello geſtis.

XLV. Conranus, vel Goranus,Co
galli germanus, trigeſimo quinto reg
ſui anno à ſuis cæſus eſt. Sub hoc Arct
rus in Britannia floruit.

XLVI. Eugenius tertius , Conga
filius , regnum tenuit ſecundum Bo
thium annos triginta quatuor,ſecund
Buchananum viginti tres.

XLVII. Co

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

.VII. Congallus, ſive Convallus,
nii frater, religionis & juſtitiæ cul-
ecem annis regnavit.
.VIII. Kynnatellus, Congalli frater,
ndo regni ſui anno deceſſit.
.IX. Ardanus, Conrani filius, à Co-
ba inauguratus, cum Saxonibus &
lis varia fortuna pugnavit, & 27
i ſui anno, ut Boëthius, aut trigeſi-
quarto, ut Buchananus, fato con-
t, & Ronæ ſepelitur.
. Kennethus, Congalli filius, nihil
noria dignum geſſit, quarto, vel, ut
luodecimo menſe, extinctus.
I. Eugenius quartus, Ardani filius,
mo ſexto regni ſui anno obiit.
II. Ferquardus, Eugenii filius, ob
nnidem & contemtum religionis à
eribus in carcerem detruſus, deci-
quarto regni anno ſibi mortem
civit.
III. Donaldus IV, Eugenii filius, de-
quinto regni ſui anno deceſſit, vel,
oëthius ſcribit, in Tao lacu ſubmer-
præclara virtutum ſuarum memo-
oſt ſe relicta.
IV. Ferquhardus, Donaldi ex fratre
uhardo nepos, vir in omni ſcelerũ
ere inquinatiſſimus: vini æque ac
niæ inexplebilis, immani in homi-
crudelitate & in Deum impietate.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

In fine vitæ, monente Colman
Epiſcopo, ad ſe reverſus, & pæniten
obiit, poſtquam regnum octodec
annos tenuiſſet; anno Chriſti ſecu
dum Boëthium 684, ſecundum Buc
nanum 668.

LV. Malduinus, Donaldi filius,
geſimo regni ſui anno ab uxore ob
ſpicionem de pellice ſtrangulatus, q
quarto poſt die viva cremata eſt.

LVI. Eugenius quintus, Maldu
nepos ex fratre Dongardo, quarto r
ni anno obiit, poſtquam Egfridum N
thumbriæ Regem cum exercitu de
viſſit, & Northumbriam ingenti cl
afflixiſſet.

LVII. Eugenius ſextus, Ferquha
filius, cum Pictis bellum varia fort
geſſit, & decem annos regnavit.

LVIII. Ambirkelethus, Euge
quinti filius, Boëthio; aut Findani fili
Eugenii nepos, Buchanano; libidine
que avaritia fœdus, contra Pictos p
ficiſcens incerto ſagittę ictu in caſtris
teriit, nondũ biennio in regno exple

LIX. Eugenius VII, ſuperioris Re
frater, Eccleſiæ Chriſti cultor eximius
in cœnobiis res geſtæ Regum memo
mandarentur, inſtituit. Pace perpe
per ſeptẽdecim annos cum vicinis c
nibus cõtinuata Abrenethi diem ob

LX. M

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

LX. Mordacus, Ambirkelethi filius,
cceſſit, omni vita pacificus, juſtus ac
tati devotus; ineunte decimoſexto
gni anno deceſſit.

LXI. Etfinus, Eugenii ſeptimi filius,
r annos triginta unum, quibus regno
æfuit, in ſumma tranquillitate ſuos
ntinuit.

LXII. Eugenius octavus, Mordaci
us, primo regni ſui anno optimum
ſſit principem; inde in omnia flagi-
præceps abiit, & cum nec amicorum
c ſacerdotum admonitionibus quic-
am moveretur, poſt tertium regni
i annum in cœtu procerum, omni-
s in ejus exitium conſentientibus,
nfoſſus periit.

LXIII. Ferguſius tertius, Etfini filius,
ri ſimulatione virtutis & vitiorũ fœ-
tate uſus, pari prope fato defunctus;
ri enim ſpatio, id eſt, triennio, regnum
inuit. periit veneno ab uxore dato.

LXIV. Solvathius, Eugenii octavi fi-
s, cum viginti annis cum ſumma lau-
præfuiſſet, moritur anno Chriſti
7, ſecundum Buchananum & Boë-
ium.

LXV. Achaius, Etfini filius; Is primus
otorum principum cum Francis &
rolo magno Romanorum tum im-
ratore fœdus icit. Et felix omni vita,

trigeſimo ſecundo regni ſui anno de-
ceſſit.

LXVI. Congallus, Achaii ex Don-
gallo Etfini fratre patruelis, ſumm-
domi & foris concordia quinquenniu-
regnavit.

LXVII. Dongallus, Solvathii filiu-
dum bellum adverſus Pictos molitur, i-
ipſo apparatu ſubmerſa navicula, in trā-
ſitu Speræ rapidiſſimi amnis extinctu-
eſt, poſtquam Scotorum regnum te-
nuiſſet annos ſex aut ſeptem.

LXVIII. Alpinus, Achaii filius, bellun-
adverſus Pictos urgens, & aliquot præ-
liis ſuperior, tandem quarto regni ſu-
anno cum multis ſuorum ab iiſdem ca-
ptus & crudeliter cæſus.

LXIX. Kennethus, Alpini filius, Picto-
frequentibus præliis obtritos pene dele-
vit, ut nunquam regium nomen reſu-
mere potuerint; leges ſanctiſſimas tu-
lit, quibus poſteritas dudum uſa Macal-
pinanas vocabat: & ab Orcadum inſuli-
ad vallum Adriani imperium promo-
vit. obiit regni ſui anno vigeſimo.

LXX. Donaldus quartus, Kenne-
thi germanus, vir ignavus, & porten-
toſæ luxuriæ pariter & avaritiæ, quic-
quid Scotorum agri erat ultra For-
tham & Cludam amnes, amiſit. In
carcerem à ſuis conjectus manum ſib-
intu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ulit ſexto quam regnum iniit anno.
XXI. Conſtantinus, Kennethi fi-
lii, vir magni animi & virtutis eximię.
nos in Pictorum ſubſidium venien-
ex improviſo aggreſſus primum ce-
t, deinde caſtra eorum temere ag-
ſſus in agro Fiſano, magna exerci-
parte amiſſa captus, & in ſpeluncam
dicam pertractus occiditur, quæ
dieque diaboli ſpecus appellatur. Re-
vit annos ſecundum Boëthium XIII,
ndum Buchananum XVI.
XII. Ethus fratri ſucceſſit, à pedum
ritate Alipes dictus, cujus ſegnitiem
ceres minus ferendam rati, reg-
n ejerare coëgerunt ſecundo regni
o. In cuſtodia tertio die mærore in-
it.
XXIII. Gregorius, Dongalli filius,
no animo plane regio, & cui nulla
us deeſſet quę virum principem de-
t. Leges de immunitate miniſtrorũ
leſiæ (qui ſub Pictis prope ſervorum
o fuerant) vel veteres revocavit, vel
as condidit: quæ Donaldus quintus
ferat, recuperavit. Northumbriam,
, Cumbriam & VVeſtmariam Sco-
um imperio adjecit; Hybernos vali-
contrivit. His rebus domi foriſque
is, duodeviceſimo regni anno de-
it, non minus juſtitia & temperan-
tia

tia quam fortitudine clarus: unde meri-
to apud ſuos Magni cognomentum e
adeptus.

LXXIV. Donaldus quintus, Conſta-
tini ſecundi filius, princeps laudabil
undecimo regni ſui anno fato funct
eſt, omnibus carus.

LXXV. Conſtantinus tertius, Ethi
lius, decimo regni ſui anno cum Dan
in Anglia fœdus ſolemne icit; & Milc
lumbo Donaldi filio Cumbriam don
vit. qui honor velut augurium & arg
mentum erat, proxime regnaturum.
Ac deinceps, inquit Buchananus, in pr
ximis aliquot Regibus obſervatur, m
nifeſta adverſus veterem comitioru
rationem fraude, quæ omnem libero
ſuffragiorum vim prope tolleret, n
minus à Coſſ. ac Cæſaribus deſignati
Deinde cum poſt multos annos ex fo
dere cum Danis contra Anglos exer
tum miſiſſet, iſque ab Anglis pene
internecionẽ cæſus eſſet, ejurato ſpon
magiſtratu, ad Culdeos, id eſt, Dei cult
res, (ita ea ætas monachos vocabat,)
velut in portum recepit, & reliquos vi
annos quinque inter eos ad Fanum
Andreæ tranſegit. Deceſſit anno à re
no inito quadrageſimo. Anno Chri
943.

LXXVI. Malcolmus Boëthio, Milc
lumb

nbus Buchanano, Donaldi filius, fœ-
s cum Anglis iniit, & ab iis Cumbriam
VVeſtmeriam in feudum accepit. de-
no quinto regni anno dum acrius la-
ocinia punit, & luxuria diffluentes
iorum mores coërcet; in Moravia
ctu à conjuratis eſt extinctus.
LXXVII. Indulfus, Conſtantini tertii
us, à Danis bello petitus, haud procul
ullane, in Boina regione, ab iis cæ-
eſt, cum novem annos & tres men-
regnaſſet.
LXXVIII. Duffus, Malcolmi filius,
reſſæ inſidiis, Donaldi arcis præfecti,
ulatus, poſtquam quatuor annos &
menſes regnaſſet.
LXXIX. Culenus, Indulfi filius,
nni flagitiorum & libidinum ge-
re infamis, à Rohardo ſive Cad-
rdo, in vico Methuano, ob ſtu-
um filiæ illatum, eſt occiſus; poſt-
am quatuor annos & ſex menſes
gnaſſet.
LXXX. Kennethus, Duffi frater; Da-
s ad Loncarten inſigni clade ſupera-
; novam legem, ut Regi defuncto
ximus natu filius ſuccederet, &, filio
te Patrem defuncto, nepos avo ſub-
garetur, à nobilitate obtinuit, cũ ante
culto ſcelere Milcolumbũ Cumbriæ
fectum veneno ſuſtuliſſet, ut Bucha-
nanus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

nanus narrat; tandem à Fenella Feth-carniæ arcis in Mernia domina per do-lum cæſus eſt anno regni vigeſimo quinto.

LXXXI. Conſtantinus quartus, Coleni filius, cognomento Calvus, poſt annum & ſex menſes quam regnum inva-ſerat, à Kennetho cæſus. Boëthius tertio regni anno occiſum tradit.

LXXXII. Grimus, Duffi filius, aut, ut aliis placet, nepos, ex optimo princi-pe quem primis annis egit, in flagitio-ſiſſimum mutatus, à Malcolmo, ſive Mil-columbo, prælio ſuperatus, captus, oculis privatus, interiit decimo Regni ſui anno.

LXXXIII. Malcolmus, ſive Milco-lumbus ſecundus, Kennethi filius, le-gem regiam confirmatam obtinuit. Danos, à quibus in Moravia victus erat, mox viribus reſtauratis in Marria ſupe-ravit. Omnes agros regios Nobilitati diviſit. Nobilitas contra Regi conceſ-ſit, ut, cum eorum aliquis moreretur, liberi ad viceſimum primum ætatis annum in tutela Regia eſſent; Rexque proventus omnes, præterquam qui in educationem liberorum impenderen-tur, acciperet. Præterea ut puberum collocandorum poteſtas penes illum eſſet, ad eumque dos rediret. No-

ma-

agiſtratuum nomina inſtituit. Bellis rfunctus aliquot annos magna cum oria regnavit : ſed in ætatis decurſu avaritiam & ſævitiam delapſus, No- lium odium incurrit, & ab iis inter- ntus eſt, poſtquam annos triginta re- aſſet.

LXXXIV. Duncanus, Malcolmi ne- s ex filia Beatrice; vir ſumma hu- anitate & æquitate in jure dicun-). Danos magna clade ad Bertham ncidit. A Macbetho ad Ennerneſ- n ex inſidiis cæſus, cum ſex annos gnaſſet.

LXXXV. Macbethus, Malcolmi ne- s ex filia Doada, per Tyrannidem gnum invaſit. Initio quidem regni, ulta bona, Reipublicæ fecit, quæ om- q poſtea flagitiis dehoneſtavit. ita- e, cum ſeptemdecim annis regnaſſet, Milcolumbo Duncani filio, qui apud glos exulaverat, regno eſt dejectus.

LXXXVI. Malcolmus, ſive Milco- nbus tertius, anno Chriſti 1057, undum Buchananum, rex factus. rgaritam Eduardi Angliæ hæredis conjugem accepit, ex qua ſanctam & merosam prolem ſuſcepit. Præter s leges ab ipſo ſalubriter latas, uxo- etiam precibus dediſſe fertur, ut pri- m novæ nuptæ noctem, quæ proce-

ribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ribus per gradus quoſdam lege Re
Eugenii debebatur, ſponſus dimidi
argenti marca redimere poſſet: qu
penſionem adhuc marchetas mulier
vocant. Bello deinde inter ipſum
Guilielmum Rufum orto, ad Anne
in Northumbria arcem, dum eam o
deret, Angli equitis inſidiis cæſus
cum Eduardo filio: poſtquam regn
triginta ſex annos tenuiſſet.

LXXXVII. Donaldus Banus, id
albus, Malcolmi frater, pulſis nep
bus, regnum tyrannice invaſit, ſed m
tis exoſus, Duncano Malcolmi nothe
Scotiam accerſito, rebus ſuis d
dens, poſt ſextum quam regnum
vaſerat menſem, in Æbudas pr
git.

LXXXVIII. Duncanus regno poti
cum imperioſius ageret, à Donald
Taſchia noctu eſt obtruncatus, p
quam annum & ſex menſes regnaſſe

LXXXIX. Edgarus quartus, M
colmi filius, in regnum accerſitus, I
naldo vel Duncano in vinculis m
tuo, in ſumma pace novem annos
gnavit & ſex menſes, & ſeptimo re
anno ſine liberis diſceſſit.

XC. Alexander, Edgari frater, cog
mento Fers, id eſt, Fortis, cum ſept
decim annos rei Scoticæ præfuiſſet,

ee

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſit, nullis è Sybilla GulielmiNorman-
filia liberis relictis.
xci. David, Alexandri Germanus,
ceſſit anno Chriſti 1124. Voldioſi
orthumbriæ Comitis filiam Mathil-
m in uxorem accepit: qua immatura
orte ſublata, bellum inter Stephanum
ngliæ regem atque ipſum exarſit; &
x rurſus facta anno 1139. deceſſit an.
53, poſtquam annos viginti novem
duos menſes regnaſſet.
xcii. Malcolmus quartus, Davidis
Henrico filio nepos, externo bello li-
r, inteſtinis ſeditionibus ſuorumque
bellione exagitatus eſt, quibus oppreſ-
duodecimo regni ſui anno deceſſit.
no 1156 Buchanano, 1160 Boëthio.
xciii. VVilhelmus, Malcolmi frater,
orthumbriam ab Anglo armis repe-
. à quo nono regni ſui anno ex inſi-
s captus, Regnum Scotiæ in fidem
clientelam Regis Angliæ proceribus
nſentientibus dedit; ut Angli Scri-
ores tradunt: ſed alii tradunt, con-
ntum inter Reges, non de dedi-
ne, ſed de certa pecunia per pen-
nes danda; arceſque tantiſper An-
traditas, dum ea perſolveretur.
chardus autem Rex Angliæ, in Sy-
m profecturus, pactiones omnes re-
ſit, & à VVilhelmo decem mille
I mar-

marcas argenti dono accepit. deni
multis præclare geſtis, ſeptuageſim
quartum vitæ annum agens, regni q
drageſimum nonum, deceſſit, an
1214.

xciv. Alexander Secundus, V
helmi filius, adverſus Ioannam Ang
rum Regem bellum movit, & in A
gliam penetravit. Ioannem Hen
Angl. Regis Sororem in uxorem ac
pit. deceſſit anno ætatis 51, regni 35
lutis humanæ 1249.

xcv. Alexander tertius, ſuperio
filius, Margaritam Henrici filiam
uxorem accepit; Norvvegos, qui S
tiam invaſerant, magna clade per
lit. Dein uxore & liberis orbatus, Io
tam filiam Comitis Druidum uxor
ſumſit, & intra annum vertentem i
ab æquo lapſo excuſſus fractis cerv
bus interiit, anno Chriſti 1285; v
annos 45; regnavit 37. Alexan
cum tota ſtirpe præter unam nept
ex filia extincto, interreges creati; n
tis Eduardo Anglo deſponſata, antec
è Norvvegia accerſeretur, defuncta.
terregnum per varias diſſenſiones
annos & novem menſes duravit.

xcvi. Ioannes Balliolus, ſe Ang
rum Regi ſubditum fore profeſſus,
Eduardo in Regem Scotiæ promot

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

in novo Caſtro ad Tinam in verba
gliæ Regis juravit. Moleſtiſſime
à Scotis acceptum: itaque reſciſ-
n à Scotis. Anglus Scotiam inva-
multa oppida & arces cepit, & Re-
n ad deditionem compulit. Eduar-
s Anglus decem annis Scotos multis
ommodis afflixit. Boëthius.

XCVII. Robertus Bruſſius anno
o 6 Rex factus; poſt multas quas
ſus eſt bellis cum Anglis varia for-
na geſtis calamitates, hoſtibus tan-
n devictis pulſiſque, patrium reg-
egregie reſtituit. deceſſit anno 1329,
ni vigeſimo quarto.

XCVIII. David, Roberti filius, poſt
num per Thomam Ranulphum in-
regem biennium circiter admini-
tum, regnare cœpit; ſed ab Eduar-
Balliolo Anglorum copiis ſuffulto
eratus in Galliam profugit; Ballio-
regno potitus (quem Boëthius è
gum ſerie & numero excludit; Bu-
nanus XCIX regem agnoſcit) ab An-
a Moravio prorege profligatus an-
1332, eundem paulo poſt cepit;
um deinde mutuis cladibus exer-
m; David in Scotiam reductus, &
Francorum partes adverſus An-
s tueretur, ab iis ad Dunelmum pro-
ato exercitu eſt captus; undecimoq;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

poſtquam captus erat anno dimiſſ
In arce Edimburgenſi diſceſſit anno
tæ quadrageſimo ſeptimo, regni trig
ſimo nono, ſalutis humanæ 1370.

XCIX. Robertus ſecundus, in Avu
culi locum ſucceſſit, primus è Stu
torum familia; nullo Regum felicit
inferior; quod toto regni ejus te
pore vix umquam adverſa fortu
pugnatum eſt, ut ait Boëthius; B
chananus tamen nonnullas clades
ceptas memorat. In arce ſua, quam v
cant DunumDonaldi, deceſſit, an. 139
vixit annos 74, regnavit 19.

C. Ioannes, Roberti II filius, &
Rex ſecundum Buchananum, Robe
III nomen aſſumſit, ob inauſpicat
Ioannis nomen, propter captivitat
Ioannis Franciæ Regis, ut tradit Bo
thius & Buchananus. Bello cum A
glis vigente, clades ad Homeldon
Northumbriæ vicum accepta, an
1401. David filius illius fraude & cr
delitate patrui Roberti fame enect
Iacobus minor filius, dum in Galli
navigat, in Angliam tempeſtate co
pellitur, & capitur. Rex pater eo nun
accepto ex ægritudine animi obiit,
no ab inito regno decimo ſexto, 14
Interea rex creatus Robertus defun
frater; clades primo ab Anglis

..ta; deinde annis fere decem nihil
..morabile geſtum. Roberto defun-
.. ſucceſſit Mordacus filius, ingenio
..nis & regno inidoneus.

..I. Iacobus, Roberti III filius, ex
..glia redux regnum iniit anno 1423;
.. optimus; anno decimo tertio regni
..Waltheri Atholii patrui ſui inſtinctu,
..obertoGramo indigne occiſus, anno
..mini 1437.

..II. Iacobus ſecundus, filius ſepten-
.. ſuffectus. Factionibus aliquot annos
..ratum; quibus oppreſſis & regno
..to, cum in Angliam Eboracenſibus
..ſidio profectus eſſet, & Roſburgēſem
..m oppugnaret una, è machinis vio-
..a ignis interne furentis, excuſſo cu-
.. ligneo, cæteris illæſis, Regem in
..m dejectum ſtatim exanimavit.
..no 1460, regni 23, ætatis 29.

..III. Iacobus tertius, ſeptennis patri
..ctus; ArxRoſburgenſis capta & ſolo
..ata. Matre & proceribus de Regni
..iniſtratione contendentibus, multa
..mmoda acciderunt: procereſq; in
..ones diviſi: Rex jam Major Marga-
..n Daniȩ Regis filiam in uxorem ac-
.. an. 1470. Aulicis autē ipſius mini-
..à proceribus ipſo invito ſtrangula-
..ā aliquandiu texit, dein à nobilitate
..duxit: Angli interim Scotiā ingreſſi

 omnia

omnia late vaſtarunt; ſed induciæ m
cum Henrico VII factæ. Pacem for
graviſſimæ factiones domi excep
runt, pleriſque proceribus in Regem
conjurantibus, à quibus ſub arce Ster
nenſi cæſus eſt anno 1488, Regni 2
vitæ 35.

CIV, Buchanano CV, Iacobus qua
tus, ſuperioris filius, quindecim ann
rum adoleſcens, regnum adiit, co
cordiamque reſtauravit. Seminariu
belli inter Scotus & Anglos fuit Petr
Varbecus, qui ſe Eboracenſem prin
pem fingebat: quod fraude ſubol
cente compoſitum. Margaritam He
rici VII filiam in uxorem accepit. He
rico autem VIII rerum potiente,
ſcepto in Anglos bello Francorum
cauſa, ut Anglum è Gallia revocaret,
Northumbriam ingreſſus, magno cu
nobilium numero ad Floddum vicu
ab Anglis cæſus eſt, vigeſimo quin
regni ſui anno, Chriſti 1513.

CV, Buchanano CVI, Iacob
quintus, biennis patri ſuccedit: Ioa
nes dux Albinus prorex creatus. R
dein, Magdalenam Franciſci primi G
lorum regis filiam, & illa mortu
Mariam Guiſianam in uxorem accep
Mortuus apud Falcland, an. 1542, reli
filia Maria hærede, ante diem V nat

CVI. M

VI. Maria, primum Franciſco Se-
[...]do Gallorum Regi nupta; deinde
[...]rico Stuarto Matthæi Stuarti Co-
[...]s Leviniæ filio: factionibus mul-
[...]omi plurimiſque miſeriis per om-
[...]is vitam exagitata, poſt longam in
[...]lia captivitatem ibidem capitali
[...]licio eſt affecta.
VII. Iacobus Sextus Anglorum
[...]num Elizabetha defuncta hæredi-
[...]adiit.

DE [...]EDERE SCOTO-[...]VM CVM FRANCIS, & OF-[...]CIIS MILITARIBVS QVAE [...]N FRANCIA EXERCVE-[...]VNT.

[...]COTIAE Regno cum Franco-
[...]rum Rege fœdus valde antiquum
[...]eſt; quippe ſub Carolo Magno pri-
[...]initum anno Domini 791. cujus
[...]ne, ſi Francis credimus, Inſigni-
[...]regni Scotiæ lilia ad oram clypei
[...]ta.
[...]e quo fœdere ita Buchananus: Ab
[...]io primum inter Scotos & Fran-
[...]inita amicitia eſt hac maxime de
[...], quod non modo Saxones Ger-

maniæ cultores , ſed qui in Britann
quoque ceperant ſedes , Gallias piratic
incurſionibus infeſtabāt. Deinde etia
à Carolo Magno , qui Galliam non m
nus literis quam armis illuſtrare cupi
bat, accerſiti è Scotia qui philoſophia
Lutetiæ Græce & Latine docerent. Apu
Scotos enim adhuc multi erant Mon
chi vetere diſciplina nondum extinct
literis & pietate inſignes. Quo è num
ro erat Ioannes cognomento Scotu
ſive Albinus, &c. Ex hoc fœdere
Achaio quatuor millia Scotorum C
rolo Magno ſubſidio miſſa volunt, qu
bus in omnibus bellis ſuis uſus ſit. M
colmio tertio, Hugoni, Philippi Fra
corum regis germano, duo millia,
iter Hieroſolymitanum cum ipſo c
peſſendum. Ab Alexandro II, Sancto L
dovico expeditionem in Terram Sa
ctam paranti tria millia, duce Patric
Dumbario Comite Marchæ. Ab Alexa
dro III, eidem Sancto Lodovico, d
millia, ducibus Carictæ & Atholiæ
mitibus. Fœdus deinde interruptum
Ioanne Balliolo, qui Regnum Scotc
ope Anglorum adierat, à Davide Br
ſio renovatum eſt, cautumque ut n
tra gens ſine altera pacem aut induc
cum Anglo faceret. Ab illo tria mi
Scotorum Ioanni Francorum ſubſid
mi

ſſa, duce Gulielmo Duglaſſio; quorū
s magna in memorabili illa Franco-
m in Pictonibus clade cæſa. Viciſſim
Scotis à Francis auxilia ſubmiſſa reg-
nte Roberto; ſed cum Gallorum in
llo vivendi conſuetudinem ferre non
ſſent, retento duce, donec damna il-
a reſarcirentur, remiſſa fuerunt. Rur-
à Roberto Stuarto, Regis Iacobi A-
nculo, & Regni Scotiæ gubernatore,
arolo Franciæ Principi ſive Delphino
ptem virorum millia ſubſidio miſſa,
uce Ioanne Buchaniæ Comite; quem
rchebaldus Duglaſſius Victoniæ Co-
es comitabatur. A quibus nobilis vi-
oria de Anglis ad Bungium vicum
rta, in qua Dux Clarentiæ cecidit.
uchananus commemorat, Comitem
uchaniæ ob rem bene geſtam à Carolo
elphino magiſtrum Equitum ſeu Co-
item Stabuli creatum, aliosque aliis
onoribus ornatos. Deinde à Marda-
o, qui Patri in Gubernationem ſucceſ-
rat, idem Buchaniæ comes, & ſocer
us Archibaldus, cum Iacobo filio, &
agna juventutis nobiliſſimæ manu,
emiſſi; (Galli decem mille fuiſſe ſcri-
unt:) quorum magna pars primo pro-
Ve Vernolum, deinde iterum in Belgia,
um Aureliam tendunt, ab Anglis cæ-
. Plura in eundem modum à Regibus

Scotorum ſubſidia in Galliam miſſ, quæ utiliſſimam operamRegibus Fran corum, Ludovico XI, Carolo VIII, Lu dovico XII, Franciſco primo, & Hen rico II, navarunt. Multa quoqu gravia domi & in Anglia Scoti, dun Francorum amicitiam pertinacius co lunt, paſſi ſunt, arma Anglorum in ſ avertendo: hac enim occaſione Davi Bruſſius Scotiæ Rex vulneratus ab An glis in agro Dunelmenſi & captus; & ſupra decem millia Scotorum in præ lio deſiderata. Iacobus Quartus in pug na ad Fluidonem cum maxima part nobilitatis & quatuordecim Scotorun millibus occiſus. Filius illius Iacobu quintus, avunculo ſuo Henrico octavo Anglorum Regi bellum inferens pro ſocero ſuo Franciſco primo Francorum rege; tantum animo mærorem ex rebu ab Oliverio de Sancto Claro male geſti concepit, ut in flore ætatis paucos poſ dies defecerit. Filia autem & hæres illius Maria, per ordines Scotiæ Eduardo Sexto in conjugem promiſſa, nihilo ta men minus in Franciam miſſa atque enupta, quæ res Anglos in eum modum irritavit, ut dux Somerſettenſis Scotiam intraret, vaſtaretque, & quindecim mil lia Scotorum cæderet.

Crebra porro connubia inter Scotos

atque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ue Francos fuerunt. Ludovicus
ppe Vndecimus, Delphinus adhuc,
rgaritam Iacobi primi filiam duxit:
quo tempore magna commixtio ſan-
inis inter utramque nationem facta.
n ſupra centum quadraginta qua
tronas qua virgines Scoticas in Gal-
emptas ferunt; inter quas duæ Del-
inæ ſorores fuerunt, quarum una
ici Britanniæ, altera Comiti Flandriæ
pſit. Alexander Albiniæ Dux, frater
obi Tertii Scotiæ Regis, duxit in ma-
monium Comitiſſam Boloniæ; & in
ueſtri cum Duce Aurelianenſi ludi-
o certamine, fortuito vulneratus,
ulo poſt obiit: e quo Iacobus Dux Al-
niæ Comes Boloniæ natus; qui, Iaco-
Quinto minore, Regnum Scotiæ
miniſtravit. Iacobus Quintus primo
anciſci I filiam; deinde ſecundis nu-
iis Guiſiam duxit. Filia illius, Maria,
anciſco II elocata.
Reges Franciæ, tot tantiſque Scoto-
m auxiliis & officiis permotis eiſdem
ultos honores multaque privilegia
creverunt. Carolus VII Comitem
ichaniæ, Comitem Stabuli fecit. De-
de & Duglaſſium, Ducem Turonen-
m & magiſtrum Equitum creavit; qui
ucatus, ipſius filio atque nepoti ceſſit
gnante Carolo VIII & Ludovico XI.

Ioan-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Ioannes Stuartus , Comes Drocen
factus : Robertus Stuartus , Domin
Aubinæi, magiſter equitum. David
Pitulo,dux Stipatorum regiorum a L
dovico XI creatus, & ab eodem p
mortem ſtatua in atrio palatii Regii d
coratus. Bernardus Stuartus,domin
Aubinæi, magiſter Equitum fuit ſ
Ludovico XI, prorex Neapolitanus ſ
Carolo VIII; frater illius, Gubernat
Mediolani ſub Ludovico XII; ipſe den
que Legatus generalis copiarum om
nium Regis Franciæ in Italia : itemq
exercitus quem Rex Franciæ Henric
VII Anglorum Regi in Angliam ſub
dio miſit adverſus Richardum III. F
lius illius Robertus, Dux Stipatorum
regiorum & Equitum Magiſter fu
Franciſco I. Ioannes Hamiltonius,Co
mes Araniæ, & Scotiæ gubernator,Ma
ria Regina adhuc minorenni,dux crea
tus in Francia Caſtelli Eraldi , & filiu
illius major natu cohortis Scoticæ i
Francia. Sanctus Ludovicus jam olim
cum expeditionem in Orientem ſuſc
peret, viginti quatuor Scotos cuſtodi
corporis ſui noctu atque interdiu ac
moverat : quod inſtitutum ad anno
centum quadraginta viguit , ſub oct
fere Franciæ Regibus. Carolus autem
quintus ſeptuaginta ſex inſuper ſtipa

tore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

res aſſcivit è Scotorum gente, digni-
te prædicta viginti illis quatuor ſalva
icta: Quorum duo nonmodo ad
iſſam, ſed & ad menſam, Regis Fran-
e ſellæ aſſiſterent, utrinque ſinguli:
t autem in majoribus feſtis, ceremo-
iſque quibus Reges attactu morbos
orum curant, cumque aut Legatos
incipum ſuſcipiunt, aut oppida ſo-
nniter ingrediuntur, tres utrimque
rpus Regis clauderent. Idem inſtituit
corpus Regis Franciæ ab iiſdem por-
retur quocunque ceremoniæ poſce-
nt: utque iidem effigiem Regis co-
itarentur. Denique cohors Scotorum
la cuſtodiam Regii corporis obtinuit
pra annos ſeptuaginta: nam Carolus
ptimus, primus Franciæ Regum Frã-
orum unam cohortem corpori ſuo
ſtodiendo admovit; cui mox Ludo-
cus XI addidit alteram, & Franciſcus
ertiam. prærogativæ nihilo tamen
inus Scotis illis manſere, indices anti-
uiſſimi illorum privilegii. quales ſunt:
ſtodia clavium palatii regalis veſpere;
ſtodia chori Eccleſiæ; cuſtodia navi-
orum cum Rex fluvios trajicit; honor
ortandi fimbrias è ſerico albo ad oras
rmorum ſuorum, qui color eſt Colo-
ellorum in Francia; capitaneo illorum
m in exercitu quam extra tradi oppi-
dorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

dorum omnium, quæ Rex ingredit
claves ; privilegium etiam, extra exer
tum, puta in Regis inauguratione
nuptiis & funeribus Regum, baptiſ
& nuptiis liberorum Regis, ſtandi
procinctu & ordine bellico, veſtis ina
guralis, illi cedit ; denique hæc coh
morte aut mutatione capitanei ſec
quam reliquę numquam ordine ſuo
movetur. Carolus autem Septimus,
primus cataphractorum militum or
nes in Francia inſtituit, è reliquiis Sc
torum ad Vernolium cæſorum, coh
tem Scoticam inſtituit centum ca
phractorum & ducentorum ſagittar
rum, illisque primum locum inter ca
phractorum cohortes conceſſit, Rob
to Stuarto Domino Aubinæi illis T
buno conſtituto, cui dein filius illi
Bernardus ſucceſſit, & huic Robert
filius ; Roberto autem cognatus & h
res Ioannes Stuartus ; poſt quem Iac
bus Hamiltonius Comes Araniæ
dem cohorti præfuit ; & mox L
dovicus Stuartus, dux Leviniæ, nep
Ioannis prædicti, ſed Legati nomine
cum Tribuni dignitas penes Carolu
Eboraci Ducem eſſet; qui nunc Brita
niæ regnum feliciter obtinet. Hæc ut
Gallis accepimus, ita referimus. Plu
mæ quoque equitum turmæ è Scotis

Franc

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ncia à diverſis Regibus auctoratæ,
non ita perennarunt, uti duæ illæ
ortes de quibus jam ante diximus.
um & harum quoq; privilegiis mul-
m detritum. nam poſtquam Comes
ngommerius, qui ultimus Scotorũ,
ri illi cohorti cuſtodum corporis re-
præfuit, Henrici II morte dignitate
excidiſſet, capitanei Franci illi præ-
ni cæperunt; qui ſenſim non Scotos
Francos huic cohorti aſſcribentes,
cerunt, ut jam duæ tertiæ partes
quor cum authore qui ſuperioribus
nis ſcripſit) Francorum ſint; qui &
cipuæ dignationis atque authorita-
munia ad ſe traduxerunt: nulla ſpe
poſterum Scotis relicta, priſcum mi-
æ ordinem & dignitatem recupe-
ndi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

RESPVBICA,

SIVE

TATVS HIBERNIÆ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

CONTENT
hujus libelli.

I. *Hiberniæ Deſcriptio, Limit*
Magnitudo, cœli ſolique qua
tates, incolæ, diviſio. Ex Ca
deno & Speedo.

II. *De Hibernorum priſcis rece*
tibusque moribus ac inſtitut
Ex Camdeno, & alijs.

III. *Hiberniæ* [illegible] *dminiſtr*
tio. Ex Camdeno.

IV. *De Hiberniæ reditibus*
commerciis. Ex variis Scri
toribus collecta.

V. *De O-Nealis, & eorum reb*
lionibus. Ex Camdeno.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

HIBERNIAE

DESCRIPTIO,

Limites, magnitudo, cœli ſolique qualitates, incolæ, diviſio.

Ex Camdeno & Speedo.

IN mari, quod Britannis Mor vveridh, Hibernis Farigi, Latinis Vergivium dicitur, Britanniæ latus ciduum claudit celeberrima Inſula BERNIA. Incolis Erin, Britannis erdon, & Anglis Ireland dicta. Proditur hæc Inſula ab Auſtro in Aquinem, non latior quam longior, ut abo prodidit, ſed forma lenticulari æ ovali; nec viginti dierum navigane, ut Philæmon apud Ptolomæum didit; ſed ſecundum recentiores longudine CCC tantum mille paſſuum, itudine vix CXX implet. Ab ortu gliam turbido mari diſiunctam hat, quod Hibernicum vocant; ab ocu immenſo Oceano occidentali; à ptentrione Deucaledonio; ab Auſtro rgivio alluitur. Magnitudine & cirtu olim inter omnes orbis terrarum m cogniti Inſulas tertium ſibi locum c Inſula vindicavit; ſic enim de Inſu- antiqui Geographi nobis prodident. Cælum hac in Inſula amænitate

& ſalubritate laudabile eſt;quamvis ne
æq ac in Anglia purus ac ſubtilis ſit aë
& ad maturanda ſemina ſive fruges, u
ait Mela, iniquior. Solo autẽ ita grat
& amicus aër eſt, ut herba ſive grami
non virenti modo & læto ſed perdul
etiam omni pecorũ generi luxuriet. H
berno autẽ tempore ventis idem mag
quã nivibus obnoxius eſt. Et,ut Gyral
verbis utar, *Terra eſt terrarum temper*
tiſſima, nec Cancri calor exæſtuans cõpel
ad umbras, nec ad focos Capricorni rig
invitat: aëris amænitate temperieq; int
tolerabile frigus & mitem calorẽ tempo
fere cuncta miteſcunt. Regio ſive terra (u
Cambrenſem audias) *inæqualis eſt, mon*
tuoſa, ſilveſtris & ſylvoſa aquoſa & mo
lis, adeoque paludoſa & lacuſtris, ut ſu
pra montes editiores aquas ſtagnare vi
deas. Ex hoc tam ſoli quam cæli humo
re nimio omnibus in locis advenæ pr
mo adventu periclitantur, ventris pro
fluvio, dyſenteriis & catarris obnoxii
ad quæ tamen ſiſtenda ſalubrem quan
dam aquam vitæ habent, (uſkebach ve
cant,) quæ exſiccat magis, minuſque in
flammat, quam multæ aliæ confectio
nes calidæ & aromaticæ. Pecorum in
finita multitudo, utique quæ primæ &
præcipuę incolarum opes; ovium etiam
greges plurimi, quas quotannis bis ton
den

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

it & è rudi lana lænas & villoſa ſaga
ſtragula conficiunt, quæ ad exteras
tes deferuntur. Equi item optimi,
bres vocantur,) quibus non idem
cæteris in curſu gradus, ſed mollis
rno crurum explicatu glomeratio.
ipitres etiam ſunt non illaudati; ſed
r ut cætera animalia omnia (præter
nines & canes illos venaticos quos
yhounds Angli vocant) minora
t quam in Anglia. Apum tanta mul-
do, ut non ſolum in alveariis, ſed
m in arborum truncis & terræ ca-
nis reperiantur. Vites etiam habet,
umbræ magis quam fructus gratia.
em namque è Leone egreſſum fri-
uſculæ auræ in hoc noſtro climate
ipiunt, & pomeridiani in autumno
ores dilutiores ſunt & breviores hic
n Britannia quam ut perfectam uvis
turitatem afferre poſſint. Præterea
lus hic anguis nec venenatum quic-
m; lupis tamen ubique infeſtatur:
ue uno verbo dicam, ſive terræ fœ-
iditatem ſive maris & portuum op-
tunitatem, ſive incolas reſpicias, qui
icoſi ſunt, ingenioſi, corporum li-
mentis conſpicui, mirifica carnis
llitie, &, propter muſculorum tene-
idinem, agilitate incredibili, à multis
ibus ita fælix eſt inſula, ut non male

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

dixerit Gyraldus, *Naturam hoc Zeph*
regnum benigniori oculo reſpexiſſe. Qu
vero male nonnunquam audit, ab i
colis eſt, qui alicubi ſunt incultiores, c
mira naturæ diverſitate & inertia
amant, & quietem oderunt, quique
præproperam venerem ſunt effuſion
Virgines enim inter agreſtiores il
cum decimum vel duodecimum æta
annum attigerint, viris quaſi matu
tradunt, nec ullo modo annorum n
turitatem, quæ aliis regionibus obſ
vatur, præſtolari volunt. Certe, ut ha
Inſulam antiquitus habitatam fuiſſe
cum per univerſum orbem genus h
manum proſeminaretur, non dubi
verim; ita ex Britannia primos inco
commigraſſe, in aperto eſt. Nam, ut
ceam infinitam vim Britannicarum
ctionum in lingua Hibernica, antiq
nomina, quæ Britannicam ſapiunt o
ginem, ingenia, cultuſque hominu
(ut inquit Tacitus,) non multum à B
tannia differentia; ab antiquis omni
Inſula Britannica dicitur. Diodorus
culus Irin Britannię partem dixit: atq
Ptolomæus Britanniam parvam; St
boniſque epitome incolas diſerte B
tannos, & vetus geographus Britan
rum Inſulam vocat. Nec alia eſt Re
è qua ratione vicinitatis commodius
Hib

erniam demigrari potuit , quam è
annia noſtra, è qua pari ſpatio trãſ-
lſus eſt atque è Gallia in Britanniam.
tea vero cum ſuum Romani Impe-
m undique propagaſſent, multi pro-
dubio ex Hiſpania, Gallia & Britan-
huc ſe receperunt , ut iniquiſſimo
manorum jugo colla ſubducerent.
fragatur recepta Hibernicorum opi-
,qui ſe Hiſpanorum ſobolem luben-
me agnoſcunt. Hiberniam Hiſpa-
umquam paruiſſe ambigitur. Quan-
am enim & Agricola id optaverit, &
citus maxime neceſſarium cenſuerit;
que in Romani imperii partitione Hi-
nia cum Britannia & Thule Con-
ntino magni Conſtantini filio ſortito
venerit: tamen mores eorum incom-
ſiti & barbaries longe ab illis tempo-
us adhuc vigens, ſatis teſtantur, nul-
n etiamdum humanitatem in hoc
o ſatam fuiſſe. Cum vero mag-
m illud Imperium decreſcere cœpiſ-
, Scoti ſive Schytæ in Hybernia inva-
ere, &, ut Oroſius ſcribit , Arcadio &
norio imperantibus hanc Inſulam
ns Scotorum totam occupavit te-
itque. Hinc etiam ſuas in Britanniam
uptiones fecerunt Scoti , & in hanc
agnis ſubinde cladibus repulſi. Haud
ultis poſt annis hi Scoti in Hibernia

Chriſto nomen dederunt, Palladium Epiſcopum ad eos miſit Cœleſtinus Pontifex Romanus. Vnde contra Collatorem Proſper Aquitanus: Cœleſtinus Pelagiano morbo Britannias liberavit. Quando quoſdam inimicos gratiæ, ſolum ſuæ originis occupantes, etiam ab illo ſecreto ſecluſit Oceani, & ordinato Scotis Epiſcopo, dum Romanam inſulam ſtudet ſervare Catholicam, fecit etiam Barbaram Chriſtianam. Palladium tamen morte in Britannia præreptum nihil præſtitiſſe, author eſt Nennius, qui ex Hibernicis ſcriptoribus Chriſtianam religionem à Patricio per Hiberniam diſſeminatam ſcribit. Hic enim natione Britannus, in Cluyſdalia natus, & Martino Turonenſi affinitate conjunctus, & S. Germani diſcipulus, Palladio defuncto à Cœleſtino ſubrogatus, tanto ſucceſſu Chriſtianam religionem per Hiberniam propagavit; ut longe maximam inſulæ partem ad Chriſtum converterit, & Hibernorum Apoſtoli nomen meruerit.

Hibernia ex Incolarũ moribus in duas dividitur partes. qui enim legibus teneri recuſant & incultius vivunt, Irishrie, & vulgo VVilde trish, id eſt, Sylveſtres Hibernici, vocantur: qui vero cultiores legum poteſtatem ſanctam habent, & judiciis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

iciis ſe ſiſtunt, Anglo-Hibernici di-
ntur, & eorum regio The Engliſch
e, quoniam primi qui advenerunt
gli quoſdam ſibi limites in Orientali
fæcundiſſima inſulæ parte circum-
pſerunt; intra quos & hodie ſunt
incultius vivunt, minuſque legibus
ent, ut extra alii, in quibus nihil ad
manitatis cultum deſideres. Ex ſitu
o ſeu potius Rectorum quondam
mero quinque continet portiones,
ntarchia enim olim erat:) Momo-
m videlicet ad auſtrum, Lageniam
ortum, Connachtiam ad occaſum,
oniam ad Septentriones, & Mediam
pſo fere medio.

Momonia, Anglice *Mounſter.*

Hæc Provincia Hibernice Movvn,
in uſitatiore orationis contextu
ovvn, Latine Momonia, Anglice
unſter, Vergivio mari ad auſtrum
oſita jacet: ad Septentriones Con-
htiæ parti prætenditur: ab ortu fini-
iam ſibi habet Lageniam: ab occaſu
a oceano Occidentali alluitur. In lon-
dine à Sinu Ballatimore auſtrali li-
e, ad Galvvay Sinum Borealem, no-
inta quaſi milliaria colligit. Qua
o latiſſime ab ortu ad occaſum ſe ex-
dit, ſcilicet à VVaterfordiæ portu ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Feriteri portum, CM. paſſuum contine
Totius circumferentia ſecundum pr
montoria ſinuſque & receſſus duct
quingenta plus minus & quadragin
paſſuum millia occupat. Forma ipſi
quadrata ſive quadrangularis eſt. C
lum mite ac temperatum, nec nim
frigoribus gelidum, nec retorrido ard
re plus juſto calidum. Solum alicubi
montes aſſurgit, ſylveſtribus collib
aviis & ſolitariis caput exerens; ſubjec
vero valles campis arviſque frugife
diſtinguuntur; &, ut verbo dicam, R
gio univerſa & aſpectu amæna & ſc
fertilis. Provincia hæc omnis hodie
duas partes dividitur: in Momonia
occidentalem, & Momoniam auſtr
lem: continetque ſeptem comitatu
Kerry, Deſmoniam, Corcagienſem,
miricenſem, Tiparrarienſem, S. Cruc
& VVaterfordienſem.

Commoditates hujus Provinciæ
genere ſunt, Frumentum, Ligna, La
Piſces. Horum vero cujuſque gene
ingens ubique copia eſt. Nullus aut
locus halecum abundantia & captu
adeo celebris eſt ac Erangh promon
rium, quod inter Bantre & Ballatim
ſinum projectum jacet: quo numer
quotannis Hiſpanorum & Luſitan
rum claſſis, ipſo brumali ſolſtitio,
piſca

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

caudos etiam aſellos, confluit. Gu-
natur hæc Provincia à Domino Prę-
ſe,(cum uno aſſeſſore , duobus juris-
nſultis,Legum peritis, & ſcriba,) qui
et vindex temeritatis, & moderator
icii , ne forte à fide & obſequio diſ-
deret.

Kerry Comitatus juxta Sinei oſtium
mare ut lingula procurrit, fluctibus
rimque allatrantibus; regio aviis &
veſtribus montibus ædita , quibus
ebræ interſunt valles cavæ, alibi arvis
tinctæ , alibi etiam nemoribus con-
nſæ. Comitatus hic habetur Palati-
s , Comitiſque Palatini dignitatem
jura Deſmoniæ Comites in hoc ha-
ere munificentia Regis Edvvardi ter-
,qui omnes Regales libertates,excep-
s quatuor Placitis , videlicet de incen-
o, raptu, forſtal, & theſauro invento
m proficuo de croccis, (Regibus An-
æ reſervatis,) illis conceſſit. Sed ho-
inum iniquitate , qui libertate uti &
luerunt & neſcierunt , in malorum
ntinam & ſeditioſorum perfugium
mpridem erat converſus. In limine
jus regionis territorium eſt Clan-Mo-
s, à Mauritio quodam è ſtirpe Rai-
undi Craſſi, cujus poſteri Barones de
xnavv,appellatum.Medium fluviolus
unc anonymus Traitey oppidulum

quo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

quodammodo deſolatum (ubi Deſm
niæ Comites ædes habuerunt) præte
fluens interſecat. Iuxta Ardati eſt, u
ſedet Epiſcopus, dictus Ardefartenſis,
ille quidem indigus : in extremo ſe
promontorio hinc Dingle portus com
modus, inde Smervvic ſtatio (ſic co
tracte pro S. Mary-vvic cernitur. A
quam nuper cum Gyraldus Deſmon
Comes, vir profunda in principem
patriam perfidia, ſcelerate aſſiduis agr
rum vaſtationibus Momoniam atter
ret, appulſa eſt tumultuaria Italorum
Hiſpanorum manus, à Gregorio XII
Rom. & Hiſpano in illius auxilium ſu
miſſa, qui loco hic ſtativis munito
quem Fort del ore vocarunt, min
cœlum terrebant. Sed illuſtriſſ. & be
licoſi Baronis D. Arthuri Grey Proreg
adventus & primus impetus rem decr
vit. Protinus enim ſe dedi derunt,
maximam partem è medio ſublati. Ipſ
que Deſmonius tandem trepida fuga
vicinas ſylvas conjectus, mox in tug
riolo ab uno & altero milite irruen
primum ſauciatus, poſtea agnitus, cap
teque truncatus, anno 1583.

Deſmonia, Deſmond Comitatus.
ea varia ſunt æſtuaria; inter quæ tria
Africum evagantur anfractuoſis litt
ribus Promontoria. Primum inter Di

g

& Mair fl. Clan-Car dicitur, habetq;
rum à Carevvis Anglis ad Dunke-
conditum. In hoc habitavit Donell
c-Carty More, ex Hibernica origine,
ulus, qui anno cIↃ DLXVI poſſeſſio-
& latifundia ſua R. Elizabethæ in
nus tradidit, & ab ea recepit, ut An-
o more clientelari jure fiduciæ no-
e teneret. Eodemque tempore Ba-
Valentiæ (ea eſt Inſula adjacens)
meſque Clan-Car creatus eſt. Se-
dum inter Maire & Bantre ſinus
tinetur, Beare nomine, jejuna ple-
que, glarea & lapidoſa macie; in
agunt O-Svvillivant Beare & O-
illivant Bantre, ex eadem ſtirpe,
pud ſuos inprimis nobiles. Ter-
Erangh dicitur, inter Bantre &
imore, qui copioſa halecum
tura notiſſimus eſt ſinus: in hoc
Mahoni ampla prædia beneficen-
M. Carevv acceperunt: hoc pro-
ntorium hodie Miſſen-Head dici-
. Cæterum, hic ipſe Comitatus in
raldidarum ſtirpe manſit ad Gyral-
n ſupradictum, & jam Regio patri-
nio acceſſit.

Corcagienſis Comitatus, vulgo
rck, olim Regnum, omnem tractum
ritimum à Liſmaria uſque ad Sanct
end comprehendit. Qua Deſmoniam
ad

ad occaſum ſpectat, habet in medite
raneis Muſkeray ſylveſtrem regione
in qua Cormaci Mac-Teg, nomen ce
bre; & ad oram maritimam Carbr
in quaMac-Carti plurimum valueru
Ad mare primum occurrit Roſs, ſta
& portus olim frequens, jam objec
pulvino arenario infrequens. Inde a
guſta cervice procurrit peninſula, T
old head of Kinſale dicta: poſtea
Bany fluminis oſtium in ſolo fertili
ſatis nemoroſo eſt Kinſale, portus p
commodus; & vetuſtis mænibus m
nitum oppidum; ſub quo, anno c
Iↄc i, regni Hiberniæ jacta erat qu
alea, & in medium diſcrimen & cer
men deventum, an juris eſſet Ang
an Hiſpanici, cum & domeſticis ho
bus laboraret Inſula, & viii mill.
teranorum Hiſpanorum ductore Io
ne d'Aquila ex improviſo hoc occup
ſent, cenſuris pontificum in Eliza
tham effulminatis freti, & rebelli
auxiliis qui illos evocaverant. Sed C
rolus Blunt, Baro Montioy, Prorex,
feſſo licet milite, & brumali die, o
dione ſtatim terra marique cinxit,
mulque contra rebellium colluvie
quam Tirœnius Comes, O-Don
Mac-Gvvyre, Mac-Mahound, eo co
traxerant, ſe objecit, eorumque fero
tat

em tam feliciter contudit, ut una vi-
ria & oppidum cum Hiſpanis dedi-
ne receperit, & de univerſæ Hibernię
n deſciſcentis manibus ferrum &
mmam victor extorſerit. Ad alteram
inſalia ripâ jacet Kerry-VVherry ter-
riolum, nuper Comitum Deſmonię.
ta quod flumen Daurona Ptolo-
o, Cambrenſi Sauranus, præfluit;
è Muskereiæ montibus profuſus,
mariam Comitatus urbem, quæ in-
enis Korcach, Angl. Corcke, dicitur,
fluit. Hæc Epiſcopali dignitate in-
nis (cui Cloxenſis Cathedra adjuncta)
enium ambitu quaſi ovali concluſa,
mine circumfuſa atq; diviſa, nec niſi
pontes pervia, & una quaſi directa
tea, quæ ponte juncta, protenſa. Em-
iolum tamen frequens & celebre,
ita ſeditioſis vicinis circumſeſſum,
perpetuas vigilias agitent: & cum
s extra elocare non poſſint, om-
fere ſeſe aliquo affinitatis gradu
tingant.

Sub Corcagia flumen diſpertitum
plam & perquam amœnam ample-
ur Inſulam, è regione habitationis
uſtiſſimæ & inclytæ familiæ Barren-
m, Barry-Court dictam. Pauloq; in-
us Saverenus, juxta Imokelly am-
m jampridem Comitis Deſmoniæ
poſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

poſſeſſionem, oſtio portuoſo ſe Ocea
commiſcet. Superiorem regionis pa
tem perfundit Broodvvater, olim
ven-More, id eſt, magnum flumen. H
jus & VVaterfordienſis Comitatus
mare limes; ubi portum efficit, cui Y
gall aſſidet, non magna quidem illa,
undique maris cincta, forma oblong
bifariamque diviſa. Pars ſuperior
major, in Septentriones porrecta, h
bet Eccleſiam, & extra mœnia mon
ſteriolum; inferior ad Auſtrum, ſu
etiam monaſterium habet. Portus co
moditas & regionis vicinæ fœcundi
Mercatores ita invitat ut ſatis ſit f
quens; & Majorem pro ſummo ma
ſtratu habet. Comitatum hunc conc
ſit Henricus II Roberto filio Stepha
& Miloni de Cogan; à cujus Filii S
phani hærede genus recta linea du
Georgius Carevv, nunc Baro Care
de Clopton, non ita pridem Momon
Præſes.

Comitatus VVaterfordienſis,
amœnitate & fœcunditate regio ſa
læta; ad plagam orientalem inter f
mina Broodvvater ab occaſu, Suir
ab ortu, Oceanum ab Auſtro, & Co
tatum Tiperarienſem ad Septentr
nem, panditur. Ad Broodvvater,
primum Corcagienſes reliquerit, Liſ

cer

nitur, Epiſcopali ſede nota: quę nunc, quo poſſeſſiones pleræque ablienatæ, aterfordienſi Epiſcopatui adunatur. ope vero oſtium Ardmor eſt viculus. ud procul Dungarvan caſtro ſatis nitum & ſtatione ſatis commodum ri apponitur, Coronæ Anglię in peruum parlamentaria auctoritate antum. VVaterfordia, primaria hujus mitatus civitas, ad Suiri ripam conitur. Hibernis Porthlargy. Cœlo ſſiuſculo, ſolo minus læto & anguribus coarctata vicis; ea tamen eſt tus opportunitas ut opulentia & uentia ſecundas in Hibernia ferat, & obſequio in Angliæ reges ſingu. Vnde Reges Angliæ plurimas ei plaſque immunitates ſubinde conerunt, quas Henr. VII auxit & connavit. Hunc Comitatum Henr. VI nni Talboth Comiti Salopiæ quonoi ob ſingularem illius virtutem cōit; ſed an. 28 Henr. VIII Parlamentautoritate ad Coronã eſt revocatus. imericenſis Comitatus, mediterras, à tergo Corcagienſis ad Septennem, inter Kerry, Shanon fl. & Tipriienſem agrum, objacet: fertilis & uens regio, ſed quę paucula oſtendit oris notę loca. Pars occidentalior hlagh dicitur, in qua inter colles

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Knoc-patric, id eſt, Patricii collis, ſu
celſiſſimus, & amœno in mare pro
ctu Shanon fluv. oceano Vergivio v
oſtio illabétem è longinquo proſpec

Limiricum urbs primaria Comita
Hibernis Loumeagh; quam diviſo al
Shanõ fluvius nobiliſſimus circumf
dit. Sedes Epiſcopalis, & Empori
Momoniæ admodum celebre; à Io
ne R. caſtello munitum. Hodie du
eſt. Superius, in quo Cathedralis Eccl
& caſtrum, duabus patet portis,
ſuos habent è ſaxo pulchros pontes, c
propugnaculis & ponticulis verſa
bus, quorum alter in occaſum duci
ter in ortum; cui inferius anneſt
oppidum, mœnibus obvallatum, c
ſuo etiam caſtro & propylæo. In
ſtrali hujus Comitatus parte eſt
Mallo, ſecundum à Limirico & c
& frequentia, mœniumque ambitu
cluſum; & Adare, munitum olim op
lum ad eundem fluvium, qui ſtati
Shanon ſive Sineum exoneratur; cui
jacet Glan-Gibbon.

Tipperarienſis Comitatus, ad c
dentem agro Limiricenſi & Shanon
mine, ad ortum Kilkennienſi, ad M
diem Corcagienſi & VVaterforden
Boream territorio familiæ O-Ca
circumſcribitur. Pars Auſtralis agri
tili

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

itate eximia & annonæ copia luxu-
at. Satis conſita ædificiis. Occiduam
rtem longo curſu Glaſon flumen per-
ndit; à cujus ripa parum abeſt Emely
e Avvn, ſedes Epiſcopalis, quam olim
quentiſſimam urbem fuiſſe dicunt.
ediam interſecat Sevverus fluvius; qui
landina monte profuſus, per Oſſe-
m inferiorem & Thurles, primum
onaſterium S. Crucis, olim celeberri-
um, adit; (unde & Regio adjacens
mitatus S. Crucis dicitur, qui Tippe-
ienſi nunc abſorbetur;) inde Caſſi-
m permeat, Archiepiſcopali dignitate
Eugenio III ornatam, cui plures
ondam Epiſcopi ſubfuerunt. Hinc
hir caſtrum circumfluit, inſulas ſub-
e ſpargens: & per Clonell, mercatum
s frequentem, & munitione tutum;
ue Carick mac-griffin, rupi impoſi-
n Comitum Ormondiæ habitatio-
n, prolabens, Tipperarienſes relin-
t. Pars Borealis macra & ſterilior
elſis montium cacuminibus aſſur-
& duodecim præ ceteris, quaſi qua-
n ſerie, Phelem-ge-modona vocant.
latine Ormondia dicitur Hiber. Or-
vvn, Angl. Ormond. cujus Comites
tlerorum familia hodieq; ſuperſunt,
cobo Butler deſcendentes, quem Ed-
rd⁹ III ad hanc dignitatē promovit.

LAGENIA, LEINSTER.

Altera Hiberniæ pars Incolis Ler
nigh, Britannis Lein, Angl. Leinſter,
tinis Lagenia & Lagen. Tota mariti
ad ortum jacet; à Momonia Neoro
vio, quem multis tamen in locis tr
ſcendit; à Connachtia aliquãdiu Sin
à Media ſuis limitibus terminata. Re
hæc objacet Angliæ. Forma triangu
eſt, lateribus non multum inæqualib
Ab ortu hyberno ad occidentalem a
cem interſunt octuaginta quaſi mil
ria: inde autem ad occaſum ſolſtitial
ſive æſtivum plus minus ſeptuagin
maritima autem ad ortum & ſecun
mare Hibernicum ad octuaginta et
protenditur. Totus ambitus quaſi
centa ſeptuaginta millia paſſuũ colli
Cœlum purum, mite, & temperato
bitu placet; neq; calore nimio neq;
gore excedens, tẽporibus anni & in
continentis ingenio reſpondet. Fer
& frugifera ut plurimum terra eſt; ca
bus, piſcibus, aliiſque cibariis, butyr
caſeo, & lacte dives. Frumẽto omni
neris, pecore & paſcuis ſatis felix. Mu
q; fertilior eſſet, ſi ad regionis ipſiu
vitamentum agricolæ accederet in
ſtria. Fluviis commode irrigatur, &
xima ex parte ſylvis probe veſtit
un

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

um ſi excipias Dublinienſem Comita-
qui de hoc defectu nimium conque-
r; is enim uſque adeo ſylvis indigus
ut in ignis alimentum, vel ceſpite bi-
minoſo & pingui, vel foſſili ex Anglia
one eo advecto, incolæ uti cogãtur.
Hujus Provinciæ commoditates in
ore, marinis avibus, & piſcibus con-
nt. Equos item optimos & generat
lit, quos hobyes vocari diximus.
Diſtinguitur in comitatus, Kilkenny,
erlogh, Queens County, Kings Coũ-
Kildar, VVersford, & Dublin: quibus
t Speedus orientalem & occidentalẽ
iã: & nuper additi VVicklo & Fernes.
lkenienſis comitatus ab occaſu Tip-
rienſi, ab ortu VVersfordienſi & Ca-
ogenſi, ab auſtro VVaterfordienſi, à
entrione Reginę comitatu, & à Cir-
Oſſeria ſuperiori definitur. Ager op-
& caſtris undique ſpectatiſſimus,
niumq; rerũ copia præcellens. Iuxta
riam vaſti montes, SlerevvBloemy,
dinæ montes Gyraldo, convexis ju-
mméſum ſe attollunt. è quibus Sui-
Neorus & Birgus profluunt, diviſis
s decurrẽtes: priusquam oceanum
nt, concordibus ſe conſecrãt aquis;
e tres Sorores ab antiquis dicuntur.
rus, vulgo Neury, comitatum hunc
ium perſtringit: cumq; prono curſu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

per ſuperiorem Oſſeriam delatus, mu
tis utrimque propugnaculis fuerit aff
ſus, Kilkenny præterfluit, id eſt, Cella
ſive fanum Canici, qui antiquitus c
vitæ ſolitariæ ſanctitatem hac region
maxime inclaruit. Municipium eſt n
tidum, elegans, copioſum, & inter m
diterranea hujus inſulæ facile primun
Dividitur oppidum in Hibernicum
Anglicum. Hibernicum quaſi ſubu
bium eſt, & templum illud Canici hab
quod Epiſcopo Oſſerienſi ſedem pr
bet. Anglicum vero oppidum multo r
centius eſt, à Ranulpho III Ceſtriæ C
mite conſtructum, mœnibuſque ab o
caſu à Roberto Talboto & caſtro à Bu
leris firmatum. Inferius ad eundem N
orum ſedet oppidulum munitum, A
glice Thomas tovvne, Hibern. Bala-m
Andan, id eſt, oppidum filii Anthon
utrumq; nomen ab extructore Thon
Fitz Anthonii Anglo, qui floruit ſ
Henrico III, inditum; cujus hæred
etiamnum hujus Domini. Sub hoc C
lan flu. in Neorum deſcendit; ad que
ejuſdem nominis eſt tertiũ hujus con
tatus municipiũ, ut Mis-Teog quart
Caterlogh Comitatus, contracte C
logh, ad ortum Kilkenniæ Comita
adnectitur, totus fere inter Birgum fl
Barrovv & Slane flumina interſiti
gle

ba fertitis,& ſylvis ſatis opacus. Duo
et clarioris notæ oppida, utrumque
occiduam Birgi ripam: Caterlogh,
d mœnibus armare cœpit Leonellus
Clarentiæ, & Bellingamus Prorex
tello communivit;& Leightin, Lati-
Lechlinia, ubi cathedra fuit Epiſcopa-
Fernenſi ſedi jam adunata. utrumq;
m habet præſidium, & ſuos qui præ-
t Conſtabularios. Comitatus ab
nr. VIII coronæ Angliæ vindicatus.
ac Barrouvv Baroniam Ydron inter-
at, à Petro Careuvv poſtliminii jure
tra memoria recuperatam. Ad Sla-
n flumen Tullo cernitur, Theobaldo
ler à Iacobo Rege Vicecomitatus ti-
o datum. Cavanaghi hic circumqua-
agunt, in numeroſam familiã pro-
ati; viri bellicoſi, ſed qui per mutuas
des ſe quotidie conficiunt. Inter hos
orus & Birgus aquas commiſcent,&
ca milliaria uno alveo emenſi Suiro
ri maximæ miſcentur; qui ſtatim
ano ſcopuloſo oſtio immergitur,
à ſiniſtra anguſta cervice excurrit
montoriolum, quod æditam turri-
m navigantibus prætendit, à Roſ-
ibus mercatoribus, quum florerent,
tam, quo tutius oſtia ſubirent.
uper Caterlogh ad Circium expan-
r regiuncula ſylveſtris & uliginoſa,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Leaſe Hibernis, Anglis Queens Count[y]
id eſt, Reginæ Comitatus, à Maria R[e]-
gina in Comitatum inſtitutus; unde p[ri]-
marium oppidum Mary-burgh dictu[m],
ubi cum ſuo Seneſchallo præſidiarii [de]-
gunt; qui ſe ægre defendunt contra [O]-
Moores, qui ſe ut antiquos hujus dom[i]-
nos gerunt, Mac-Gilpatric, O-Dem[p]-
ſios, & alios, malefica & tumultuo[ſa]
hominum genera, qui ad Anglos d[e]-
turbandos & legum jugum excutie[n]-
dum nihil non quotidie moliuntur. A[d]
aſperam hanc & hoſtilem partem, Hu[g.]
Lacy, qui Hiberniæ præfuit, caſtru[m]
apud Tah-melio, & alterum apud Ob[o]-
vvy, tertium ad Barrouvv flumen, [&]
quartum apud Norrach, erexit. Int[er]
cætera autem præmunivit Donemav[e]
caſtrum antiquum in agro uberrim[o]
poſitum; & qua Barrouvv, qui ex Sle[ve]
Blomey montibus ad occaſum exort[us]
ſolitarius inter ſylvas oberrat, antiq[uam]
urbem Rheban videt, ſed cujus tantu[m]
pauculæ caſæ cum propugnaculo ſup[er]-
ſunt. Vt Comitatus Reginæ à Maria,
regiuncula contermina ad Boream,
Birgo interlabente diviſa, quondam [O]-
Oſtalia dicta, in honorem Philippi [R]-
gis Hiſp., Regis comitatus appellat[ur],
& primarium oppidũ Philips-tovv[n]
ubi Seneſcallus cum præſidio locat[ur].

Anglici generis nobiles , VVarenni,
rberti, Colbey, Mori, inter Hiberni-
s O-Conor, Mac-Coglan, O-Mayly,
x , & alii , agros à majoribus partos
enue conſervant. Conqueruntur au-
n hi Hibernici indigenæ,patrimonia
i ademta, nec alios agros alibi ſibi aſ-
natos ; unde qualibet tumultuandi
caſione plurimum negotii Anglis in-
lis ſubinde faceſſunt.

Kildarienſis Comitatus his ad orien-
m longo tractu prætenditur; ager læ-
ſimus. Kildaria præcipuum eſt oppi-
um, cathedra Epiſcopali ornatum,quę
uondam Darenſis dicta.Sunt etiam in
oc Comitatu melioris notæ Naas opi-
um mercatorium ; Athre ad Birgum
umen ; Mainoth caſtrum comitatus
ldariæ,oppidumque cui mercatum &
undinas Rex Edvvardus I conceſſit;
aſtle-Martin , primaria ſedes familiæ
tz-Euſtace.

Sub oſtio,quo Birgus,Neorus,&Sui-
us, in oceanum conſociatis aquis con-
untur,ſe exhibet ad ortũ in promon-
rio,quo littus circumagitur , VVers-
rd ſive VVexford,Comitatus,Hibern.
ountyReogh. Ad Birgum fl.Roſs urbs
lim ampla floruit; mercimoniis & ha-
itatoribus frequens , ſed ob diſcordias
ter cives & religioſos jam ad nihilum

 redacta,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

redacta, tantum mœnia magno ambi-
oſtendit. Magis ad ortum Duncan-
caſtrum præſidiarium flumini impe-
det; unde hunc locum, cum Hiſpani H-
berniæ anno 1588 imminerent, comm-
nire viſum. Inde ad ipſum flumin-
oſtium cervix excurrit anguſta, quę æd-
tam turriculam navigantibus præte-
dit. Parum hinc abeſt ſinuoſo in litto-
Tintern, ubi celebre monaſterium Gu-
lielmus Mareſcallus Com. Penbrochi-
ob votum poſuit. Hoc promontoriu-
PtolemæusHieron, id eſt, ſacrum, voca-
incolæq; extremum oppidum, ad quo-
Angli, cum hanc inſulam peterent, pr-
mum exſcenderũt, Banna, quod ſacrum
ſonat, vocant. Ab hoc promontori-
littus in ortum obverſum ad Septen-
trionem longo tractu procurrit, cui va-
doſa objacent in mari loca, navigant-
bus inſidioſa, quæ nautæ the Ground-
vocant. Comitatum quaſi medium in-
terſecat Slane flum., ad cujus oſtium
ubi ſtagnat, urbs VVersford, comitatu-
caput, non ita magna, & Anglorum co-
lonia, qui Anglo-Hibernice jam loquun-
tur. Slanæ itidem Eniſcort municipium
imponitur; & interius Fernes, dignitat-
Epiſcopali ſolummodo clara, quam G-
raldidæ caſtro olim communiverunt.
VltraSlanam agitant Cavenagi, Donell-

Mo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ontaghi, O-Mori, Hibernici ingenio
bulenti, & inter illos Angli. Cau-
rum quondam fuit maritima illa
io; quam O-Toli & Birni Hibernicæ
niliæ incolunt, homines ſcelere &
guine paſti, quietis impatientes, &
,locorum præſidio freti, animo erga
es pervicaci, erga Anglos implacabili.
quorum audaciam comprimendam
legum authoritatem conſtabiliendã,
hæ regiunculę in comitatus formam
ligerentur, ſerio agitatum fuit anno
8, & in ſex Baronias limitibus conſti-
is deſcriptę, quæ comitatum de VVic-
o & Arcklo conſtituerent. Præcipui
m nominis hic locus eſt, caſtrumque
mitis Ormondiæ, qui ſe Dominos de
cklo inter titulos honorarios ſcri-
nt: ſub quo fluvius, qui Ovoca Pto-
næo, mare illabitur.
Comitatus Dublinenſis ab ortu mari
bernico totus alluitur, ab occaſu Co-
tatu Kildariæ definitur, ab Auſtro re-
nculis O-Tolorum & Birnorum, &
as Glynnes dicunt, conjungitur, à ſep-
ntrione Comitatu Midiæ & Nanny
ulo terminatur; gleba ad fruges ferti-
& quæ lætiſſima profundit pabula;
nnium animantium genere, quæ ve-
tu & aucupio ad cibum capiuntur,
ndans; ſylvis fere nuda. In auſtrali
parte,

parte, quæ incultior, & dorſo ſatis m
moroſo hinc inde aſſurgit, cui vall
Glynnes appellatæ ſubſident cavę & a
boribus opacæ, omnia infeſtant perr
cioſæ duæ tribus O-Tooles & O-Birne
Glandilaugh Epiſcopatus inter has va
les cernitur, ſed deſolatus ex quo Arch
epiſcopatui Dublinienſi adjunctus. Ca
tera hujus comitatus incolis & oppid
ſunt refertiſſima; provinciiſque Hibe
niæ reliquis diviti cultu & quodam p
culiari nitore præcellit, & in quinq
Baronias diſtincta, ſcilicet, Rathdou
Nevvcaſtle, Caſtel-Knoc, Covvloc,
Bal-todry. In ora primo ſe exhib
VVick-lo; ubi portui anguſto impend
rupes firmis mœnibus incluſa pro c
ſtro. Nevv-caſtle inde è colle mare pr
ſpicit, videtq; pulvinos arenarios long
tractu prætentos, inter quos tamen
littus mare VII orgyas altũ perhibetu
Qua Bray fluviolus mare ſubit, O
Court cernitur; & huic proximum P
vvers Court, amplum quondam caſte
lum, ſed jam dirutum. A Bray oſtio ut
nũ admiſit, littus ſe inflectit, ubi inſulu
S. Benedicti objacet, ſinumq; aperit q
Dublin haven dicitur, in quem Liffi
aquas ſuas invehit, nobiliſſimus huj
comitatus amnis, qui licet XV M. P.
oſtio ſuo oriatur, anfractuoſis tamẽ fl
xib

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ibus ita ſe circumducit, ut primum in
eridiem per S.Patricii terram, inde in
ccaſum, poſtea in Septentriones, com.
ildar perfundens, demumq; in ortum
onverſus, per Caſtle-Knoc feratur. Ad
ptimum ab ejus oſtio milliare ſedet
rbs Hiberniæ prima, Hiber. Balaclergh,
ngl. Develin, Lat. Dublinium; emporiũ
obiliſſimum, & primæ juſtitiæ forum,
œnibus validum, ædificiis ſplendidũ,
vibus frequens. Situm habet amęnum
primis & ſalubrem: ad Auſtrum enim
rgunt montes, ab Occidente patent
mpi, ab Ortu mare propinquum cer-
itur; Liffius fl. ad Boream defluens ſe-
uram navibus ſtationẽ præbet. Ad flu-
en poſiti ſunt Cay, quorum objectu a-
arum impetus cohiberi poſſit. Mœnia
inc firmiſſima è lapide ſtructili proten-
untur, (aggeribus etiam ad auſtrũ mu-
ita,) quæ ſex portis patent; longioribus
de procurrentibus ſuburbiis. Ad ortũ
orta eſt Dammenſis, & juxta, Caſtrum
minet Regium, foſſis, turribus, arma-
entario municiſſimum. In Orientali
burbio juxta Eccleſiã S. Andreæ Henr.
Palatium ſibi Regium curavit erigen-
um, miro artificio exſtructũ. Collegiũ
inc pulcherrimum è regione ſpectatur,
Trinitat. nomini conſecratũ: quod ad
genia melioribus artibus excolenda à

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

f.m. Elizabetha Regina academicis pri-
legiis donatum, inſigniq; nuper inſt-
ctum eſt Bibliotheca. Borealis porta
pontem aperitur, opere arcuato, è v-
ſaxo à Rege Ioanne conſtructum ;
Ouſtmannorũ oppidum cum urbe c-
jungit. Ad auſtrum porta patet Pauli
& S. Nicolai, ad patricianum ſuburbi
præbens aditum ; in quo ſitum Arc-
epiſcopi Dublinenſis Palatium , Te-
plumq; ampliſſimũ S. Patricio ſacru
turri præcelſa conſpicuum. Eſt & alt
Cathedralis Eccleſia in urbis meditul
quæ templum Chriſti communiter
citur. Ad auſtralem illius partem Præ-
rium è ſaxo quadrato conſurgit, T-
ſtare dictũ: ubi cauſæ à prætore Vrb-
cognoſcuntur, frequenteſque civium
guntur conventus. Olim pro ſum-
Magiſtratu præpoſitũ habuit. ut ma-
& duo ballivi quotantus eligerent
Henricus IV conceſſit. Denique n-
dee ſt quod in florentiſſima urbe rec-
ras, niſi quod portui ita officit arenc-
cumulus, reciproco maris æſtu in L-
oſtium aggeſtus, ut majoribus navig-
niſi æſtu accedente, ſubvehendis im-
ſit. Dublinenſibus ad Aquilonem ac-
cet Fingall, id eſt, gens exterorum; cul-
ſima regiuncula, & quaſi horreum
jus regni: tantam frumenti vim qu-
an-

nnis ſuppeditat, agricolarum induſtria
d terræ fœcunditatem accedente.

MIDIA, METH.

Ager reliquus Eblanorum, olim reg-
um fuit, & quinta Hiberniæ portio,
ná patrio vocabulo Myh vocant, Ang.
ethe, Giraldus Midiam. Ab Hibernico
ari ad Sineum uſque flumen protenſa
cet; in duas partes diviſa, comitatum
idię, & comitatũ occidentalis Midiæ.
Comitatum Meth à Meridie Kilda-
nſis ager, ab ortu Dublinenſis & mare,
ſeptentr. Louthenſis, ab Occaſu Co-
itatus VVeſtmeth, circumcingunt.
otuſque in XVIII Baronias dividitur.
oyn fl. è Septentrionali laterę Comita-
s Regis fontes aperiens hũc interluit.
citeriore parte cis Boyn memoratu
gna ſunt Gaſtrim, caſtrũ Killin, & Dun-
ny. Trans Boyn, ſunt Trimletſtonn,
ormanſtonn & Slane, & Aboy frequẽs
ercatus. At Boyn fluvius, cum pręter-
ſus fuerit Glan-lores, Trim ſubluit
lioris notę emporiolum, cum caſtro.
de Navain, & pleniore jam alveo in
are prope Drogedam, effunditur.
Comitatus VVeſt-meth, id eſt, occi-
ntalis Midia, alteri ad Occaſum conti-
a, ad Shanon fl. pertingit, inter Regiũ
omitatum ab Auſtro, & Longford Co-
mita-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

mitatum ab Arcto, interpoſitus. Q
bus nec Soli fertilitate, nec incolar
multitudine, nec alia re quavis, niſi f
ſan vitæ cultu, lubens concedit. Auth
ritate Parlamentaria Molingar, qu
quaſi in medio jacet, caput & prima
Comitatus oppidum eſt conſtitutum
tota regio in XII centurias ſive Baron
diſtincta: ſcilicet, Fertulogh, ubi Tire
Ferbille, ubi Darcii incolunt; Delv
quæ clariſſimam Nogentorum ex A
glia familiam Baronis Parlamentari
tulo exornat; Fourtia, & Corkery,
Nogenti agunt; Moyaſell, ubi Tu
Magerthieman, ubi Petiti & Tuti p
rimi; Morgoiſy, ubi Tuti & Nang
Rathcomire, ubi Daltoni; Magirq
ke, ubi Dolloni; omnes Anglica ſtir
Clonlolan, ubi O-Malaglini, è Reg
Midiæ ſtirpe; Moicaſſel, ubi Mago
gans, meri Hibernici, rerum potiun
Midia ſuos quondam habuit Regu
cum autem Angli in Hibernia ped
fixiſſent, Hugo Lacy maximam e
partem ſubjugavit; unde à Rege H
II Dominus Midiæ dictus. Pars dein
tera ad domanium Regis devenit; a
ra ad varias in Anglia familias.

Midiæ Occidentali ad Septentrio
jungitur Comitatus Longford, in h
numerum Providentia Henrici Sid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

orcgis ante paucos annos redactus,
nalé prius dictus;& à numeroſa gente
-Pharoll colitur; è qua duo ſunt Dy-
ſtæ; alter ad Auſtrum,dictus O-Pha-
ll Boy,id eſt, Flavus ;alter ad Septen-
iones, O-Pharoll Ban, id eſt, Candi-
is; Angli autem inter eos admodum
uci & illi jampridem ingreſſi. Hunc
omitatum præterlabitur Sineus, to-
is Hyberniç nobiliſſimum flumen,ac-
lis Shannon,Gyraldo flumen Senen-
; è Therne montibus in Comitatu
trim effunditur, continuoque ſecans
meridiem agros, modo ſe in ſtagna
fundit, modo in anguſtias reſorbet;
mque unum & alterum lacum diffu-
rit,intra margines ſe colligens,Maco-
um (nunc Malc) inviſit; ſtatimq; ab
ero ſpacioſo lacu excipitur; (Lough
gith appellant.) hunc prætervecto
hlon oppidum inſidet,de quo poſtea.
de ſuperata ad Killoloe cataracta,ma-
narum navium capax,Limiricum ur-
m, uti diximus, complectitur. hinc
r LX plus minus milliaria rectus,
andis & inſuloſus, in occaſum prope-
; & ubicunque vadoſus, præſidiaria
ſtellula, ad cohibendos prædonum
nſitus, majorum cura diſpoſita
ere.

CONNACHTIA, CONAGHT

Provincia hæc, Hybernis Conaugh, Anglis Conaught, ad ortum parte q dam Lageniæ; ad Septentrionem pa itidem Vltoniæ terminatur: Ab Occa occidentali Oceano pulſatur; ad au Sineo flumine à Momonia ſeparat Figura eſt oblonga, & ad utrumque tremum, tam Boreale quam Auſtr exilis & anguſta: ſed medium verſu utroque latere in amplitudine ma magiſq; increſcit. In longitudine, à neo flumine, vel Auſtrali illius cardi ad Enis Kelling Borealem, CXXVI nu rantur milliaria; qua vero latiſſime tet à Tromer Orientali limite ad B ragh Bay occidentalē, plus minus LX Aër hujus regionis non adeo purus lucidus ac in reliquis Hyberniæ Prov ciis. Cæterum regio ut alicubi læta ferax, ita ſubuvidis quibuſdam lo herbidis tamen, quos à mollitie Bog appellant; ut reliqua paſſim inſula p culoſa, & ſylvis opacioribus & c brioribus condenſa. Ora maritin multis ſinubus & navigabilibus al pervia, accolas ad navigationes q dammodo invitat, ſed innatæ deſi dulcedo ita detinet, ut oſtiatim ma

vict

tum quærere, quam honeſtis la-
ibus paupertatem depellere. Ho-
dividitur in hos comitatus, Tvvo-
nd ſive Clare, Gallvvay, Majo, &
go, Letrim & Roſcoman.

Tvvomond, Hibern. Tovvoun, id
, Septentrionalis Momonia, gran-
ri promontorio & ſenſim tenuato
mare projicitur: Ab ortu, uti ab
ſtro, flexuoſo Sinei fluminis meatu,
occaſu oceano ita concluſa, & à Sep-
trione Gallovidiæ comitatus con-
a attingens, ut nullus terreſtri iti-
e niſi per Regionem Clan-Richard
llam aditus pateat. Regio, in qua
à ſalo nec à ſolo quicquam deſi-
es, ſi modo incolarum induſtria
ederet. Celebrioris notæ loca ſunt
fenneragh & Killa-loe, ſive Lao-
nſis, ſedes Epiſcopalis. Haud pro-
à Sinei ripa ſedet Bunraty; cui
nricus III jus mercatus & nundi-
um conceſſit. Ad ſeptimum inde
liare Clare primarium oppidum
ſpicitur, ad receſſum è Sineo inſulis
quentem. Quæ duo ſola hic ſunt
poriola. Angli qui olim huc tra-
ti, aut exciſi ſunt aut degenera-
t. hodie ex Hybernica ſtirpe hic
um potiuntur Mac-Nemors, Mac-
hon, O-Loghton, & longe potentiſ-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſimi O-Brieni; qui comitatum ab He
rico VIII acceptum , hodieque p
ſident.

GallovvayComitatus,abAuſtroTv
mondia, ab occaſu Oceano, à ſept
trione Majo Comitatu, ab Ortu Sin
flumine,cócluditur. Terra gnavo co
no admodum grata,nec minus paſto
Occiduum littus, æſtuariolis lanci
tum, virentibus inſulis & rupibus ſe
quadam diſpoſitis prætexitur ; in
qùas inſulæ quatuor Arran dictæ Ba
niam conſtituunt, Inis-Ceath, Colma
ni monaſterio olim nota, & Inis-I
vind. Interius lacus Corbes, xx p
minuſve mill. paſſ. longitudine, III
IV latitudine, fuſus; navigabilis, & t
centum inſulis graminoſis & pinife
diſtinctus; qui proxime mare in ang
ſtias arctatus Galvvay ſubluit: urbs h
hujus provinciæ prima, elegans ſane
è ſolido ſaxo forma fere orbiculari co
ſtructa, ſedeque Epiſcopali clara, po
tus & ſtationis beneficio mercatori
frequens. Vix quatuor milliaribus hi
abeſt Knoc-toe, id eſt, collis ſecuriu
& ad ortum Atherith, vulgo Athen
magno mænium ambitu circumda
ſed raris habitatoribus. Huic comi
tus accenſetur Clan-Ricard. In hac
gione eſt Archiepiſcopalis ſedes T
me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

naſis, cui plures olim paruerunt E-
iſcopi: quorum quidam intercide-
t.
Majo comitatus, ad occidentem O-
ano, à meridie Gallvvay, ab ortu Roſ-
man, ab aquilone Slego, circumſcri-
r. Regio fertilis & amœna, pecore,
is, accipitribus, & copia mellis,
unde dives. nomen habet à Majo ur-
ula Epiſcopali; ſed ſedes illa jam Me-
oli Toamenſi annectitur. In hac
n celebre monaſterium fuit: nec a-
memoria dignus occurrit locus, ni-
ogh-mesk lacus, ſatis amplus & pi-
us; in cujus duabus inſululis propu-
cula tuta ſunt, familiæ de Burck.
erum incolis quam oppidis cele-
r hic comitatus; inter quos Gallo-
ii triarii, qui ſecuribus utrimque a-
s pugnant, loricis annulatis armati,
ticæ originis ex Hebridibus inſulis.
Comitatus Slego adjacet, benigna
endis pecoribus fæcunditate, totus
m mari obverſus. Ad Boream Tro-
fluvius, ex Erno lacu emiſſus, ab Vl-
ia; à vicinis comitatibus Curleuvv
ntes difficiles, ſeparant; Succuſque
nis interdividit. In hoc portuoſa
io ſub Slego, præcipuo hujus comi-
s loco, ubi caſtrum, nunc ſedes fa-
æ O-Conor, qui de Slego denomi-
 nati,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

nati, & genus à Rotherico illo O-C
nordun, qui ſe Hiberniæ monarcha
ferebat, cum Henricus II Angl. R. I
berniam ſubjugaret, repetunt.

Comitatum Slego ad ortum clau
Breany, poſſeſſio antiquæ familiæ
Rorck, donec Brienus à Sixto V. P.
Hiſpano inſtigatus adverſus Regin
rebellaret, & è Scotia retractus teme
tatis pœnas ſuſpendio lueret: tum en
provincia hæc in comitatus conver
& Letrim à primario oppido dicta. T
ta montibus aſſurgit luxurioſe grar
noſis; totque paſcit pecora, ut angu
illo, quo circumſcribitur, ſpatio, u
tempore ſupra centum viginti mil
pecorum numerarit. Sineus ſive Sh
non fluvius hinc originem ducit.

Sub comitatu Letrim ad meridi
ſubjacet Roſcoman, comitatus nu
inſtitutus, anguſtiori quidem ſed lo
giori ſpatio inter Succum flu. ab oc
ſu, & Sineum ab ortu, & Curleu
montes à ſeptentrione, concluſus. T
ra in planiciem plerumque porre
fertilis, & quæ numeroſa paſcit arme
ta, adhibitaque mediocri cultura fr
ges benigne producit. In hoc comi
tu quatuor cenſentur Baroniæ. S
Curleuvv montibus ad Sineum flum
Baronia Boile, ubi Mac-Dermot reru
potitu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ritur. Dein ad Succum Baronia Ba-
Tober, ubi O-Conor Dun pluri-
m poteſt; cui adjacet Elphen ſedes
ſcopalis. Inferius Roſcoman O-Co-
ri Roo Baronia, in qua eſt oppidum
ius Comitatus primarium, caſtro
n munitum, ſed ædificiis culmeis
tis. Et magis ad auſtrum O-Kellio-
n Baronia, Athlone à præcipuo op-
o nominata, quod ſuum habet ca-
um, & præſidia, & pontem è vivo
o pulcherrimum, quem Elizabetha
gina conſtruendum curavit, cum eo
o ad ſeditiones Hibernorum cohi-
ndas Proregis ſedem conſtituere co-
aret.

Conachtia primo Regem ſuum ha-
t; quo ab Anglis debellato VVilhel-
Bourck ſive de Burgo potentia ma-
ne hic emicuit, Vltonia etiam acqui-
; cujus utriuſque hæreditas per uni-
n filiam Guilielmi de Bourck in fa-
liam Regiam ſub Eduardo III venit.
iqui affines & cognati ſenſim Angli-
cultu depoſito Hibernicos mores
uerunt: quorum alii à Richardo de
urck deſcendentes Clan-Ricard; alii
uilielmo, Mac-VVilliam Oughter, id
, ſuperior, aut Mac-VVilliam Eugh-
i, id eſt, inferior, dici gaudent; ut il-
qui in Majo Comitatu maxime re-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

rum potiti ſunt, ſimpliciter Maç-VV
liam, tanquam nomine pleno hono
& authoritatis, dici geſtierunt.

VLTONIA, VLSTER.

Hæc denique Provincia Cambrob
tannis Vltvv, Hibernicis Cui-Guill
Anglis Vlſter, Latinis Vltonia. A
ſeptentriones anguſto freto à Scot
dirimitur: ab Auſtro ad Conaghtia
& Lageniam ſe extendit: orientalis pl
ga Hibernico mari incumbit: & occ
dentalis æſtuoſo & turbulento vaſt
que occidentali Oceano continent
pulſatur. Hæc provincia cum ſit H
berniæ ad Boream ultima, Scoticis i
ſulis, quæ Hebrides dicuntur, & ſpa
ſim in mari inter utrumque regnu
poſitæ ſunt, prætenditur. Forma per
orbiculari eſt; & in longitudine à po
tu Coldagh, Boreali cardine, ad Kilm
re Auſtralem terminum, centum fe
millia paſſuum colligit: latitudine au
tem a Black abbey ortivo limite ad C
lebegh promontorium occiduum cen
tum triginta & inſuper aliquot auctar
vice milliaria numerantur. Totius ci
cumferentia quadringentis plus minu
& viginti millibus paſſuum circumſcr
bitur. Raro hæc regio immodicam u
lam cœli intemperiem ſentit, dum &

mob

obiles & celeres venti intenſos æſta-
fervores refrigerant, molleſque ac
tes pluviæ rigidos hyemis algores
itigant. Nubes aëriæ ſpectabiles &
amœnæ ſunt; cumque vel impuriſ-
næ ſunt, nec inſalubres nec diutur-
:, ventis commotioribus eas perpe-
o impulſu agitantibus, reperiuntur.
ualis hæc cœli temperies in cauſa eſt
od ſolum etiam varii generis arbo-
s copioſe producat, tam fructiferas
am ædificiis opportunas. Regio ad-
odum herbida & rei pecuariæ com-
oda: equorum, ovium & boum ap-
ime dives. Fluvii itidem duplum (ut
dicam) vectigal & tributum penſi-
nt, profunditate navigiis tam ad vo-
ptatem quam ad utilitatem ferendis
res; iidemque piſcoſi, & propriis ac-
larum uſibus & aliorum commodis
ervientes. Salmones in quibuſdam
jus provinciæ fluminibus numero-
res quam in ullo alio totius Europæ
nſpiciuntur. Vt ſummatim dicam,
et alicubi ſterilior ſit, lacubus, ſta-
is, condenſiſque ſylvis impeditior,
ique tamen pecore pabuloque fælix
, ac omni tempore improbis ac ope-
ſis agricolæ laboribus abunde grata.
tura hic adeo nihil aut parum vel ar-
vel induſtriæ debet, ut florulenta &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

variegata riparum ſpecies, umbroſa n
mora, virentia prata, colles mollit
declives, agrique ferendis frugibus ſu
actione & cultura adhibita non inept
indignari quodammodo & ſuccenſe
incolis videantur, quod incuria ſua
negligentia omnia inhorreſcere & ſy
veſcere patiantur. Atque ut Regio ſi
ſubactione inhorreſcit, ita & incol
rum ingenia ſine humaniore cultu
maxime efferantur. Vt tamen in off
cio continerentur, qui omnia juris, pu
doris & officii repagula perfringere ſ
lebant, pars ejus citerior in tres com
tatus, Louth ſcilicet, Dovvn, & A
trimne, olim diviſa fuit; & nunc rel
qua in ſeptem comitatus novos div
ditur, videlicet Cavon, Fermanag
Monaghan, Armagh, Cotran, Tir-Oe
& Donegall ſive Tir-Conell, provid
cura Ioannis Perotti proregis, ann
1585; qui vir ſane magnus & animoru
provinciæ gnarus, cum nihil conſu
tius ad Hiberniæ tumultus ſedand
proſpiceret quam has Vltoniæ partes i
ordinem redigere, eo profectus dubi
& difficili tempore cum Hiſpanus H
berniæ & Angliæ immineret, gravita
& authoritate, dum prohibendo inju
rias bellorum cauſas exſcinderet, om
nes Vltoniæ dynaſtas eo perduxit, u
libe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

•enter ditiones ſuas in Comitatus di-
di, & Vicecomites, qui præeſſent, ad-
itti paſſi fuerint. Provincia hæc quin-
aginta ſex caſtellis & propugnaculis
unita; ac mercimoniis faciendis no-
em oppida, quæ vocant mercatoria,
ſtituta. Comitatus Louth, Hibern.
el ſive Vriel, ultra Midiam & Troine
ivii oſtium mari Hibernico obver-
s, flexuoſo littore in ſeptentriones
ocurrit, ſolo pabuloſo & adeo feraci
agricolarum impendiis facile reſpon-
at. Iuxta Boini oſtium ſedet Droghe-
, Anglis Tredach, elegans & frequens
pidum, à ponte appellatum, & Boi-
interfluo diviſum. cui multas im-
unitates Reges Angl. conceſſerunt,
inprimis officinam monetariam.
nic vicinum Monaſterium Mellifons;
ad ſeptem hinc mill. Ardeth, medi-
rraneum oppidum, ſatis notum; &
pra, Dundalk, portu commodo &
œnibus olim validum. Octavo ab
oc milliari abeſt Carlinghford, portus
tis celebris. nec alii in hoc Comitatu
ci memorandi. In occaſum proxime
ljacet Comitatus Cavon, olim Braen-
orientalis dictus; habitatio gentis
-Reiley, quæ ſe ex Anglica Ridleyo-
um venditat origine, cum vitæ inſtitu-
mere ſit Hibernica. Comitatus in
ſeptem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſeptem Baronias diviſus. Caſtelluli
non oppidis, ſparſim habitatur; Epiſco
patumque ſuum habet, licet tenuem,
cujus ſedes ad Kilmore.

Ad occaſum & ſeptentriones po
Cavon, ſe offert Fermanagh, regio n
moroſa & admodum paluſtris. In cu
jus medio celeberrimus ille & maximu
Hiberniæ lacus Erne, XL mill. paſſ. ex
tentus, ſylvis opacis coronatus, & inſu
lis habitatis confertiſſimus; quarum
nonnullæ C, CC, & CCC jugera cont
nent: luciis, trutis, & ſalmonibus, &
aliis piſcibus, tam copioſus, ut piſcator
nimiam frequentius piſcium copiam
retiumque rupturas potius, quam def
ctus conquerantur. Primum, ad Ba
tarbet, maxime borealem Cavon Co
mitatus viculum, ab Auſtro ſeptentrio
nes verſus expanditur, longitudine XIV
latitudine IV mill. paſſuum; mox in a
ctum coit inſtar juſti amnis per ſex mi
liaria, in cujus alveo Inis-Killin præc
puum hoc tractu propugnaculum; ind
in occaſum converſus maxime expa
tiatur, longus XX, & latus X, ad Belec
uſque, juxta quod cataracta, & nob
liſſimus, quem vocant, Salmonum ſa
tus. Mac-Gvvir inter Dynaſtas in ho
tractu nobilis & potens, quique ſunt e
illa tribu, utrimque accolunt.

Ern

Erno lacui ad orientem prætenditur
onaghan, Comitatus collibus ædi-
s, ſylvis veſtitus, ſed nullo notus
ppido, niſi Monaghan, quod nomen
niverſo agro impertiit. dividitur in
inque Baronias; continetque Iriel,
artre, Ferney, Loghtey; quæ parla-
entaria authoritate ob rebellionem
djudicatæ fuere à Mac-Mahonis, cum
giuncula Donemain, quam Elizabe-
a Regina VValthero d'Evereux Eſ-
iæ Comiti donavit.

Ad latus orientale Comitatus Ar-
agh prætenditur, ita ut ab Oriente
ury flumine, ab Auſtro Louth Co-
tatu, ab Arcto Aqua nigra, quaſi
cumdetur. Regio totius Hiberniæ,
o lætiſſimo & maxime luxurianti;
o ut ſi quid ad fæcundandum inji-
tur, quaſi dedignatum ſterileſcat.
yvs, regiuncula Turloghi Mac-Hen-
, è familia O-Neal, prima occur-
, ſylvis obſita, & paludibus invia.
le Orry, ſylvis indiga; ubi habitat
Hanton; & propugnaculum Mont-
rrys à Carolo Barone Montioy Pro-
e poſitum. Ad octavum hinc mil-
e prope Kalin flu. Armacha cerni-
, ſedes Archiepiſcopalis, & totius
ulæ Metropolis. quæ noſtro tempore
endio a Ioanne O-Neal deformata

priſti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

priſtinum ſplendorem amiſit;& pauc
læ tantum caſulæ viminibus intext
hodie ſuperſunt, cum laceris parie
bus Monaſterii, prioratus & Palatii p
matis. Iuxta Armacham in colle int
meſcenti ſuperſunt reliquiæ antiqui c
ſtri, (Ovven-maugh vocant,) qu
antiquam Regum Vltoniæ ſedem fu
ſe ferunt. Magis in occaſum Aqua
gra, vulgo Black-vvater, Hibern. M
re, id eſt, magna, ſerpit, limes in
hunc Comitatum & Tir-oen. Hac
gione,& in vicinia,Mac-Genis, O-H
lon, O-Hagan, & ex ſtirpe O-N
quamplures variis agnominibus
ſumtis, rerũ quodammodo potiunt

Ad ortum ſequitur Comita
Dovvn, amplus,& ſolo fæcundo ad
bernicum uſque mare protenſus,ad
ream lacum Eaugh, ad Auſtrum Lo
comitatum attingens : à quo flum
Nevvry dividitur. Ad hoc in ipſ
mine oppidum Nevvry noſtra mem
ria conditum à Nicolao Bagnall Hib
niæ Mareſcallo. Iuxta fluvius, Ban
nor dictus, è ſolitudine monti
Mourne effuſus,per Eaugh fertur reg
nem, quæ ad familiam Mac-Gyn
ſpectat, ſuamque habet Epiſcopalem
dem ad Dromore, ſupra quam ad
cus Eaugh marginem Kilvvlto &

vva

rarny ſylvis & paludibus impeditio-
s. Ad oram mare ita ſe inſinuat, &
riis receſſibus terram excavat, lacuſ-
ue ſe dilatat juxta Daffryn vallem ne-
oroſam, ut duas faciat cherſoneſos,
cal ad meridiem, & Ardes ad aqui-
nem. Lecal ager opimus, longiſſime
tius Hiberniæ in ortum prominet,
tremumque illius promontorium
die S. Iohns Foreland dicitur. In
ius iſthmo Dunum floruit, vetuſtæ
e memoriæ oppidum, ſedeſque Epi-
palis. Ad mare ſunt Arglas & Strang-
rd, portus tutus; ubi flu. Coyn ma-
o aquarum inſultu in mare prorum-
. Ardes, altera cherſoneſus, è regio-
jacet; tenui alveo è lacu Coyn ab oc-
ua parte, ab ortu mari, à ſeptentrio-
ſinu Knoc-fergus diviſa. Brachio in-
o aſſimiles; cum iſthmo, ut bra-
um armo, cæteræ inſulæ adjunga-
. Solum eſt ubique perbenignum;
i ubi in medio per duodecim plus
nus paſſ. longitudine protenditur
uvida & voraginoſa planicies. Lit-
viculis ſatis conſitum. Interius ad
um eſt Epiſcopalis ſedes Conerenſis.
ra Ardes ad occaſum Auſtralior
ne-Boy, id eſt, gens Flava, vel tribus
ghonis Flavi, ſylveſtris regio, expan-
ur, ad ſinum Knoc-fergus à tribu
Nigel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Nigellorum ſive Neale occupata.
Ad Septentriones Antrim Com
tus ſuccedit, ab ignobili oppido ita
ctus, inter Sinum Knoc-fergus, lac
Eaugh & Ban flu. Sinus ille Knoc-
gus ab oppido, quod illi aſſidet, ita
ctus, celebri præ ceteris in hac ora
portus opportunitatem, munime
licet imperfectis, caſtello, æditæ rupi
fixo, præſidiaria cohorte, & Palatio
tiquo, quod in armamentarium
converſum. Iuxta jacet Clane-Boy
ferior, O-Nealorum habitatio ; de
jus principatu Hiberni mutuis cæd
diu concertarunt. Iuxta Knoc-fer
peninſula Magie tenui cervice co
nenti annectitur, quatuor mill. p
longitudine, latitudine unum colli
Glynnes deinde, id eſt, Convalles, ad
le fidam ſtationem Olderfleet incipi
& longo tractu mari objectæ pro
runt. Prorex Ioannes Perrot filio
cobi Mac-Conell eo adegit, ut ſe in I
Angliæ fidem permiſerint, & benifi
rio jure agrum hunc ſub certis co
tionibus tenendum acceperint. Su
hæc uſque ad Bannam flu. Rovvte
tur, ſedes Mac-Guillyorum, non
curæ apud ſuos familiæ ; quam ta
Scotorum inſulanorum violentia
continua deprædatio in anguſtum
gu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

llum protruſit. Surley enim Boy, id
,Carolus Flavus, hanc ſui juris fecerat,
nec caſtro Donluſe à Prorege expu-
ato, (quod rupi impoſitum mari im-
net, & à terra profunda foſſa abjun-
ur,) & rurſus ab ipſo per proditionem
epto, abactis armentis, (quinqua-
ta enim vaccarum millia in peculio
merabat,) ita exagitaretur, ut Reginę
ſubmitteret; à qua in gratiā receptus,
atuor territoria (Toughes vocant) cū
efectura caſtri Donluſe, certis legibus
Angliæ Regibus tenenda accepit.
Vltra ad occidentem ſita eſt Krine,
am nunc Comitatum Colran à præ-
uo oppido vocant, inter Ban flu. &
ugh foile interpoſita, & ab auſtro
mitatui Tir-oen contermina. Ban,
vius eximię pulchritudinis, O-Mour-
montibus in comitatu Dovvne exor-
,in Lough Neaugh ſe effundit, & poſt
inta milliaria exiens ad Tome caſtrū
ecipit, & ſylvis coronatus ſuperbo
eo per Glancolkein Oceanum petit,
nonibus longe fæcundiſſimus. In hac
te authoritate valet familia Caha-
um, cujus princeps O-Cahan, & in-
beneficiarios O-Neali primus.
Comitatus Tir-oen, id eſt, Terra Eu-
ii, totus mediterraneus eſt; ad occa-
h Liffer fl. à Tir-conell, ad ortū Faugh

lacu à Comitatu Antrim, ad meridie
Aqua nigra ab Armagh, diſterminat
Regio licet ſalebroſa, ferax tamen,
ſane ampla, quæ LX milliaria longitu
ne, & XXX latitudine colligit; diviſa m
tibus Sleuvv gallen in ſuperiorem
Septentriones & inferiorem ad Auſt
In hac ſunt Clogar Epiſcopatus ſatis e
lis, Dungannon præcipua Comitum h
bitatio, quæ Henr. VIII gratia titulu
Baronis Matthæo filio primi Comi
Tir-oen fecit. Ædes ſane elegantio
quam pro regionis more, ſed quę ſæp
ab ipſo domino, ne ab hoſte ſuccend
rentur, incendio deformatæ. Vblo
hel, ubi O-Neal barbaro ritu inaugur
ſolet: & munimentum ad Aquam nig
quod varias martis vices ſubiit, cum
alius in hunc rebellium agrum adit
pateret; nunc neglectum, poſtquá ali
vadum inferius repertum; ad quod
utraque ripa nova munimenta Carol
Montroy Prorex poſuit. Qui & ali
præſidiarium propugnaculũ ſui non
nis excitavit ad Lacum Eaugh. Lacus
pulcher, egregie piſcoſus & peramplu
XXX ſcil. mill. paſſ. plus minus pate
varia riparum facie, nemoribus opac
pratis perpetuo virentibus, arvis, ſi c
lantur, frugiferis, collibus devexis, riv
lis influentibus, ad amænitatem & u
litate

atem à natura efformatus. In Tir-oen
periore eſt Straban caſtrum notum, &
onnulla alia minoris notę caſtella, quę
ntum turres ſunt editæ, anguſtis fo-
minibus potius quam feneſtris; qui-
is aulæ ceſpititiæ adjunguntur, cul-
eis tectis, ſuaſq; habent areas amplas,
iſſis & dumetis, ad armenta à prædo-
bus defendenda, circumſeptas.
Quicquid jam ſupereſt ad occaſum &
ptentriones, hodie Comitatus Done-
ll ſive Tir-conell appellatur, id eſt,
erra Cornelii ſive Conalli. regio fere
ta campeſtris & portuoſa, mari ſcilicet
borea & occaſu pulſata, ad ortũ Liffer
uvio, & à Conachtia Erno lacu diſcluſa.
ffer prope fontes dilatatis aquis in la-
m exſpatiatur, in quo inſula eminet,
n ea ad monaſteriolum crypta angu-
or, obverſantium neſcio quorum ſpe-
orum terrore & horrendis viſis, vel
tius religioſo horrore, decantata; In-
lis hodie Ellan u frugadory, id eſt, In-
la purgatorii, & Patricii purgatorium,
ominatur. Vbi hic fl. Liffer aliis aquis
auctus propius mare accedit, iterum
lacum diffunditur, hodie Logh Foyle
o Logh Der. Ad hunc olim Derry mo-
ſteriũ & ſedes Epiſcopalis floruit. nu-
r autem præſidiũ ad Comitis Tir-oen
olentiam fręnandam huc deduxit, &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

poſtea coloniam Henricus Docvvia
ques. Robogdii ſupra Logiam loca
omne ſeptentrionale hoc Hiberniæ l
tus tenuerunt; quorum Robog vicul
epiſcopalis adhuc nomen ſervat.
hoc ſcopuloſo tractu extrema litto
reflectuntur per Svvyllii lacus oſtium
ulterius magis ad occaſum Mac-Rvv
ny Faid, Mac-Svvyny Netoeth, & Ma
Svvyny Banningh plurima poſſiden
Reducto hinc littore Calebegh portu
& ſtationem commodam navigan
bus præbet; inde rudera caſtelli Slig
apparent, à Mauritio Fitz-Girald co
ſtructi. Inferius haud procul ab oſt
Lacus Earne conſpicitur, Donegall m
naſterium & oppidum, unde Comitat
nomen. Præfuerunt huic territor
multis ſeculis è familia O-Donell, n
alio titulo quam O-Donell, & domini
Tir-conell; donec rex Iacobus honore
& titulum Comitis Tir-conell non
pridem Roderico O-Donell, fratri H
gonis illius rebellis qui patria profug
in Hiſpania obiit, honorariis tabulis c
tulit. Primus Vltoniæ Comes Ioann
Curcy: dein Hugo de Lacy, à quo per m
trimonium tandẽ in familiam regiã c
venit. Sed Anglia in partes ſciſſa, O-N
& alii Hibernici has regiones occupar
& ita barbariæ efferarunt ut nihil ſup
ade

eoque,ut hæc provincia,quæ ſuisCo-
tibus olim magnam vim pecuniæ
pendit, vix pauxillulum nummorum
n inde Angliæ Regibus reddiderit.

DE IBERNORVM priſcis recentibusque moribus, & inſtitutis.

Ex Camdeno.

OCVS nunc poſtulat ut de gentis hujus moribus aliquid attexam; & attexam ſane quod ad veteres ectat, ex veteribus; quod ad recentes, centiori ex quodam ſcriptore, cum ɔcto tum ſedulo, qui hæc accuratiſſi- e adnotavit.

Strabo in libro IV. de Hibernicis: *onge magis quam Britanni, ſilveſtres ius ſunt incolæ, anthropophagi,id eſt, minum carne veſcentes, mandoneſque agni. Defunctos etiam parentes eſſe,in imia honeſtatis parte ponunt. Nec mi- s alienis in propatulo uxoribus immi- eri, matribus etiam atque ſororibus. orum etiam quæ commemoramus, dig- s fide teſtes non ſane habemus. Atqui mmanducandorum hominum morem ytharum eſſe traditur.*

Pomponius Mela in libro tertio *Cultores inconditi ſunt, & omnium virtutum ignari, pietatis admodum expertes.*

Solinus cap. XXI. *Sanguine interemptorum hauſto prius victores vultus oblinunt, fas & nefas eodẽ animo dicunt. Puerpera ſi quando marem edidit, primos cibos gladio imponit mariti, inque os parvuli ſummo mucrone auſpicium alimẽtorum leviter infert, & gentilibus vota optat, non aliter quam in bello & inter arma mortem oppetat. Qui ſtudent cultui, dentibus mari nantium belluarum inſigniunt enſium capulos; candicant enim ad eburneam canditatem. Nam præcipua viris gloria eſt in armorum tutela.*

Sed hæc vetuſtiora; medii temporis mores ſparſim Giraldus Cambrenſis, & ex eo alii: nunc autem recentiores ex recentiori viro ſtudioſo habe, & ſuis ipſius verbis. qui nomine, ut colligo, I. Good, educatione Oxonienſis, profeſſione Sacerdos, & qui juventutem Limirici erudiit, circa annum MDLXVI pro quo prę́fabor, illum nihil ad calumniam, ſed omnia ad veritatem collimare, & tantum de inconditis illis & mere Hibernicis loqui, qui in extremis deliteſcunt, & humaniores mores nondum indue-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

fuerunt. In univerſum gens hæc cor-
re valida & inprimis agilis; animo
ti & elato, ingenio acri, bellicoſo,
æ prodiga; laboris, frigoris, & ine-
e patiens; Veneri indulgens, hoſpiti-
c perbenigna, amore conſtans, inimi-
is inplacabilis, credulitate levis, gloriȩ
da, cõtumeliæ & injuriæ impatiens;
t ut inquit Giraldus, *in omnes affectus
hementiſsima; qui mali nuſquam pe-
es, & bonis meliores vix reperias.*
In commune liberis, cum ad ſacrum
ptiſmum accedunt, profana nomina
ponunt, annectentes ſemper aliquid
mini, vel ab eventu acceptum, vel à
tula, vel ex colore, ut Rufus, Albus,
ger; vel ex morbo, ſcabie, calvitio;
ex ſcelere, ut latro, ſuperbus. & licet
ntumeliarum ſint impatientiſſimi;
c tamen nomina non dedignantur
timates illi, qui ob eminentiam O
eram nominibus præfixam habent.
rentis nomen, vel alicujus ex ea fa-
lia tum viventis, liberis imponere, fas
n eſt; mortem ſibi inde accelerari
rſuaſum habent. Mortuo vero patre,
is nomen aſſumit filius, ne nomen
ercidat: & ſi quis ex majoribus eo
mine præliando inſignis fuerit, ſi-
ilis ab hoc virtus expectatur. Augent
nc opinionem Poëtȩ, qui antiquorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

illorum res geſtas literis conſignatas h
bent, & multa commentitia adnectū
unde Poëtis his divitię accreſcunt. N
væ enim nuptæ, & puerperæ, ſe inf
mes exiſtimant, ſi veſtes ſuas, qu
habent optimas, non huic laudato
donent. Matres poſt ſextum à part
diem ex integro ſe maritali operi d
dunt; parvulos ad nutrices exponun
Nobilioribus multæ nutrices ex lo
ginquis ſtatim aderunt, qui infantis n
tritionem ambiunt, ſuoſq; hiſce alun
nis poſtponunt. Et quamvis intemp
ratiſſimi ſint propter cœli intéperien
ſoli ciborumque humiditatem, & jur
exilium, cumque ſuis liberis lac pra
bere pro probro habeant; alumni t
men gratia, & vir & uxor à commiſtic
ne abſtinent. Si ſecus fiat, ſuis ſumpti
bus nutricem aliam ſubſtituunt. To
fere ſunt nutrices, quot adoleſcentul
famulæ, & ſturpi pretium lactendi in
fantulum facultatem putant. Si infan
tulus ægrotet, lotio veterrimo aſper
gunt; & contra infortunia non ſolun
principium Euangelii Ioannis, ſed cla
vum etiam obliquum ex equi ungul
acceptum, aut lupinæ pellis particu
lam, pueris ex collo appendent. Ge
ſtantq; in eam rem tam nutrices, quam
infantes, zonas ex mulierum crinibu

con-

textas. Amaſiis etiam armillas ex crinibus concinnatas donari com- tum eſt; àn Veneris ceſton cogitant, cio. Nutritii multo plus operæ, um,& amoris alumnis, quam natis pendunt; ab iis veſtes, ſumptus ad dia,ad arma, ad quævis flagitia, ab dotes & pecora non tam ſuo jure ac- iunt, quam extorquent, etiam præ- abactis. Omnes ab iiſdem enutriti, riores ſe habent invicem, plus amãt tuo, plus credunt, quam ſi germani nt; adeo etiam ut præ his, & pro- r hos etiam, germanos odio habeãt. parentibus reprehenſi, ad hos altores s confugiunt, & ab his animati in rtum ſæpe bellum contra parentes rumpunt; ab his ad omnem flagi- rum immanitatem inſtructi, perdi- imi evadunt: uti nutrices virgines as nutriunt, ad omnem obſcœnita- n erudiunt. Si alumnus aliquis è rbo laboret, incredibile quam cito diant nutrices, etiam magno loco- m intervallo ſejunctæ, quam ſollicitę noctéque ægrotanti adſideant. Nec ande quam ex his nutritiis maxime berniæ corruptelæ profluxiſſe cre- ntur.

Conjicere licet, hanc quam reliquæ tes, & calidioris, & humidioris eſſe

naturæ , quod ex mirifica illorum ca
nis mollitie colligitur , quam ſibi ta
terræ ingenium, quam lotionum qu
rundam artificium,exercitiumq; , co
ferre,non eſt ambiguum Pollent etia
propter eandem muſculorum tene
tudinem incredibili aglitate,&omniu
corporis partium flexibilitate. Otio i
primis ſunt deditі, ſummas reputa
divitias labore carere , & ſummas d
cunt delicias libertate gaudere: Muſic
inprimis delectantur, cytharaque ma
xime chordis æneis , quas aduncis u
guibus numeroſe pulſant. Si qui rel
gioni ſe conſecrant , religioſa quada
auſteritate ad miraculum uſque ſe co
tinent, vigilando, orando, & jejuniis
macerando , ut neutiquam ſit miru
quod de illorum monachis ſuperio
ſæculo ſcribitur. Ipſæ etiam adeò mu
lieres , & puellæ , jejunium per totu
annum die Mercurii & Sabbathi obſe
vant. Quædam etiam eo die quo fe
ſtum Catharinæ contingat; nec ho
Nativitatis feſto,nec graviſſimis morb
deſerunt. Cauſſam aliqui aſſignant, i
puellis , ut bene de marito ſit prov
ſum ; in mulieribus , ut in melius mu
tent conjugium, vel mortuis viris , ve
relictis, vel etiam mutatis illorum mo
ribus. Qui vero nequitiæ ſe ſemel eman

cipa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

rint, ipſa nequitia ſunt nequiores.
x corticibus arborum; quas alders
ant Angli, nigras veſtes inficiunt.
ntur etiam ſambucinis baccis ad la-
flavas inficiendas. Ramis, cortice, &
s populi arboris contuſis laxa indu-
ſta crocea, quæ jam nullo fere ſunt
ſu, efficiunt; cum cortice arbuti
eſtris & ſale crocum adhibent. Quæ
tingunt, non tam igne longo co-
nt, quam inter alia frigidæ humanę
æ aliquot dies immergunt, ut color
us ſit pertinacior.
atrocinia apud eos nullam habent
miam, quæ paſſim ſumma cum im-
itate exercentur. Latrocinaturi
ces ad Deum fundunt, ut præda of-
tur; & prædam pro munere à Deo
atam arbitrantur; neque vim, neque
nam, neque homicidium Deo diſ-
ere perſuadentur. Audies à ſicariis,
ncendiariis; *Miſericors eſt Dominus,*
on ſinet pretium ſui ſanguinis in me
tum. Patrum porro veſtigiis ſe inſi-
e dicunt, & eam ſibi vivendi ratio-
n reliquam eſſe; nobilitatis autem
infamiam eſſe, ſi velint ex labore
nuum victitare, & à facinoribus ab-
ere. Progredientes ad prædam, vel
quod aliud opus, obſervant mane
m primum obvium habent; ſi bene
res

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

res cedat, ut idem quotidie ſibi occu-
rat, curant; ſin ſecus, ſtudioſe evitan
Nocte tempeſtuoſiſſima ſtertere,
non pedibus viam longiſſimam noc
conficere, & ſpoliando omnibus p
riculis ſe objicere, abjecti animi e
dicunt. Nuper nec templis, nec
cris locis parcunt, quin inde etiam
prædantur; ignem quoque nonnu
quam injiciunt; homines ibi latitan
inteficiunt; & in cauſa eſt turpiſſi
ſacrificulorum vita, qui è templis d
mos prophanas conſtituunt, & me
tricibus indulgent, quæ illos, quocun
concedunt, ſubſequuntur: abdicatæ v
ro per veneficia nocendi artes qu
runt.

Concubinæ Sacerdotis & ſpurii int
templi ambitum manſitant, inebria
tur, concumbunt, ſanguinem effundū
animalia claudunt; ſacra inter illos ſy
veſtres non ſunt; ſacelli forma, niſi e
trinſecus, nulla; altaria nulla, vel co
ſpurcata; crucis imago deformata, ſi a
ſit omnino. Veſtes ſacræ putidæ,
nauſeam provocent; altare portati
crucibus non impreſſum, & aliqua co
tumelia læſum; Miſſalis liber lacer,
Canone ſpoliatus; idem omnibus jur
mentis & perjuriis propoſitus; cal
plumbeus ſine patina; vaſcula ad v
nun

m cornea. Sacerdotes tantum rei
hiliari & liberis procreandis ſtudent.
ctores vero ſunt Vicarii, idque plu-
m ſimul parochiarum Canonici ju-
oſtentatores, ſed qui ne tantillum
idem eruditionis habent. liberos in
cleſiis ſucceſſores habent de quorum
gitimatione diſpenſatur, nolunt hi
erdotum ordinem inire, ſed presby-
is parochiarum curam demandant,
e ullo ſtipendio, ut ex libro vivat, id
ex munuſculo aliquo ad Baptiſmum,
nctionem & Sepulturam ſibi obla-
ex qua tenuiſſime & miſerrime vi-
ur.
Sacrificulorumque horum filii, qui
dia non conſectantur, plerunque la-
cinio ſunt inſignes. Qui enim Mac-
can, Mac-Pherſon, Mac-Oſpac, id eſt,
Decani, Eccleſiæ rectoris, & Epiſco-
maximi exiſtunt prædones, & ex pa-
tum liberalitate ad ſeditioſorum
num conſcribendam potentiores;
que magis quod ad paternum exem-
m hoſpitalitati vacant. Filiæ autem
um ſacrificorum, patribus ſuperſti-
s, magnis dotibus elocantur, ſi nu-
nt; Patribus vero defunctis, aut
ndicant, aut ſe proſtituunt. Ad ter-
m quodlibet verbulum jusjuran-
m interponere ſolemne habent, ni-
mirum

rum per Trinitatem, Deum, Sanct
Patricium, Brigidam, Baptiſmum,
dem, Templum, Compatris manu
tuam manum. Sed ut fidem præſte
hæc tria maximi ſunt ponderis. I
mum, ut juret ad altare, libro tac
aperto, ſuperque caput poſito. Secu
do, ut adhibeat ſibi teſtem Sanctum
quem, cujus baculum recurvum,
campanam, tangat & oſculetur. T
tio, ut juret per manum Comitis,
Domini ſui, vel potentis alicujus. na
ſi periurus convincatur, per priora d
infamiam ſubeat; ſi hoc tertio peier
bit, grandem ſummam pecuniaru
& vaccarum extorquebit potens il
quaſi ſuo nomini maxima ex periur
illata fuerit injuria. Vaccæ enim ſo
& gratiſſimæ ſunt opes. De quibus n
videtur indignum hoc annotare. R
certa, (ut ille ſcribit,) quod lac non pr
bent vaccę in Hibernia niſi adjungat
ſibi ad latus vitulus ſuus vivus, aut c
rium mortui ſtramine ſuffertum, ut v
vi imaginem referat; quaſi odore
enim ſui uteri in corio agnoſcunt.
inutilis fiat vacca, advocatur mag
quæ herbis, alieni vituli amore capi
ciat, ut lacteſcat.

Extra oppida raro matrimonia co
trahunt, non de præſenti, ſed de fu

tu

o promittunt,vel ſine deliberatione ntiunt: inde enata leviſſima lite di- tunt, vir ad aliam fœminam, illa ad rum maritum; nec an contractus i falſive fuerint, ante extremum ſpi- m unquam explorate cognitum Hinc bella circa agrorum poſſeſſio- , prædationes, homicidia, odia capi- a. Magæ conſuluntur ab ejectis mu- ibus; quæ viro priori,aut novæ nu- vel ſterilitatem, vel genitalium im- tentiam,vel morbos periculoſiſſimos rre creduntur. Omnes enim mirum modum in incæſtum propenſi, & ſcientiæ prætextu divortia creber- a. Mulieres vero perinde ac viri, nas ſuas plurimi faciunt, præſertim urei ſint coloris, & prolixæ; oſten- t enim ad longum complicatas, & ate contortas dependere ſinunt, n capiti interim multas ulnas tenuiſ- æ ſyndonis circumvolvunt. Hoc ere coronæ utuntur omnes quæ ſunt comparare, poſt puerperium, ex matrimonio, ſive ex ſtupro.

Huc recedunt ſuperſtitiones non cæ. Neſcio an Lunæ divinum ho- nem deferunt. cum enim primum nterlunio vident, vulgo genu fle- nt ſilveſtres illi, & orationem Do- nicam recitant; & ſub finem, Lunam alta

alta voce alloquuntur: *Tam ſanos*
relinque, quam inveniſti. Lupos ſibi
ſciſcunt in patrimos, quos Chari Ch
appellant, pro eis orantes, & bene p
cantes, & ſic ſe ab illis lædi non ver
tur. Spatulare os ovis carne nudatu
tranſpiciunt, & inde aliquem ex i
ædibus efferendum prædicunt, ſi alic
macula in ipſo obſcurior videatur. M
leficam eam arbitrantur quæcunqu
ſe ignem Kalendis Maii petit; nec c
bunt, niſi ægro, & cum imprecatio
ea de cauſa arbitrantur, eandem ſequ
ti æſtate butyrum omne ſuffuratura
Leporem per armenta Kalendis M
occidunt; vetulam enim arbitrant
quæ butyrum ſit ſurreptura. Butyru
ſurreptum mox reſtitui opinantur,
ſtramentis ſuper limen pendentib
auferant, & in ignem injiciant. Kale
dis vero illis Maii, ramum arboris
rentem ad ædes ſtatuere, lactis abu
dantiam per æſtatem tribuere credu
Vt milvus non abripiat pullos gallir
ceos, putamma ovorum ex quib
pulli ſunt excluſi, alicubi in tecto
ſpendunt. Non fas eſt equi pedes t
gere, aut corpus ſtrigili curare, a
gramen in ejus paſtum colligere
Sabbati, cum hæc celeberrimis aliijs
ſtivitatibus fiant. Si nunquam de
igne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

nem è domo proximis, credunt equis
ngiorem vitam, & ſanitatem dari. Si
uorum poſſeſſores ova comedant,
ovidere debent, ut paria ſint, alioqui
riculum equis. Equiſonibus prohi-
ntur ova. Equitibus etiam lex eſt poſt
a manus lavare. Mortuo equo, pe-
s cum tibiis in domo ſuſpendunt, imo
gulæ pro ſacris habentur. Laudare
uum, aut aliud animal, nullo modo
ortet, niſi dicas, Servet eum Deus, vel
i in illum expuas. Si aliquid mali ad
duum equo accidat, laudatorem quę-
nt, ut orationem Dominicam in dex-
m aurem inſuſurret. Credunt, quo-
ndam oculos ſibi equos faſcinare; &
m adhibentur vetulæ quædam, quæ
rculis tacite recitatis valetudini reſti-
unt. Laborant equorum pedes ver-
culo, qui ſenſim ſerpendo plurimos
generis procreat, & corpus corrum-
; contra hunc vermem advocatur
ga, quæ ad equum deducatur diebus
næ duobus, & uno Iovis; illa locum
o vermis inſidet, anhelitu fovet, &
rmine recitato, equus convaleſcit.
c carmen precio dato multos edo-
nt, adjurantes, ut nemini aperiant.
omnia mala incantationes efficaces
bent, (ut credunt,) inter ſe fœminæ
iſas & diſtributas, ad quas quiſque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

pro mali ratione properat. Præponun
incantationibus ſemper, item ſubjun
gunt, Pater noſter, & Ave Maria. V
aliquis cecidit in terram, ſtatim exilit,
ter ſe in gyrum ad dextram vertit, gl
dio vel cultro terram fodit, & ceſpite
eruit, quod illi terram umbram redde
dicunt & ſi inter biduum vel triduu
æger fiat, mittitur ad eum locũ muli
quę in illo genere pollet, & ibi dicit, *Vo*
te N. ab Oriente, Occidente, ab Auſtro
Aquilone, à nemoribus, ſilvis, fluminib
paludibus, à nymphis ſilveſtribus, albis, r
ſis, nigris, &c. & certas preculas ejacul
tur; deinde domum ad ægrum redier
ut probet, an ſit morbus ille qui dicit
Eſane, quem à nymphis immiſſum arl
trantur; & aliam preculam cum Pat
noſter, in aurem immurmurat; carb
nes quoſdam in poculum mittit aq
munda plenũ, & certius judicat de mo
bo quam multi medici. Militia eoru
conſtãt ex equitibus triariis, quos Gal
glaſios appellant, qui ſecuribus utunt
acutiſſimis: & levioris armaturę pedi
bus; *Karni* dicũtur; qui jaculis ament
tis & machæris, dimicant. Cuivis ped
aut equiti exeunti è porta acclamare, a
ſpicatum habetur; cui non acclamatu
aliquid mali portendi credunt. In bel
pro tuba tibia utricularis in uſu eſt. lig
tur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

uras portāt, preculas recitant, & in cō-
greſſu, Pharroh quam acerrime clamāt,
(Barritum illum militarem exiſtimo, de
quo Ammianus,) cum hac perſuaſione,
ut qui reliquorum clamori non reſpon-
deat, ei hoc accidere, ut accipiatur ſubi-
to à terra, feraturq; quaſi volans, ſemper
poſtea hominū conſpectum fugiens, in
vallem quandam in Kerrye, ut jam dixi.
Decumbenti aſſiſtentes nunquam de
deo, nec animæ ſalute, aut teſtamento
ondendo verba faciunt, ſed omnia in
nem convaleſcendi: pro deplorato ha-
ent, ſi quis Euchariſtiā poſtulet. De te-
amēto non laborāt uxores, quod mos
olevit, trientem bonorū eis dari, reli-
ua in liberos diſtribui æquis portioni-
us, niſi quod in hęreditate adeūda plus
oteſt, qui plus valet. Qui enim poten-
iſſimus, ſive patruus, ſive nepos, in hæ-
editatem, excluſis filiis, ſæpiſſime invo-
at. Moribundū aliquem, antequam fa-
o cōcedat, pręficæ, in quadrivio ſtantes
iſſis manibus, vocant quibuſdam cla-
orib9 ad hoc aptatis, & animam elu-
antem remorari conantur, cōmemo-
atis bonorū, conjugum, formæ, famę,
natorum, amicorū, equorum cōmo-
atib9; interrogantq; cur velit, quo &,
quos recedere; cumq; anima expoſtu-
at, quod ingrata ſit. Deniq; animam

evolantem ad muliercularum illaru
de nocte & nigredine apparentium ſp
ciem tranſire conqueruntur, & affi
mant; egreſſam vero de corpore, ulul
tibus & palmarum comploſionibus l
mentantur. Funus autem tantis vocif
rationibus proſequuntur, ut vivos
defunctos conclamatos eſſe exiſtime
In his planctibus vehementiſſimæ ſu
nutrices, filiæ, & concubinæ. Nec m
nori planctu in prælio interemptos
quam morbo ſublatos lugent; etſi h
levius periiſſe dicunt, qui præliando v
latrocinando occumbunt; adverſari
tamen omnibus conviciis proſcindun
& odium capitale in omnes ejus cogn
tionis diutiſſime fovent. Defunctoru
animas in conſortium abire exiſtima
quorundam in illis locis illuſtrium,
quibus fabulas & cantilenas retinen
ut Gigantum, Fin Mac-Huyle, Osk
Mac-Oſshin, & tales ſæpe per illuſi
nem ſe videre dicunt.

Quod ad cibos; herbis libenter v
cuntur, præcipue naſturtiis & fung
radicibus; ut non immerito Strabo
dicti fuerint ποηφάγοι, id eſt, herb
veſcentes: butyro etiam cum fari
avenaria commixto, lacte, ſero, ju
bubulino, carnibus ſæpe, ſine pane i
primis, gaudent: fruges, quas habent,

quorum pabulum,quos unice curant,
ponunt.Fame premente crudam car-
rm ſanguine expreſſo devorare non
dignantur; ad quam concoquendam
qua vitæ plenis hauſtibus ſe ingurgi-
nt.Vaccis etiam ſanguinem mittunt,
uem coagulatum & butyro aſperſum
ride comedunt. Capite plerumque
udo incedunt, niſi cum galeam in-
unt:capillitio longo,&quaſi crinium
agellis criſpatis, quibus nihil charius
abent, carpi autem indigniſſime fe-
unt.Induſiis utuntur lineis,& illis qui-
em ampliſſimis, manicis largioribus,
ad genua uſque fluentibus, quæ cro-
o inficere ſolebant. Tunicellas habent
neas, admodum breves; femoralia
mpliciſſima & arctiſſima; ſuperindu-
unt autem lacernas ſive ſaga villoſa,
heteromallas Iſidorus vocare videtur,)
mbo jubato & eleganter variegato,
uibus noctu involuti ſuaviter humi
ormiunt. Cujuſmodi etiam mulieres
lari quam gerunt veſti ſuperinjiciunt,
multis, ut dixi,ſindonis ulnis per ſpi-
s caput, monilibus colla, armilliſque
rachia onerant magis quam exornãt.
i ſunt ſylveſtrium Hibernicorum mo-
s,ex authore noſtro. In reliquis pleriſ-
ue omnibus,qui Anglicam, quam di-
unt, Provinciam incolunt, nihil abeſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

quod in cultu & humanitate requira-
tur, Anglorumq; victoriæ hoc debent,
pluraq; univerſa Inſula deberet, ſi mo-
do inſano quodam & pervicaci patr-
ritus amore & aures & animos melio-
culturæ non occluſiſſet. In patriis enim
ritibus Hibernici adeo ſunt pertinace-
ut non ſolum dimoveri non poſſin-
ſed Anglos etiam facile ad ſuos more-
pertrahant; ut vix credibile ſit, quan-
brevi tempore degenerent. *Hactenu-*
Camdenus.

Ex Richardo Staniburſto Dubinienſi.

OBſervare diligenter oportebit, Hi-
berniam in duas partes diſtributam
eſſe; in Anglicam, & Hibernicam: han-
germani, & genuini Hiberni, illam An-
glorum progenies incolit: eaque por-
tio, plebeio ſermone, Anglica provin-
cia nominatur, quod ſit Anglorum ter-
ritoriis, quaſi palis & ſeptis, circumſeſſa-
Etenim poſteaquam homines Britan-
nici Dermicium, exactum regem, Hi-
bernis hoſtibus armis caſtriſque oppreſ-
ſis, in patriam, atque adeo in regnum
reſtituerunt, (quibus de rebus agemu-
rum cum ad ſecundum librum perve-
nerimus,) Britannici victores ſedem ſta-
bilem & domicilia certa in lectis Hiber-
niæ

iæ locis habuerunt. Deinde cum inter
& domitos Hibernos quædam quaſi
nſulæ divortia feciſſent;tum illam par-
em, in qua coloniam collocarunt, An-
licam provinciam appellaverunt.
Qui in ea habitant, ab Hibernis, vi-
u, cultu, & ſermone differunt. Nam
priſtinis Anglorum moribus, ne trãſ-
erſum quidem unguem, diſcedunt. An-
lice item naturaliter loquuntur. Nullo
dio cottidiano ſermone animi ſenſa ex-
rimunt.
Feminæ non admodum delicate lo-
uuntur. Ruſtici ſatis vaſte ac hiulce
quod ipſum in aliis regionibus fit) ſer-
nocinantur.
Anglo-Hiberni, adeo ſunt ab anti-
uis iſtis Hibernicis diſſociati, ut colo-
orum omnium ultimus, qui in Angli-
a Provincia habitat, filiam ſuam vel
obiliſſimo Hibernicorum principi in
natrimonium non daret. Hæc autem
omeſtica connubia inter ſe, ea diutur-
itate, conjunxerunt; ut unus alterum
am nunc ſanguinis communione vel
ffinitate plerumque tangat. Atque hoc
dem in omnibus illis urbibus & opidis
de quibus ante ſcripſi) obſervatur. Ci-
es & municipales, more inſtitutoque
nglorum, vivunt; auctoritate nutu-
ue Britannicarum legum rempubli-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

cam adminiſtrant ; Anglice etiam
Hibernice loquuntur , propter coti-
diana commercia, quæ cum vicinis Hi-
bernis habent.

At de Anglicæ provinciæ habitatori-
bus ſatis explicatum arbitror; reliquum
eſt, ut de Hibernicorum moribus, atque
conſuetudine nonnihil exponam. Vehe-
mens quædam & pervagata opinio per
animos multorum pervadere ſolet, Hi-
bernicos iſtos , ad quos jam orationem
convertimus , omnem humanitatem
abjicere, fuſos per denſiſſimas ſilvas ac
diſperſos vagari , deniq; ferina quadam
immanitate effrænatos vitam horridam
incultamque vivere. Sed qui illos his
conviciis infamant, à mendacio contra
verum perſpicue ſtant. Quamquam
enim ab Anglicæ provinciæ urbanitate
& lautitia utcumqne abhorrent ; non
tamen omni ab humanitate , ſicut fer-
tur, exuti, vitam traducunt.

Hic igitur conſiderandum eſt , inter
hos Hibernicos, eſſe primarios tyran-
nos, quorum imperio plures tenentur.
Horum nomina à quarta fere voca
exordium ſumunt, ut, verbi cauſſa, O
Nelus, O-Carolius, O-Rorcius, O-Mo-
rus, O-Connorus. Item iſti tyranni in-
ferioris ordinis præfectos domitos &
ſubjectos habent, qui cum magno evo-

cato

rorum numero parati ſunt, quoties
rum princeps ſignum ſuſtollit, ad
llum exire; eique, quibus poſſunt, vi-
us & lacertis opitulari. Quod ſi offi-
um, vel indiligentia, vel perfidia, præ-
itum ſit, (nam ad tale militare obſe-
ium in illius fundis ſeu ditione vi-
nt, quandoquidem nullum aliud
pendiarium vectigal illis imponitur,)
et princeps illos ad arma compellere;
ſi eos perpugnaces aut refractario-
inveniat, manum ſibi & copias cō-
rat, ſigna adverſantibus intendit, eos
ropriis ſedibus exterminat, bonis
nnibus evertit.

Hi igitur principes (ſemper excipio
Nelum, qui in Vltonia dominatur.
m is, quoniam eſt gravis adverſarius
itannici imperii, in fæniculariis cam-
ſtativa plerumque habet) caſtella
ſſident, munitione ac mole lapidum
titer exſtructa; cum quibus aulæ ſatis
gnæ & amplæ, ex argilla & luto fictæ
tæque, vicina adheſione copulantur.
n ſunt ſartæ tectæ aut ſaxorum la-
inis è lapidicina erutis, aut cæmentis,
t tegulis, ſed agrariis culmis utpluri-
m conteguntur. In iſtis aulis epulari
ent: raro tamen ſomnium, niſi in
tellis, capiunt: quoniam aularum
egumentis hoſtes poſſunt ardentes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

faces, aëris flabello ventilatas, facillim
admovere. quandoquidem iſta mater
ignem perceleriter concipit. In prin
autem caſtellano pręſidio ſe tuentur,
illis quieſcentibus nocturna vis infer
tur. Quare, ut tale quiddam incom
modi de nocte non accidat, habent
caſtelli vertice, tamquam in ſpecula, e
cubias, quæ ſæpiſſime vociferant, &
frequentibns clamoribus majorem pa
tem noctis vigilant.

Habent item areas magnis aggerib
& foſſis circumdatas, dumetis ac virgu
tis circumſeptas. In has, quoties ang
ſtiis urgentur, armenta detrudunt; u
melius à graſſatorum incurſionibus
à tagacium furtis, obvallata incluſion
vindicentur. Non igitur, ut multi ave
à vero opinãtur, iſti, neſcio per quos ſ
veſtres anfractus & paludes, vagantu
ſed prædia & domicilia certa habẽt, q
maxima cottidie hoſpitum frequent
celebrantur. Sunt ſanè homines hoſp
taliſſimi, neq; illis ulla in re magis gra
ficari potes, quã vel ſponte ac volunta
eorum domos frequentare, vel illis inv
tatum cõdicere. Prandere ſolent, hiem
antelucanis horis; æſtate, circa hora
ſeptimã. Poſt, ſi ulla militiæ vacatio il
ab hoſtibus detur, cum ſatellitibus in c
pis, otiandi cauſſà, ſpatiantur; aut a
mo

ntana cõventicula iter arripiunt. Nã
o die frequens hominũ concurſus fit
tota vicinitate ad certũ locum, qui, cũ
tus & præcelſus ſit, unus eminet in-
cæteros. Ibi unuſquiſque de injuriis
illatis queribunda voce conqueri-
Tales autem injuriæ, clandeſtinis
tis, frequentiſſime inferuntur. Etſi
dynaſtæ tam abjecto ac imbecillo
mo eſſe nolunt, nocturna incurſione
ocinari: tamen infimæ conditionis
unculi, ſubceſſivis noctibus, in omni
nere ſurandi verſantur, & dominorũ
s furtorum receptrices habent.
od ſi ipſi proceres à quoquam, capi-
odio, diſſideant, noctem ad prædas
n adjungunt, ſed exercitũ ex ſicariis,
urſoribus, & ſervitio conficiunt, at-
de inimicis ac ejus provinciȩ bonis,
ni totius territorii pecore compulſo,
palam prædantur, niſi alter, ad ar-
vocatus, paratus ſit, ſuas rapinarum
iſtris vires opponere, atq; prædonũ
erum pugnaciſſime propulſare.
ed ut ad privata illa damna rurſus
edamus; qui incommodo adficiun-
acceptæ injuriæ querelam ad coro-
n deferunt. Et petitor eum ſȩpius no-
ne appellat, quẽ in crimen vocat. Ha-
indagatores, qui, mercedula adducti,
rtiſſime furta perſequuntur, veſtigiis
pecu-

pecudum vel pulverulentis vel lut
diligentiſſime inſiſtunt , &, ſi fures
tritis ac indagatis viis ad extraordin
rias ſemitas declinent , facilius mul
perveſtigari poſſunt. Sed qui reus e
ſeu eum falſo inſimules, ſeu vere acc
ſes, nulla alia juris formula, præter ſc
leris inficiationem, ſe defendit. Qu
cunque illi crimini dantur , ad omn
reſpondet : NEGO HOC. Quod ſi acc
ſator , certiſſimis criminibus fretu
prius oculis, quam conjectura, furta n
deprehendat, ſed quadam tantum pr
babilitate ducatur ad ſuſpicandum ,
peram & oleum perdit.

Si quis ſignis luce meridiana clario
bus convincat, reum manifeſtiſſimo
furto teneri; aut reddendum, aut mul
penſandum eſt, quod commiſit. Vtu
tur, ad tales lites æſtimandas , quibu
dam arbitris, quos illi, BREHONIOS, a
pellant. Iſti ſunt ex una familia pro
minati, intelligentiam juris Britann
non habent, civilis etiam ac pontifica
imperitiſſimi. Retinent ſolummo
domeſtica quædam pſephiſmata, uſu
diuturnitate corroborata, quorum a
madverſione, artem aliquam, ex reb
fictis commentitiiſque conflatam , p
pererunt: quam nullo modo divulga
patiuntur , ſed ſibimet ipſis, veluti a
ſtru

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ſa atque abdita myſteria, à commu-
ominum ſenſu remotiſſima, eam re-
vant. Atque ob vanam hanc recon-
r cognitionis opinionem eorum no-
n ab imperita plebecula (quæ citius
a oſtentatione, quam vera ſimplici-
e capitur) valde celebratur.

bi igitur, poſt longam litigationem,
m præcipitantem vident , domum
eunt: & ut quiſque eſt fortuna ac
ctoritate florens, ita hoſpitum nume-
m ad cœnam invitat. Cœnitant ma-
ifice & opipare. Nam licet delicatis
olaganis minime abundét, nec etiam
urbana in epulis lautitia adhibea-
r menſas tamen habent, bove, porco,
liis cibariis, prout temporum obſer-
io exigit, cumulatiſſime inſtructas.
Nonnulli dictitant, illos crudis car-
us veſci; quod contra eſt ac dicunt:
etſi non admodum coctis, nec plus
s aſſis delectantur, tamen cruditate
nus ſæpe nauſeant. Vtuntur , pro
chreſto medicamine , ignito quo-
n vino, nullo alio liquore permixto,
d communiter Aqua vitæ dicitur,
us ardore cibus facilior ad conco-
ndum redditur. Hoc potionis ge-
n intimo artificio inſtillant: adeo, ut
mmula admota, totum, quaſi belli-
pulvis, raptim igneſcat.

In

In epulis accumbunt, lectulis poſi
primus in menſa locus tribuitur ma
familias, talari tunica, & ſæpe croco
bene manicata, amictæ: mirum in
utrumque conjugem, inſpectante p
pulo, ſilentium: ſola eorum famili
tas cubicularis. Inter cœnandum ad
citharista, oculis ſæpe captus, muſi
minime eruditus, qui chordarum pu
(ſunt autem ex ferreis aut æneis fi
non ex nervis, ut alibi fit, contextæ) a
mos accumbentium relaxat. Non p
ctro aliquo, ſed aduncis unguibus ſo
elicit. Atque licet in muſicis neque n
meros expleat, neque modum aut
norum accentum obſervet, (ſiquid
teretes ſcientis aures, perinde ac ſa
ſtridor, facile offendit, ita omni ord
obſtrepit,) tamen vulgus hominum
di ejus harmonia unice delectatur.

Vtuntur etiam Hibernici, loco tub
lignea quadam fiſtula, callidiſſimo a
ficio fabricata: cui ſaccus, ex corio co
poſitus, & cingulis arctiſſime complic
rus, adhæreſcit. Ex pellis latere dimat
fiſtula, per quam, quaſi per tubum, fiſ
lator, inflato collo, & buccis fluentib
inflat. Tum pellicula aëre farcta, t
geſcit: intumeſcentem rurſus prem
brachio. Hac impreſſione duo alia
cavata ligna, brevius ſcilicet ac longi
ſonu

num emittunt grandem & acutum. eſt item quarta fiſtula,diſtinctis locis forata, quam buccinator ita articu- ium volubilitate,qua claudendo,qua iriendo foramina, moderatur, ut ex terioribus fiſtulis ſonitum ſeu gran- n, ſeu remiſſum, quemadmodum ei m erit,facile eliciat.

t vero quoniam huc declinavit ora- non multum extra rem erit,eorum præliis ordinem, & mores breviter ngere. Primus ordo eſt equeſtris. Hibernici equites ab aliarum gen- m conſuetudine multum diſſident. m haſtas bene ponderoſas, circa me- m manibus prehendunt, non ad la- ſua, infra brachium , apponendo, ſupra capita lacertis viribuſq; vibrã- Habent etiam excellentes equos , & iles;quibus in hoſtium manum mul- dinemq; ſe committunt,aut corpo- n declinatione, eorum impetum , ſi amen non ſit æquum, vitant. Totũ d abſque magno equitis labore fit, mſi laxiſſimas habenas habeat.Nihil n Hibernicis equis eſt tractabilius. nquam petaſati in equis hęrent:verũ lte,in unaquavis lutulenta via,ſuras llunt,& ita placide,ſine ullo ſuccuſ- equitant, ut caligas cæno atque ſor- s nullo modo prorſus oblinant.

Ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Ad hæc, ferreis ſcalis (quæ à nonnull
ſtapides, dicuntur) in equos minin
aſcendunt : neque hujuſmodi nugat
ria (ſic iſtorum opinio fert) adminicu
phaleris adhæreſcere permittunt. S
eas jubarum ſetas, quæ frontibus ir
minent, aut equorum auriculas ſiniſt
apprehendunt; atque dum equi, obſ
pis capitibus quiete inclinant, (nam
talem facilitatem, ut eſt eorum doc
tas, à domitoribus finguntur,) equite
etiam loricis aut ſagis amicti, mira co
poris agilitate ſe efferunt, divaricatiſq
cruribus, ephippia clitellis non diſſin
lia, ſubito occupant.

Proximus eſt equitibus ordo pe
ſtris, qui conſtat ex quodam gen
ſagatorum militum, quos iſti Galeg
ſios appellant. Homines ſunt mag
ſtaturæ, præter communem more
corporati, fortes, buſtuarii, ſanguina
toti, ac minime propitii milites. Hum
num apud illos nihil tam eſt, qua
odium humanitatis. Habent tela ped
lia, ſecuribus ſimilia, & gemina, cult
tonſoriis pæne acutiora, longiuſcu
haſtilibus adfixa, quibus plagam grav
faciunt ubi feriunt. Prius vero qua
aliquis in eorum collegium cooptat
magna religione jurat, quoties in aci
dimicationemque venit, nunquam t

giv

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

verſari : tametſi iſte mos magis ma-
uſque antiquari incipiat. In omni acri
acerbo prælio, ſi ad manus venia-
r, aut cito illi pereunt, aut cito peri-
unt.

Tertius ordo comprehendit alios
iam pedites, ac levis armaturæ ma-
ærophoros: ab Hibernicis Karni di-
ntur. Iſti quidem haſtas amentatas
ris viribuſq; adeo viriliter torquent,
eas, inſtar circuli, in orbiculatum gy-
m compelli exiſtimares. Cetris aut
anicis ferreis armati pugnant: non
modum ponderoſo veſtitu tecti ince-
nt. Haſtilium ſpiculis equites vel
ios eminus ſauciant; cominus, di-
ictis gladiis, certamen ineunt. Inſig-
s ſunt lapidatores: armis palæſtrice
, omnino neſciunt: nec in ludicra
diatorum arte ſunt exercitati. Raro
ſtes, pungendo, effodiunt; ictibus
brius vulnerant. Enſes acuti & mi-
me ſcabri, mirabiliter illis in amori-
s ſunt: & ne in æruginem incidant,
ve eorum acies hebeſcat, omni dili-
ntia curant.

Ferrearum uſus fiſtularum jam tan-
m apud eos increbuit.

Si quem iſti occidant, ſemper ad
tum cadaver nova vulnera addunt.
m unuſquiſque interfecti ſanguine,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ne forte reviviſcat, gladium cruentat
Neque ulla cæde occiſum putant, quo
aduſque gladiatoriis ictibus caput ab
ſciſſum vident.

Vltimus omnium ordo curſorum nu
mero concluditur, quos Hiberni Da
tinos, nos Latinè ſcurras velites ſeu ſer
vos à pedibus nominare poſſumus. Iſ
inermes incedunt; miniſtros ſe pra
bent equitibus; ſparos etiam amenta
tos vibrant; phaleras ſordibus macul
tas mundant. Equos, in præſepibus
dentata ſtrigili diligentiſſime refrican
& pexis ſetis nitidos reddunt.

Totus autem, tam equitatus, quam
peditatus, quoties ad manus & pu
gnam venitur, alta voce, PHARR
PHARRO, inclamat.

Qui ex acie invulnerati diſcedunt
ſaucios commilitones domū octoph
ro portant. Tum præſto ſunt empiric
qui herbulis vulneri applicatis ægritu
dinem abſtergere conantur. Iſti, ut e
iam pragmatici, in aliquo eſſe numer
volunt: cum tamen plane indocti
omnino omnis chirurgiæ expertes ſin
Habent ſuas ſimiliter familias; hæred
tate, non eruditione medici evadunt.

Lectitant tamen, qui inter eos l
ctitare ſciunt, pervetuſtas & fumoſ
membranulas, multis lituris interpu
cta

tas, Hibernice ſcriptas, quas in ore & in more mirifice habent.

Iam vero ſi quis, inter Hibernicos, ræſertim ſummo loco natus, à vita diedat, incredibile eſt, quanto & quam emineo fletu omnia loca circumſona- ſoleant. Atque ut lugubrem lamentionem, rationis temperamento moficatam, magnopere non reprehenam; tamen perverſum anicularum orem non poſſum non liberius accure. Nam ut primum unus ex his, qui honoribus populi verſantur, halitum tremum efflat, videre licet, complus mulieres per vicos & campos cure, lupino ululantiq; clamore omnium res obtundere. At vero ubi templum, quo mortuo parentatur, ingrediunr, quanto ejulatu ſacram complent dem, non facile dixerim. Buccis inflas exclamant, perquam flebiliter voces iciunt, redimicula ponunt, capita nunt, crines lacerant, frontem feriunt, tera intendunt, palmas dilatant, mas in cœlum extollunt, mortuorum tàs verſant, operimenta diloricant, daver amplexantur, oſcula infint, mortuum humari vix permitnt.

Hactenus de Hibernicorum inſtitutis tributius, ni fallor, eſt explicatũ; pauca

etiam generatim adjungam. Sunt, u
ſupra commemoravi, perhoſpitale
prolixa benificaque natura; in labor
bus, ex omni hominum genere, p
tientiſſimi; omnium bellicoſiſſimi;
rerum anguſtiis raro fracti. Nutrice
ad extremum vitæ ſpatium, in loco p
rentum habent. Earum natos, quos v
cant collactaneos, magis ex animo qu
germanos fratres amant. Singula il
credunt; in eorum ſpe requieſcunt; or
nium conſiliorum ſunt maxime co
ſcii. Collactanei etiam eos fideliſſime
amantiſſime obſervant. Nihil perfidi
ſum & inſidioſum, nihil fallax in illis i
venies: quin etiam parati ſunt, offer
capita ſua, pro lacteorum fratrum,
appellant, ſalute, periculis omnibus.

Hibernici etiam, magna ex parte, ſu
religionis ſumme colentes.

Sacerdotes apud illos magnam ob
nent dignitatem: quorum ſalutari a
monitione (ut eſt hominum genus t
nerum & flexibile) auditorum conſcie
tiæ facillime mordentur.

Atque hæc quidem è Stanihurſto, qu
anno MDLXXXIV *libros*
ſuos edidit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

REGNI HIBERNIÆ ADMINISTRATIO:

Ex Camdeno.

EX Regulorum Hiberniæ ſimultatibus & pravis æmulationibus Henricus ſecundus Rex Anglo-m occaſione arrepta, ſerio agitavit no ſalutis CIƆCLV cum proceribus gliæ, de Hibernia expugnanda in um fratris ſui Guilielmi Andegaven-; ſed ex conſilio matris ejus Matil- Imperatricis, res in aliud tempus ata. Nec multis interjectis annis rmicius Murchardi filius, (Dermot c Morrog illi vocant) qui orientali berniæ parti (quam vulgo Leinſter unt) cum imperio præfuit, ob ty-nnidem & libidinem regno exturba-, (O-Roricy enim Midiæ reguli uxo-n rapuerat) ab Anglorum Rege nrico II, ut auxiliaribus armis in num teſtitueretur, impetravit. Pa-ſque eſt cum Richardo Comite Pen-chiæ, cognomento Stronghbovve, Clarenſium familia oriundo, ut ad n reſtituendum auxilium ferret, & Comiti cum Eva filia regni ſucceſ-nem confirmaret. Comes vero ſta-

tim conſcripta ex Anglis & VVallis le
ctiſſima militum manu, & adſcitis in
belli ſocietatem Giraldidis ſive Fritz
Girals, Stephanide ſive Fritz-Stephans
& aliis ex Anglia Nobilibus, Dermi
cum ſocerum in avitum regnum re
ſtituit, & paucis annis tantam Hiber
niæ partem victoria complexus eſt
ut ejus potentia Anglorum Regi jam
ſuſpecta fuerit; qui promulgato edict
cum gravi comminatione, Comiten
& commilitiones ex Hibernia revoca
vit, & niſi nulla interpoſita mora pa
rerent, publicatis bonis, proſcripſit
Vnde Comes, quicquid vel uxorio ju
crevit vel bello acquiſivit, Regi pact
& tabulis conceſſit, & ab eo Com
tatus VVeisfordiæ, Oſſoriæ, Carte
logiæ, & Kildariæ, cum quibuſdam
caſtris, tanquam beneficiarius clien
recepit. Coactis ergo copiis, transm
ſit in Hiberniam Henricus II ann
Chriſti CIↃIↃLXXII, & Inſulæ prin
cipatum obtinuit. Omne enim imp
rium ſuum & poteſtatem in illum
tranſtulerunt Hiberniæ ordines, R
thericus O-Conor Dun, id eſt, Fu
cus, Hiberniæ Monarcha; Derm
Mac-Carly Rex Corcagii; Donald O
Bren Rex Limirici, O-Carel Rex
rielæ, Mac-Shaglin Rex Ophaliæ, O
Kor

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

[illegible]orck Rex Midiæ, O-Neal Rex Vlto-
[illegible]æ, proceresque reliqui & populus
[illegible]ſorum, Chartis ſubſignatis traditis,
[illegible] Romam transmiſſis. Acceſſit et-
[illegible]m Hadriani PP. diploma, & in in-
[illegible]ſtituræ ſignum, annulus, nec non
[illegible]nodorum quarundam provincia-
[illegible]um authoritas. Ille poſtea Ioanni filio
[illegible]iberniæ dominium in manus tradi-
[illegible]t. Quod Vrbanus PP. Bulla con-
[illegible]mavit, & in confirmattonis argu-
[illegible]entum, coronam de pavonis pennis
[illegible]ro contextam miſit. Iam inde ab
[illegible]c Ioanne, Anglorum Reges, Hi-
[illegible]rniæ domini dicti fuerunt, donec
[illegible]enricus octavus, patrum memoria,
[illegible] Hibernicis comitiis Hiberniæ Rex
[illegible] Inſulæ ordinibus declaratus fuit,
[illegible]od quibuſdam ſeditioſis Domini no-
[illegible]ni nomen, non perinde ac Regis,
[illegible]ctum & verendum videretur. Hoc
[illegible]tem Regni Hiberniæ nomen & titu-
[illegible] pontificia authoritate confirmata
[illegible]runt, cum Maria Regina ann. cIↄ-
[illegible]LV Regni Angliæ nomine obedien-
[illegible]m per Legatos R. Pontifici Paulo
[illegible] detuliſſet.

[illegible]Ex quo Hibernia Anglici juris facta
[illegible] Reges Angliæ eo Proreges ad Rem-
[illegible]plicam gerendam tranſmiſerunt,
[illegible]os primum Cuſtodes Hiberniæ, de-

inde pro arbitrio, Hiberniæ Iuſtiti
rios, Locum tenentes, & Deputat
vocarunt in codicillis, ſive litteris p
tentibus, quibus illis authoritas & ju
riſdictio mandatur. Quæ ſane amp
& regia; videlicet, bella gerendi p
cem componendi, magiſtratus & m
nia omnia, præter paucula, conf
rendi; crimina, præterquam quæda
læſæ Majeſtatis, remittendi, Equit
auratos creandi, &c. Hæ litteræ p
tentes, cum Magiſtratum quis ini
pubilce præleguntur, & juramento c
ram Regni Cancellario, concepta ve
borum formula, præſtito, gladius, q
præferatur, in manus traditur, in ſ
lio locatur, aſtantibus Regni Canc
lario, qui ſunt à ſacro conſilio, r
gnique Proceribus, cum Rege arm
rum, ſerviente ad arma, & aliis h
norariis adminiſtris. Nec alius ſane
eſt in toto orbe Chriſtiano Prore
qui propius ad Regiam Majeſtate
ſive juriſdictionem ſive authori
tem, comitatum & apparatum ſ
ctes, accedat. Illi in conſilio adſu
Regni Cancellarius, Theſaurarius,
alii ex Comitibus, Epiſcopis, Baro
bus, & Iudicibus qui ſunt à ſancti
conſilio. Nam eoſdem plane ordi
habet Hibernia, quos Anglia, ſcilic

Co

Comites, Barones, Equites auratos, Armigeros, &c.

Fora & Tribunalia Hiberniæ.

Summum Regni Hiberniæ forum eſt Parlamentum, quod pro Regis Angliæ arbitrio à Prorege indicitur & diſſolvitur; etſi regnante Edvvardo II ſanctum erat, ut ſingulis annis Parlamenta in terra Hiberniæ tenerentur. Iuridici etiam conventus quatuor, ut in Anglia, quotannis habentur, & quinque ſunt Tribunalia; videlicet, Camera Stellata, Cancellaria, Bancus Regius, Bancus communium placitorum, Scaccarum ſive fiſcus Regius. Sunt etiam Iuſtitiarii aſſiſarum, Niſi prius, ad audiendum & determinandum, prout in Anglia; & trenarchæ in ſingulis Comitatibus, ad pacem conſervandam. Rex etiam habet ſuum ad Legem ſervientem procuratorem ſive Attornatum generalem, & ſollicitatorem.

Sunt etiam in Provinciis remotioribus ad jus dicendum Gubernatores, ut qui in Connachtia primarius Commiſſarius, in Momonia Præſes dicitur, qui ſuos habent adſeſſores è nobilibus & iuriſperitis, qui tamen ſinguli Proregis nutum reſpiciunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Legibus vero iiſdem Communibu ſive municipalibus, quibus utitur An glia, adminiſtratur Hibernia. Leg mus enim in Sacris Regni Scriniis. *Re Henricus tertius anno Regni* XII. *man davit Iuſtitiario ſuo Hiberniæ, ut con vocatis Archiepiſcopis, Epiſcopis, Ba ronibus & Militibus, ibidem coram i legi faciat Chartam Regis Ioannis, quan legi fecit & jurari à Magnatibus Hi berniæ, de legibus & conſuetudinibu Angliæ obſervandis, & quod leges i las teneant & obſervent.* Parlamenta riæ etiam ſive ſtatutorum, ut vo cant, Angliæ leges, uſque ad Hen rici VII tempora in uſu erant. Anno enim regni ejus x illæ ſtabilitæ & confirmatæ erant authoritate Par lamentaria in Hibernia: ſed jam inde ſua habuerunt ſtatuta Parlamen taria.

Præter Civiles hos magiſtratus, mi litarem habent etiam unum, ſcilicet Mareſcallum, qui admodum hic uſu eſt, tam ad militum, quam ad re bellium, qui ſubinde negotium faceſ ſunt, inſolentiam coërcendam. Hoc munus Barones *Morley* ex Anglia o lim, ut ex Actis publicis conſtat, hæ reditario geſſerunt. Rex enim Ioan nes hoc munus hæreditario jure te nendum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ndum his ipſiſſimis verbis dedit, *Io-nni Mareſcallo dedimus & conceſsi-es pro homagio & ſervitio ſuo Mare-alſiam noſtram totius Hiberniæ cum nibus pertinentiis. Dedimus & ei o homagio & ſervitio ſuo Cantredum, quo ſita eſt villa de Kilbunny, ha-nda ſibi & hæredibus ſuis de nobis & redibus noſtris.* A quo ad Barones Morley recta ſerie deſcendit. Ma-ſcallus autem ſuum habet, Submare-allum, (Provoſt Mareſcall vocant) aliquando plures, pro rerum & tem-orum difficultate, qui ſuam cir-mſcriptam ſub magno Hiberniæ Si-llo cum inſtructionibus exercent au-oritatem.

Ratio autem juris adminiſtrandi in-r mere Hibernicos hæc fere eſt.

Magnates, quorum nominibus quar-vocalis ob eminentiam & excellen-am præponitur, ut O-Neal, O-Rorck, -Donell, &c. & cæteri qui Mac præ-xum gerunt, jus ſuum habent pecu-are, quo ſuperbiſſimo vivunt domi-atu, & in ſubditorum fortunas, tri-utis, exactionibus, penſitationibus, ilitesque Gallogaſſios, ſcilicet, Kear-os, & Equites, quos alant, illis impo-endo; ita pro libitu graſſantur, ut lon-e miſerrima ſit ſubditorum conditio,

&

& quoties bella inteſtina inter illos ingruunt, ſucco & ſanguine exhauriuntur.

Habent hi Magnates ſuos Iuridicos quos, ut Gothi ſuos Bellaginos dixerunt, Breahans vocant, qui, indoctiſſimum hominum genus, ſtatis quibuſdam diebus, edito aliquo & præcelſo colle, inter litigantes jus dicunt vicinis. Coram quibus actores queribunda voce injurias illatas conqueruntur, rei, inficiatione negant; ſi manifeſto in furto teneantur, aut reddendum aut mulctâ penſandum, pronunciant. Habent etiam hi Magnates ſuos Hiſtoricos, qui res geſtas deſcribunt, Medicos, Poëtas, quos Bardos vocant, & Citharœdos, quibus ſingulis ſua prædia aſſignata ſunt, & ſinguli ſunt in unoquoque territorio è certis & ſingulis familiis, ſcilicet, Breahani, unius ſtirpis & nominis, Hiſtorici alterius, & ſic de cæteris, qui ſuos liberos ſive cognatos in ſua quilibet arte erudiunt, & ſemper ſucceſſores habent. Ius vero hæreditarium ſucceſſionis apud hos magnates non obſervatur, ſed qui ex præcipua aliqua familia, viribus, clientelis & audacia potentior, dominatum quadam provincialium factione aut electione ſibi arripit, de mortui filiis, nepotibus & ſanguine proximis

mis omnino excluſis : & barbaris ce-moniis, in ſolio ſaxeo, ſub dio, certo quo monticulo collocatur : quo am tempore lege quadam (Taniſtrii cunt) ſucceſſor etiam aliquando de-ſignatur, qui Taniſt nuncupatur; ſcio an à Danis Vocabulo mutuato, ud quos, ut apud Septentrionales Bri-nniæ incolas, Thane, pro viro nobili Regis miniſtro, diu fuit in uſu.

DE HIBERNIÆ
Commerciis & Regni reditibus.

PAſcuorum & lætiſſimi graminis abundantia fit, ut Hiberni, tauris vacciſq; ſupra modum abundent: commercio, licet admodum medio-, cum vicinis nationibus tergora ar-entorum ſuorum permutent: verum m animalia hæc ut plurimum puſil-ra ſint, etiam tergora minoris precii e neceſſe eſt.

Eſt & ovilli pecoris in Hibernia in-ns copia, quod bis quotannis tonde-conſueverunt, verum lana craſſior villoſior eſt, & legibus extra Regnum nsferre prohibetur, ut tenuiores in filis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

filis ducendis panniſque texendis u
liter occupari & victum ſibi ſuiſque
comparare poſſint; ſiquidem hic
plurimnm texuntur panni villoſi & r
des (quos vulgo Rugs vocant) & pal
oris villoſis (quæ tam viros quam f
minas ceteris veſtibus ſuis ſuperinji
re, ſupra diximus) quæ magno nume
in vicinas regiones deportantur, co
mercio haud vulgari.

Et lino abundat Hibernia, quod
fila dicunt indigenæ, & magna co
ad alias nationes transferunt. Ol
quoque magnam lineorum pannoru
vim texere ſolebant, cujus ipſi ma
mam partem intra regnum conſum
bant, quippe qui triginta & plures u
nas in ſingulis induſiis adhiberent,
varias ſpiras contortis & aſtrictis, qu
croco infecta, non ante deponeba
quam penitus detrita.

De equis ipſorum, qui hobbies a
pellantur, jam ante diximus, quos
Angliam traducere ſolent, verum b
licis exercitiis inidonei ſunt, & qui
Hibernia uliginoſo & molli ſolo aſſu
verunt, alibi quantocius claudicant
plane inutiles redduntur. Et acci
tres Hiberniæ, quos Goſſ-Havvks v
cant, magni fiunt ab Anglis, & ſumn
cura magniſq; impendiis conquiruntu

Hibe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Hibernia quoque præſtantiſſimum
rmor generat juxta Dublinium,
kenny, & Corcagium; neque du-
m eſt, quin & variorum metallo-
n fæta ſit regio, modo venæ ejus lu-
rentur, ſed ea eſt gentis pigritia, ut
orem opprobrio pene ducat, ea pau-
ies, ut ſumtibus ferendis impares
; ut hactenus nihil in hac parte ten-
um ſit; quibus accedit, quod pruden-
res è re Regni eſſe exiſtiment, indi-
as pauperiores eſſe, cum divitiæ re-
ionibus, quibus hæc natio per ſe ni-
um addicta, facile incitamentum &
nentum ſint ſubminiſtraturæ.
adem & amœniſſima flumina, tutos
pportuniſſimos portus habet, lacuſ-
piſcoſiſſimos: mariaque omnia pi-
m copia ſcatent: ſed ea eſt gentis ſe-
ies, ut neque lucri ſpe, neque legum
e authoritate ad piſcaturam exercé-
n adigi poſſint: unde fit, ut hoc emo-
entum à Scotis, Anglis, aliiſque
d inviti ſibi præripi patiantur: alio-
ſi ea eſſet gentis laboris patientia,
induſtria, maximo emolumento
es & muria conditos & ad ventum
umve induratos, in provincias lon-
quiores traducere utique poſſent.
um alta pace gaudet Hibernia, fru-
ti copia ſupra modū abundat, ita ut
non-

non modo ſibi ipſi, ſed & vicinis ſuſſi-
ciat; verum extra regnum alio tran-
ferre non licet, niſi venia impetrata,
rationibus ante bene ſubductis; ne
rebellio aliqua ingruat, quæ fere nu-
quam non metuitur, neceſſarii com-
meatus indigenis pacatis, & copiis mi-
taribus deſint,

Sylvoſa cum regio ſit in pleriſq; pa-
tibus, magnam ligni cædui copiam ſu-
miniſtrat; unde & ingentem multit-
dinem doliariorum aſſerum in vicin-
regiones emittunt; & materiem alia
ad naves fabricandas.

Majora navigia, præſertim bellic
Hibernis fabricare non licet, habent t-
men multa mercibus deducendis id-
nea, & adverſus pyratas leviter arma
quibus in Franciam atque Hiſpania
navigare ſolent; maritimarum aute
rerum ſatis imperiti ſunt, innata poti
ſocordia, quam alio induſtriæ aut i-
genii defectu.

Atque hæc quidem de Hibernoru
commerciis dicta ſunto, è quibus qu
de reditibus regni judicandum ſit, co-
jectura haud admodum difficilis, ni
enim certi de iis hactenus expiſcari p
tui; hoc tamen certiſſimum eſt, qu
leſcunque hactenus fuerint, neque p
cis tempore miniſtris regiis aliiſq

reg

ni ſumtibus ordinariis ſufficere;
que vel exiguum fructum inde ad
gis Angliæ ærarium accedere: bello
nem flagrante, ſupra quam credi
test, Angliæ damnoſam eſſe Hi-
niam.
Porro Comitatus ſingulos annua
buta Coronæ Angliæ pependiſſe jam
multis annis certiſſimum eſt; nam in
iditionibus quæ Comiti Tyr-oen
t præſcriptæ, cum in gratiam à Re-
na reciperetur, additur, comitatum
us eadem tributa coronæ Angliæ
ſoluturum, quæ Connachtia jam-
ritim pendebat. Et cum de O-Do-
li aliorumque Rebellium agris, be-
meritis de Corona Angliæ, conce-
ndis ageretur, excipiuntur antiqua
onæ Anglicanæ tributa.
Ampliſſimi itidem reditus fiſco ac-
erunt è Rebellium bonis; nam ut
ilo noſtro propiora tantum attin-
n; quorum certior fama ad nos per
nit: Anno milleſimo quingenteſi-
ſeptuageſimo octavo, Giraldo Co-
te Deſmoniæ extincto, qui in Regi-
m arma ſumſerat, & Pontificis Ro-
ni Gregorii duodecimi, Regiſque
paniæ copias in Hiberniam advo-
erat, Comitatus ejus in Provinciam
actus eſt, & ex illius aliorumque
Q Rebel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Rebellium ipſi confœderatorum bon
Coronæ Angliæ acceſſerunt quingen
ſeptuaginta quatuor millia ſexcenta
viginti octo jugera (Acres Angli v
cant; quorum pars aliqua domin
ſuis qui veniam impetrarant reſtitut
reliqua Anglis nobilibus conceſſa ſun
certis reditibus in ſingulos annos fiſc
reſervatis, quos ad bis mille ducent
ſexaginta ſex libras Sterlingenſes aſce
diſſe ſcribit Morriſonus Anglus. It
dem anno milleſimo quingenteſim
nonageſimo è terris HugonisRoe Ma
Mahoun reditus annuos octingent
rum librarum Sterlingenſium ærari
Reginæ acceſſiſſe idem Morriſonu
auctor eſt. Neque dubium eſt quin i
tam fœcundo Rebellionum ſolo jam
multis annis plures eiuſmodi reditu
Coronæ Angliæ fuerint acquiſiti.

Vt autem appareat quam damno
Hibernia fuerit Coronæ Angliæ, op
ræ precium viſum è Morriſono h
aſſcribere quam immenſi ſumtus ib
dem facti fuerint ſuperioribus aliqu
annis, quibus Comes Tyr-oen ali
que perduelles Hyberniam non mod
ſuis, ſed & Hiſpanorum copiis inf
ſtarunt.

Anno itaque milleſimo quingent
ſimo nonageſimo nono, ſumtus belli
aliiqu

iique à Regina Angliæ in Hibernia
cti aſcenderunt ad ducenta nonagin-
novem millia librarum Sterlingen-
um : quippe illo anno Regina ibidem
uit mille trecentos equites & ſedecim
illia peditum, quæ copiæ novis ſup-
ementis ex Anglia miſſis auctæ ſunt
viginti millia militum : qua tamen
mma expenſarum non comprehen-
ntur ſumtus ſatis grandes in appara-
s bellicos, aliaque ejuſdem generis
cti.

Anno milleſimo ſexcenteſimo ei-
em ſumtus aſcenderunt ad ducenta
ptuaginta ſex millia librarum Sterlin-
nſium, præter varias alias expenſas
apparatus bellicos, commeatum,
iaque ejuſdem generis.

Anno milleſimo ſexcenteſimo &
no, ad ducenta quinquaginta quin-
te millia librarum Sterlingenſium,
æter extraordinarias expenſas ut
pra.

Anno cIɔ Iɔ cII ad ducenta octua-
nta tria millia librarum Sterlingen-
um.

Anno cIɔ Iɔ cIII ad ducenta nona-
nta millia librarum Sterlingenſium
eundem modum.

Denique, idem Morriſonus univer-
rum expenſarum in bellum Hiberni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

cum ſummam ſubducens, à prim
Octobris anni cIↄ Iↄ xcviii ad exitum
Martii anni cIↄ Iↄ ciii, eas ad myria
dem unam centum nonaginta oct
millia librarum earumdem aſcendiſ
teſtatur.

O-NEALI & EORVM
NOSTRO TEMPORE
Rebelliones,

Compendio è Camdeno, & Morriſono.

DE Nealo magno qui in Vltoni
magna Hiberniæ parte ante Pa
tricii adventum dominatus eſ
deque intermediis, quorum obſcuric
fama, ut taceam: Hæc familia ab An
glorum in Hiberniam adventu pen
latuit: tantum cum Eduardus Bru
Scotus ſe Regem Hiberniæ profitere
tur, Dovenaldus quidam O-Neal è la
tebris emerſit, & ſe ad Romanum Pon
tificem datis literis, Vltoniæ Regem, &
totius Hiberniæ hæreditario jure ve
rum hæredem, ſcripſit: ſed tumultu ill
ſedato, Rex ille novus diſparuit, poſte
rique rurſus delituerunt, donec Angli
ferali illo bello inter familias Regias

Lanca

ancaſtrenſem & Eboracenſem, defla-
ante, Angli qui in Hibernia milita-
nt, Vltonia relicta & O-Nealis in cu-
diam data, domum ad partium du-
reverterentur. Tunc enim Henri-
s O-Neal, & filius illius Con-more,
eſt, magnus, Kildarienſium comi-
m affinitate & potentia ſubnixi, ca-
t altius erexerunt, & acerbam in po-
lum tyrannidem exercere, & inſo-
iti faſtidio, Principum, Ducum,
archionum, &c. titulos præ nomine
Neal, contemnere cœperunt.
Cono-More ſucceſſit filius Con, cog-
mento Bacco, id eſt, claudus; hujus
tentia cum Regi Henrico VIII ſuſpe-
eſſet, Rexque ipſi, conculcata Kil-
rienſium familia, cujus rebellioni
nus ſe miſcuerat, formidabilis eſſet;
in Angliam venit, & nomine O-
al renunciato, Regi omnia ſua in
nus tradidit, quæ mox diplomate
magno Angliæ ſigillo, ut beneficia-
s recepit, cum titulo comitis Tir-
n, ſibi & Matthæo filio falſo credito,
hæredibus; Shan, id eſt, Ioannes le-
mus Coni filius, nothum ſibi præ-
um non ferens, illum mox cum li-
is, quos ad manum habere potuit,
idit; (Hugo enim & Cormacus An-
rum beneficio evaſerunt) patremq;

ita exagitavit ut ex mœrore diſcederet.
Statimque ipſe electus & acclamatus
O-Neal paternam adiit hæreditatem,
& importunam in Vltoniæ proceres
tyrannidem cœpit exercere. Cumque
Henricus Sidneius tunc Iuſtitiarius Hi-
berniæ de hiſce injuriis cum ipſo expo-
ſtularet; Reſpondit ſe legitimum Con-
filium & verum hæredem; nec ſe iis
quæ parens in Anglia, inconſultis pro-
ceribus, & hærede certo non ante no-
minato, geſſerit, teneri; nec quicquam
authoritatis in Vltoniæ proceres ſibi
arrogaſſe, quam majores retroactis
temporibus jure ſuo exercuerant. Mox
tamen O-Raylium debellavit, Callo-
ghum O-Donell captum cum liberis
in carcerem condidit, uxorem illius ra-
puit, ex qua adulterando prolem ſuſce-
pit, caſtella ejus, agros, & fortunas oc-
cupavit, & ut Rex Vltoniæ ſe geſſit;
verum cum Thomas Suſſexiæ Comes
Prorex ſigna extuliſſet, perterritus ad
Reginam Elizabetham ſupplex venit,
& veniam impetravit. Sed cum ad in-
genium reverſus, Mac-Guir Dominus
in Fermanagh, ferro flammaque ſedi-
bus ſuis deturbaſſet, Metropolitican
Armachæ Eccleſiam igne injecto ac-
cendiſſet, Dundalkiamque irrito co-
natu eſſet aggreſſus; prope Dirry
Log

ghfoil ab Edvvardo Randolpho ca-
is exutus, ad Scotos, qui tum Clane-
y æſtiva habebant cum raptaO-Do-
lli conjuge confugit; & ab Alexan-
o Oge & Mac-Gillaſpic fratre ejus
ſus eſt, & pax provinciæ anno 1567,
ldita.

Conventus ordinum Regni paulo
ſt Dubliniæ habitus, quorum au-
oritate Shanus proſcriptus, & pleriſ-
e omnibus Vltoniæ provinciis &
æfecturis Regina & ſucceſſores inve-
ti. Legeque ſancitum, ut nemo jam
de O-Neali nomen & titulum ſibi
ſumeret. Aſſumſit tamen paulo poſt
urlogh-Leinigh, natus ex fratre Co-
-More, egregia ſemper in Reginam
le, & obſequio.

Hugo Matthæi filius, qui Baro Dun-
nnon dictus, & modo apud ſuos
odo in Anglia, in clientela nobilium,
u. vixerat, jam ex humili vitæ con-
tione, emergere cœpit, Equitum alæ
bello contra Deſmoniæ Comitem
bellantem ab Elizabetha Regina pr-
ctus, annua mille marcarum penſio-
e aſſignata, fortiter ſe contra rebelles
bique geſſit; demumque libellum ſup-
icem in Parlamento exhibuit, ut ex
i diplomatis avo conceſſi in titulum
: locum Comitis Tir-oen & in avitam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

hæreditatem admitteretur. Titulus &
locus Comitis Tir-oen ſtatim conce
ſus: de hæreditate vero, cum proſcr
pto Shano O-Neal, Reges Angliæ i
eadem inveſtiti eſſent, relatum fuit a
Reginam; quæ benigniſſime conceſſ
ob fidele eius obſequium præſtitum &
præſtandum. Ita tamen ut regio priu
deſcriberetur, unus & alter locus pra
ſidiis idoneus reſervaretur, nomina
tum munimentum ad Black-vvater &
filiis Shani & Turloghi proſpiceretu
nec aliquid authoritatis in dynaſtas v
cinos extra Comitatum Tir-oen i
permitteretur. Has conditiones luben
tiſſime amplexus, gratias cumulati
ſime egit, nec dudum officio defuit
ita ut Regina intercedente, Turlogı
Leinigh illi certis conditionibus dom
natu ſuo cederet; quo mortuo O-Nea
titulum (quod lege capitale erat) fil
uſurpavit, ita tamen ut factum excu
ſaret & ſe eo quamprimum renunti
turum promitteret.

Corpus illi erat laborum, vigiliæ &
inediæ patiens, animus ingens, max
miſque negotiis par, militiæ mul
ſcientia, ſed ingenium vaferrimum &
profunda inprimis ſimulatione magn
Hiberniæ bono vel malo natum.

Sub hoc tempus (Anno 1588) è Claſ
il

a Hiſpanica, plures naves in Verginio
mari perierunt, multique Hiſpani qui
natarant ab ipſo hoſpitio excepti, cum
ibus de fœdere cum Hiſpaniæ Rege
iam ineundo agitaſſe dicebatur. De-
ulit hoc non levibus indiciis Hugo
Ne-gaveloc Shani O-Neal filius natu-
ralis, quem ille poſtea comprehenſum
ſtrangulari juſſit ; cujus tamen facino-
ris, bonis nonnullis reclamantibus, à
Regina veniam ſupplex impetravit.
vel potius Con-Mac Shane, id eſt, filius
Shani, ut Morriſonus prodit. Quam ac-
cuſationem vaferrime apud Conſilia-
rios Reginæ eluſit. Verum hominem
veluti ſtimulis fodit, quod Prorex no-
men Mac-Mahon in regione ſibi pro-
xima ſuppreſſerat, & regionem inter
plures ſubdiviſerat, paria ſibi metuens.
Simultates quoque inter ipſum & Hi-
berniæ Mareſcallum, cujus ſororem in
uxorem comes rapuerat, gliſcere cœ-
perunt. Conquerebatur Comes, quic-
quid Vltoniæ ſuo ſanguine & labori-
bus ad obſequium Principis reduxerat,
Mareſcallo, non ſibi in fructum cedere:
falſo ſe apud Reginam ab ipſo læſæ
majeſtatis deferri; & Proregem Gui-
lielmum Fitz-VVilliams idem conari;
nec fides delationi defuiſſet, niſi Co-
mes ſe judicio in Hibernia vel etiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Anglia ſtiturum literis ſcriptis obtuliſ-
ſet. Pro certo habetur, ſub hoc tem-
pus illum & Vltoniæ Dynaſtas, occultis
conſpirationibus in fœdus coiiſſe, Re-
ligionem Romanam ſe defenſuros; (i
enim rebellioni color quæſitus:) Vi-
cecomites vel præſidiarios in ſuis ter-
ritoriis nullo modo admiſſuros, ſe ſu
jura mutuo propugnaturos & injuria
Anglorum propulſaturos. Qui pri-
mum claſſicum caneret, Mac-Gvvir
protruſus, vir turbidi ingenii: hi
cum Gaurano ſacrifico, quem Pap
Hiberniæ primatem conſtituerat, Co
nachtiam eſt ingreſſus, ſed ab Angli
fugatus, primate cum aliis pluribu
occiſo; in quo perſequendo Comes no
inutilem operam navavit, etiam vul
nere accepto. In ſecuritatem tamen
ſuam, ut videri volebat, Shani O
Neali liberos intercepit, nec reſtituere
voluit.

Anno cIↃ IↃ xcIV Guilielmus Ruſ-
ſellus Prorex ſucceſſit. Quem Come
ultro accedens, obnixe petiit ut in pri-
ſtinam gratiam à Regina reciperetur.
Hinc coram à Mareſcallo accuſatu
quod Mac-Guirum in Conachtian
ſubmiſiſſet, cumque ipſo & O-Donel-
lo conſilia ſociaſſet, & per fratren
ſuum Mac-Baron, & Conum filiun
ſuun

ſuum nothum in devaſtando Monaghan & obſidendo Inis-Kellin opem tuliſſet: Cumque Conſiliariis quibuſdam retinendus videretur, donec objecta refelliſſet, maxima ſane imprudentia, & contra quam Regina præceperat, ne quidem auditis illius accuſatoribus, dimiſſus eſt.

Domum itaque reverſus cum audiſſet novum ſupplementum militum ex Anglia & mille tercentos veteranos ſub Ioanne Norriſio adventare; Angloſque jam Ballingshanon & Belyck caſtra ad exitum Lacus Earn cogitare, male ſibi conſcius propugnaculum ad Black-vvater per quod in provinciam ejus Tir-oen patet ingreſſus, ex improviſo adoritur & deditione capit: haud ſegnius tamen Anglis in fide ſe manſurum promittit, & à Norriſio per literas poſtulat, ut mitius ſecum agatur: Sed hoſtis Patriæ & proditor publica præconis voce declaratus eſt anno cIↄ Iↄ xcv, duodecimo die Iunii.

Numerabantur ea tempeſtate in Vltonia apud rebelles plus minus mille equites, Pedites 6280, & in Conachtia 2300, plerique belli non expertes, & Comiti Tir-oen addicti: Nec minor Anglorum in Norriſii exercitu nume-

numerus; nihil tamen memorabile geſtum, ob Proregis & Norriſii mutuas, ut creditur, ſimultates; induciæ denique ad certum tempus pactæ. Cupiebat ſane Regina, ut ſanguini ſuorum & ærario parceret, ad quaſcunque conditiones, modo majeſtate ſua non indignas, deſcendere; ſed ea erat rebellium in petendo inſolentia ut neutiquam poſſet convenire.

Induciarum tempore elapſo, Norriſius una cum Prorege tanta feſtinatione ad Armachiam uſque proceſſit, ut Comes munimento ad Black-vvater derelicto, villas vicinas & oppidum ſuum Dungannon incenderet, ædes ſuas ibidem magna ex parte ſubrueret, & latebras reſpiceret; verum cum Angli Dundalkiam reverſi, nihil ultra molirentur; iterum prorepſit & occultis miſſitationibus ipſe aliique rebelles cum Hiſpano agere cœperunt, cum quo pepigerunt, ut ſi juſtum exercitum, qui par eſſet Anglis profligandis, præfinito tempore Hiſpanus ſubmitteret, ſe ſuas copias conjuncturos, interim ſi apparatum bellicum ſuppeditaret ſe quaſcunque pacis conditiones rejecturos.

His conditionibus alii ſubſcripſerant, ipſe in iis conſenſiſſe non ambigebatur; tamen

tamen & literas Regis Hiſpani ad Pro-
egem miſit, & profunda diſſimulatio-
e cum Norriſio pepigit, & pari per-
dia mox abrupit: Hinc igitur vicinos
gros vaſtat, viculos incendit, præ-
ſque agit, mox ſcelerum conſcien-
a exagitatus, & pacem inter An-
iam & Hiſpaniam coalituram me-
ens, colloquia & pacis conditiones
enuo expetit.

Tædet integumenta illius diſſimula-
onis ſigillatim percurrere, ut ſe-
nel dicam, cum aliquid diſcriminis
Anglis impenderet, fronte, vultu
verbis ita ſubmiſſionis ſimulatio-
em ſuſtinuit, eamque ſcelerum pœni-
ntiam præ ſe tulit, ut eluderet, do-
ec opportunitas ipſum perſequendi
ſſet omiſſa, & neceſſario copiæ di-
rahendæ eſſent. Vt autem illi ſem-
er crederetur, & ſpes veniæ impe-
randæ ſubinde offerretur, & ſocor-
ia Ductorum in Hibernia, & parſi-
onia Conſiliariorum in Anglia, &
eginæ innata lenitate factum fuit quæ
bellium latrocinia (neque enim bel-
m appellandum) ſine ſanguine extin-
ui ſemper optavit.

Anno milleſimo quingenteſimo no-
geſimo ſeptimo, cum jam univerſa
ltonia ultra Dundalkiam præter
ſeptem

ſeptem præſidiaria caſtra (videlicet, Nevvry, Knoc-Fergus, Carlingford, Græene-caſtle, Armagh, Dondrom, & Olderfleete & tota fere Conachtia defeciſſet, Thomas Baro Burough in Hiberniam Prorex eſt miſſus, vir animi & Conſilii plenus. Qui poſt unius menſis inducias, in Comitem movit, dubioque marte inter anguſtias à Comite exceptus, viam virtute patefecit, & munimentum ad Black-vvater expugnavit, & novis operibus communivit. Sed Comes illud ſtatim obſidione cinxit, & Prorex ex hac vita migravit magno ſui deſiderio relicto; haud ſecius tamen à Thoma VVilliams munimentum hoc fortiſſime defenſum, præſidiariis famem patientiſſime tolerantibus.

Summum interim imperium in Hibernia Comiti Ormondiæ, titulo Locum-tenentis exercitus Generalis, Cancellario, & Roberto Gardinero demandatum: Comes licet ficta diſſimulatione à pace ſe non alienum oſtenderet, acriter interim bellum adminiſtrabat: Henricus Bagnallus Hiberniæ mareſcallus cum XIV vexillationibus miſſus ut obſidionem munimenti ad Black-vvater ſolveret; à Comite cæſus, & magna de Anglis victoria par-

ea

. Secuta munimenti deditio. Clara
ec victoria, & Rebellibus imprimis
ſui; Comes autem tanta ferocia intu-
uit, ut Ouny-Mac-Rory, Og-O-
ore & Tirellum, ex Anglica licet ori-
ne, tamen Anglis infeſtiſſimum, cum
II cIↃ prædonibus in Momoniam
mitteret; contra quos ad Kilma-
ck uſque Præſes provinciæ Thom.
orriſius cum ſatis valida manu acceſ-
, ſed hoſte ne quidem viſo, diſper-
copiis, Corcagium ſe recepit. Re-
lles hoc conſpecto, magna perditiſſi-
orum hominum colluvie confluen-
agros vaſtant, prædas agunt, undi-
aque Anglorum arces, ædes & præ-
a diripiunt & incendunt, eoſque paſ-
n crudeliſſime trucidant; Iacobum
z-Thomas è Deſmoniæ Comitum
milia, in Deſmoniæ Comitem, ita
men ut Comitis Tir-oen eſſet bene-
iarius, erexerunt, & prædis onuſti
receperunt.

Hinc jam Comes, datis ad Hiſpanum
teris, victorias ſuas pleno ore lau-
t, ſimulque obſecrat, ne credat, ſi
te ab Anglis audiat, ſe pacem expe-
e; contra omnes pacis conditio-
s licet æquiſſimas animum ſe ob-
maſſe & fidem Hiſpano datam con-
ntiſſime obſervaturum. Litteris ta-
men,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

men, miſſiſque ſubinde nuntiis intere
de ſubmiſſione cum Comite Ormondi
ſimulate interceſſit & iniquiſſima poſtu
lavit.

Hic erat Hiberniæ ſtatus fere deplora
tus, cum Regina Robertum Eſſexiæ Co
mitem, tunc Gadibus Hiſpaniæ capt
celeberrimum, pro ſpectata prudenti
fortitudine & fide Hiberniæ Proreger
ad detrimenta ſarcienda deſignat, am
pliſſima addita poteſtate belli compo
nendi, ac etiam, quod importunitat
quaſi extorſit, remittendi & condonan
di in ipſam Majeſtatem crimina, qu
ſemper in Proregum diplomatibus hiſc
verbis ſic fuit ante reſtricta, (*proditioni
bus perſonam noſtram, hæredes & ſucce
ſores tangentibus exceptis.*) Exercitus il
decretus quantum poſtulavit, nec Hi
bernia prius viderat, videlicet XVI M
pedites & Equites mille trecenti, qu
poſtea ad XX M ſuppleti; & in man
datis datum, ut cæteris quibuſcunqu
poſthabitis, in Comitem Tir-oen om
nem belli tempeſtatem converteret, &
ipſum præſidiis ad Lacum Foile & B
la-Shanon quam primum premere
quod faciendum ille ſemper inculc
verat, & neglectum fuiſſe ſuperior
bus Proregibus criminoſe objectav
rat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Vbi autem in Hiberniam appulit, ſta-
m contra ac in mandatis habuit, ſuaſu
orundam è Regio in Hibernia Con-
io, in privata ſua nimis intentorum,
miſſo Comite, adverſus ignobiles
oſdam in Momonia rebelles cum
nnibus copiis contendit, captoque
hir Edvvardi Butleri de Cahir Baro-
s caſtro, magnoque pecorum nu-
ero abacto, rebelles in ſylvas ſal-
ſque compulit; & Iulio jam ex-
nte rediit, militibus graviter affe-
s & ſupra fidem imminutis.

Cumque accepiſſet, Reginam dam-
ſam hanc expeditionem acerbe fer-
, & illam in Vltoniam omnino ur-
ge, prioris culpa in Conſiliarios
berniæ rejecta, illam in Vltoniam
quamprimum proſecuturum pro-
ttit.

Nihilo ſecius in Offaliam Dubliniæ
inam movit, & O-Conoros atque
Moilos ibidem tumultuantes ſatis
iciter levibus præliis contudit. Re-
rſus cum exercitum multum immi-
tum deprehendiſſet, ſupplemen-
m mille militum ex Anglia petiit.
rtus itaque bellum in Vltoniam
ttere Cliffordo Conachtiæ Præfecto
perat verſus Belick proficiſci cum
peditis cohortibus, ut Comitem diſti-

 neret,

neret, dum ipſe alia via ipſum aggrede-
retur. Cliffordus ſtatim cum mille
quingentis profectus, cum a pulvere
bombardario minus inſtructus eſſet,
ab O-Rorcko cum ſuis cæſus eſt. In-
terim dum ſupplementum in Anglia
conſcribitur, Prorex literis ſignifica-
ſe nihil aliud hoc anno præſtare poſſe,
quam eum cIↃ ccc peditibus & cc
Equitibus Vltoniæ limites adire. Qu-
circa Idus Septembr. pervenit, & po-
leves velitationes, res ad colloquium
perducta, Comes enim ad ſolitas arte-
converſus, Reginæ miſericordiam &
pacem ſe petere oſtendit: colloquium
dein habitum ad vicini fluminis va-
dum, Balla Chinch vocant, haud
procul à Louth primario Comitatu-
oppido; induciæ hic in ſex ſeptima-
nos pactæ; atque ita in alias ad Ka-
lendas uſque Maij, ita tamen ut utrim-
que liberum eſſet, poſt præmonitio-
nem quatuordecim dies ante factam
bellum renovare.

Dum hæc aguntur, literæ à Regin-
venerunt quibus acriter cum Proreg-
& Conſiliariis Hiberniæ expoſtulaba-
quod tam pulchra rei bene gerend-
occaſio è manibus amiſſa eſſet, om-
nia ſecus adminiſtrata quam Prore-
ipſe in Anglia cenſuiſſet: quibus con-

moti

notus Prorex ex improviſo in Angliam trajecit & Reginæ gratia excidit, & infelicem tandem exitum habuit.

In Hibernia autem induciæ vix ſemel atque iterum exierant, cum Comes Tir-oen rurſus bellum movit, Proregis captivitatem in quo ſpem ſuam collocarat, & Conſiliariorum Hiberniæ iniquitatem cauſatus. Creſcebat Comiti in immenſum animus, & magnis ex Hiſpania promiſſis, & Romani Pontificis incitamentis quotidie magis inſoleſcebat: &, ut magnitudinem ſuam ubique oſtentaret, ſub religioſo prætextu fruſtulum ligni Dominicæ crucis, quod in Tipperarenſi S. Crucis Monaſterio aſſervari creditur, inviſendi, media hyeme eo proficiſcitur, & prædones in fidelium ſubditorum agros immittit Duce Macguiro; qui cum in VVarrhamum Sant-leger incidiſſet, uterque mutuis vulneribus concidit. Comes autem cum Ormondiæ Comitem Generalem exercitus deſignatum audiviſſet, & Carolum Blunt Baronem Montioy Proregem adventare, domum omnium opinione citius accelerat.

Prorex in Hiberniam appulit anno 1600, menſe Februario, eamque quam

afflictiſſimam invenit ; Comitem ta-
men imprimis petere certus, collecta
tumultuaria manu, ipſi in Fereal redi-
tum præcludere conatus eſt, in quo
tamen fruſtrà fuit, nam Comes de Pro-
regis conſilio certior factus, ſumma ce-
leritate prævertit.

Prorex Dubliniam reverſus totus e-
rat in delectu veteranorum habendo,
qui ad Logh-Foil & Bala-Shanon
prope oſtium Erni lacus navigio mit-
terentur, ut Comitem præſidiis ibi
poſitis à tergo & latere premerent,
nec non de ſubſidio ad præſidiarios in
Leaſe & Ophaly ſubmittendo, quod
tot hoſtibus circumfuſis plenum erat
periculi & difficultatis. Menſe Maio
ineunte ſigna verſus Vltoniam pro-
movit, eo conſilio, ut Comitem di-
ſtineret, dum Henricus Docvvra ad
Logh-foil & Morganus ad Balasha-
non præſidia firmarent, quod illi fa-
cili negotio perfecerunt, dum Comes
quotidie levibus prœliis, & fere ad-
verſis aleam belli jam converſam
ſentiret.

Iunio menſe ſupplementum ex An-
glia petitum, ut præſidium ad Ar-
mach collocaretur, & rebelles in an-
guſtiora ſpatia redigerentur. Interim
in Leaſe, quod omnium Lageniæ
Rebel-

Rebellium perfugium erat, profectus Ony-Mac-Rory-Og principem familiæ O-More juvenem projectiſſimæ audaciæ cum aliis ſceleſtiſſimis occidit, agriſque ferro & igne vaſtatis, rebelles in ſylvas ſaltuſque fugavit.

Novis dein ex Anglia ſubſidiis auctus, brumeſcente jam licet illa plaga cœlo, ad ingreſſum Mogeriæ (Mogery vulgo) tertio ultra Dundalkiam milliari proceſſit. Tranſitum hunc totius fere Hiberniæ natura impeditiſſimum, & à rebellibus magna vi atque induſtria inter montes, ſylvas & paludoſas voragines communitum, fortiter ſuperavit, & munimenta disjecit, & ad octavum ab Armachia lapidem præſidium communivit, quod ad Ioannis Norriſii memoriam, Mount Norris juſſit appellari. In reditu prope Cralingfordiam rebelles memorabili clade obtrivit.

Media dein hyeme Glinnes in Lagenia convalles, hactenus intactas, ingreſſus, regione depopulata, Donellum Spaniach, Phelimum Mac Feogh & pernicioſam O-Toolorum gentem obſidibus acceptis in ordinem redegit; in Fereal poſtea penetravit, & Tirel-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

lum inter rebelles rei militaris peritiſſimum e munimento ſuo expulit, Ferney regiunculam & Fues vaſtavit; præſidium in Breany collocavit: & Drogedam deflectens, multos è primariis rebellium, acceptis obſidibus, in fidem recepit.

Vere appetente, ad Mogheriam profectus, ſuccifis ſilvis, viam aperuit, & omnia rebellium Caſtra ad Armachiam in poteſtatem redegit, & ipſam præſidio firmavit; & Comitem a Blackvvater ubi ſumma arte caſtra communiverat, ſubmovit.

Dum hæc in Vltonia gereret, Ioannes de Aquila cum bis mille veteranis Hiſpanis & quibuſdam transfugis Hibernis ad Kinſaliam in Momonia appulit prid. Calend. Novembris; qui ſe Magiſtrum Generalem, & ducem Regis Catholici in Dei bello pro fide tenenda in Hibernia profeſſus, Reginam Pontificis ſententia à Regno abdicatam, ſeque adveniſſe, ut Hiberniam è faucibus Diaboli & Tyrannide Anglorum liberaret: quo ſpecioſo obtentu pernicioſos multos in partes ſuas pellexit.

Prorex contractis undique quas poterat copiis, ad obſidionem ſe accingit, & Richardus Leveſon ſubthalaſ-

ſiarcha

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

archa ex Anglia cum una atque alte-
a navi regia adveniens portum oc-
ludit. Interim Comes Tir-oen alii-
ue rebelles, aliis II M Hiſpanorum qui
d Berehaven & Baltimore & Caſtle-
aven deſcenderant, acceptis; ita ut
I M peditum & quingentos equites in
xercitu numeraret; ad XXI Decembr.
n colle mille plus minus paſſ. a caſtris
roregis ſe oſtendit & ibi caſtra meta-
us eſt. Fruſtra dein tentavit Comes
oppidum perrumpere, & memora-
li prœlio à Prorege profligatus eſt;
aptus Alphonſus Ocampo cum tri-
us Hiſpanorum ductoribus & ſex ſi-
niferis, cæſi cIↃ cc; ſigna IX capta
uorum ſex Hiſpanica fuere: Anglo-
um vix unus & alter deſiderati, mul-
vulnerati. Maximi momenti hæc
ictoria fuit: Comes in Vltoniæ lati-
ula rejectus, O-Donellus in Hiſpa-
um fugatus; bonorum animi erecti,
ebellium ſpes labefactatæ.

Dein cum Hiſpanos jam obſidionis
ederet, cum ipſis in haſce conditio-
es Prorex convenit, ut Hiſpani Kin-
aliam, caſtra & munimenta ad Balti-
more, Berehaven & Caſtlehaven Pro-
gi dederent, cum vita, bonis, & ſignis
plicatis diſcederent, Angli naves qui-
us uno & altero commeatu in Hiſpa-

niam navigarent, juſto pretio dat
præberent, in Angliæ portubus ſi for
te appellerent, comiter acciperentu
& interim dum in Hibernia vento
expectarent, numerata pecunia ad vi
ctum neceſſaria ſuppeditarentur. Hi
actis, Hiſpani haud multo poſt nu
meris multum imminutis ex Hiberni
ſolvunt. Comes, plurimis ſuorum in
itinere deſideratis, trepida fuga ſe in la
tibula ſua recepit.

Prorex Dubliniam ſe recepit ut mili
tem reficeret: dein in Vltoniam regreſ
ſus, Aquam nigram ratibus, Floate
vocant, ſuperavit; & vado prius ignoto
infra vetus munimentum reperto
propugnaculum ad ripam ponit, quod
è ſuo nomine Charlemont dixit: hinc
Comes territus, ædibus ſuis ad Dun-
gannon ignem ſubjecit; Prorex au-
tem ultra Dungannon movit, & lon-
ge lateque ſegetes excidit, vicos incen-
dit, agroſque depopulatus, munimen-
ta in Logh-Creuvv, Logh-Reogh, &
Mogherlecovv, deditione accepit, præ-
ſidium ad Logh-Eaugh ſtatuit, quod
Montioy dictum, alterumque ad Mo-
naghan.

Cum itaque in arctum concluderen-
tur rebelles, multi ſe reſpicere, & ſecre-
to ſe Proregi ſubmittere cœperunt.

Ne

Nec latuit Comitem concuſſam eſſe ſuorum & fidem & vires; itaque & ipſe demiſſiſſimis literis ſubinde ad Reginam datis veniam deprecari cœpit; cumque à ſui ſtudioſis accepiſſet, Proregi à clementiſſima Regina poteſtatem datam ipſum in gratiam recipiendi; per fratrem ſuum Arth Mac-Baron & alios cum Prorege egit, & menſe demum Februario, cum pollicitus eſſet ſe abſolute vitam ac fortunas Principi ſine ulla conditione ſubmiſſurum, uno ac altero comitatus ad Mellifontem acceſſit, & coram prorege proſtratus, peccatum in Deum, & culpam in benigniſſimam Principem agnovit, cui, ut de ipſius vita & fortunis pro arbitrio ſtatuat, permittit. Cujus quondam benignitatem, modo potentiam ſenſerat, nunc ut lenitatem experiatur & æternum eſſet regiæ clementiæ exemplar, demiſſiſſime contendit. Nec enim ſibi vel ætatem adeo eſſe effœtam, vel corpus affectum, vel animum infractum, quin forti & fideli opera rebellionem hanc poſſet expiare. Vt tamen crimen extenuaret, iniquius ſecum actum eſſe invidia quorundam dicere incepit.

Hic plura locuturū Prorex interrumpit, excuſationem nullam tanto crimini prætexendam, & paucula alia, ſed multa cum authoritate, locutus, ſecedere juſſit, poſtridieque ſecum Dubliniam abduxit, inde in Angliam ad Reginam adducturus, ut pro arbitrio de illo ſtatueret.

Interea autem optima illa Princeps paulo poſtquam per nuntios acceperat (ne quid gloriæ ſuæ deeſſet) hanc rebellionem eſſe extinctam, quæ illam anxiam habuerat, in cœleſtem ;patriam pie placideque emigraverat. Itaque quam à Regina veniam Comes impetraverat, Rex Iacobus confirmavit.

Ita Bellum Hibernicum (inquit Camdenus) imo potius rebellio Comitis Tir-oen ex privatis ſimultatibus ambitione intermixtis cœpta, contemtu principio & parſimonia ex Anglia fota, prætextu libertatis & religionis Romanæ reſtaurandæ per univerſum Hiberniam diffuſa, pravis Anglorum æmulationibus, veteranorum avaritia, ſubdolis Comitis artibus & ſimulatis ſubmiſſionibus, impeditiſſima locorum difficultate, deſperato hominum genere magis pedibus quam armis tuto protracta; levi nonnullo-

rum

m credulitate & aliorum qui au-
oritate valebant occulto favore,uno
altero eventu proſpero, Hiſpano
pendio, Hiſpanoque milite confir-
ata, octavo poſtquam eruperat an-
, auſpiciis Elizabethæ divæ memo-
e, ductu Proregis Caroli Blunt Ba-
nis Montioy (quem poſtea hoc no-
ine Rex Iacobus Comitis Devoniæ
ulo honoravit) feliciſſime confecta
, & pax, ut ſperamus, immota con-
bilita.

Porro quis fuerit Hiberniæ poſterio-
bus hiſce annis, poſt extinctam Com.
ir-oen rebellionem ſtatus, ex Morri-
no hic attexemus. Anno cIↃ IↃcXIII
m certis de cauſis in Hiberniam (in-
it) trajeciſſem, offendi ſtatum to-
us regionis multum immutatum,
am poſt Comitum Tir-oen & Tir-
nnell, aliorumque aliquot Dyna-
arum in Septentrionalibus Hiberniæ
rtibus, è patria fugam, D. autem
ahiri O-Dogerti, qui ſe ſuperioribus
ſce in novis turbis concitandis con-
nxerat, interitum, tota illa Hiberniæ
rs, quæ ad arctum vergit, à novis ali-
ot Anglorum, multo pluribus au-
m Scotorum coloniis erat occupata
 poſſeſſa.

Mere Hibernici non tantum in Sep-
ten-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

tentrionali illa plaga, ſed per totam Hiberniam patienter jugum ferebant nuſquam potentes, niſi forte in Conaghria, ubi ne quidem potentia eorum ullatenus timenda quandiu Anglo-Hibernici in fide & obſequio Principis ſui perſtabunt.

Verum Anglo-Hibernici ubique (præcipue autem in illa parte quam vulgo the Pale appellant) ſive ex nimia noſtra erga ipſos benevolentia vel potius indulgentia, poſt poſtremam illam rebellionem (à qua multos eorum non abhorruiſſe ſatis conſtat) ſive ex obſtinato ſtudio papiſticæ religionis, etiam in iis quæ temporalem Regis poteſtatem imminuunt, (quod Rex ſancto propoſito obnixe corrigere conabatur) ſive ex nimia omnium rerum abundantia tempore pacis (quam nulla gens aut avidius ingurgitat aut citius faſtidit, quam Hiberna) ita efferebantur tantoſque animos ſibi ſumſerant, ut nuperrime Parlamentum, quod Rex ad publicam Regni utilitatem convocari juſſerat, ſeditioſe abruperint deſeruerintque; atque ab illo tempore non deſtiterint graves querelas adverſus Anglicos gubernatores (potiſſimum autem adverſus Proregem ejuſque miniſtros) inſtituere & clamoroſe deferre

atque

tque ita per illorum latus Regiam au-
horitatem graviter lædere. Vbique
lebei homines opibus affluere, nobiles
vero & militares ut plurimum egere, at-
que ita ad prædas agendas proclives.

Momoniæ incolæ, qui jam dudum veterum ſuorum privilegiorum confirmationem impetraverant, quibus ipſis nimia libertas vel potius licentia conceditur, non modo ſegnes in obſequendo, ſed & ſtrenui in refragando erant, præſertim in iis quæ religionis cauſa jubebantur. Quippe tanta Sacerdotum illuvies (quorum multi contra conditionem religioſorum pernitioſis conſiliis & militaribus diſciplinis imbuti, & ad quidvis audendum idonei) hanc provinciam inundarat, ut militum præſidiariorum numerum longe ſuperarent, quippe copiis militaribus pene exhauſtis. Præter hos multi nullius frugis è belgio in hanc provinciam quotidie advolant, qui ſub Archiduce in Hibernica legione meruerunt, & plures indies ad eandem legionem ablegant, ut ſibi armorum uſum comparent, eoque comparato, in eundem modum revertantur; ipſi interim hic in angulis muſſitant, nil niſi ſeditiones & rebellionem, ubi occaſio ſeſe offeret, ut proclive eſt credere, meditantes.

Quin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Quin etiam in juſtitiæ publicæ a
miniſtratione, licet Anglicis juriſco
ſultis, qui poſt poſtremam rebellione
miniſteria ſua in Hibernia obierant,
mnia ad legum obſequium compoſi
viderentur, multum publice priv
timque peccabatur; nam Hibernici I
dicum Anglicorum ſubſellia freque
tes quidem adibant, non tam ut leg
bus, ut par erat, deferrent, eiſque d
bitam obedientiam præſtarent, qua
ut iis, qui ingenium & mores eoru
haud ſatis perſpexerant, imponerent,
innocentiam ſuam ſimulate prob
rent, atque non raro antecedentiu
judiciorum, quæ ab Gubernatoribus
liiſque regiis miniſtris, quibus ipſoru
malitia melius perſpecta erat, lata
rant, vim enervarent atque effug
rent. Ipſique dynaſtæ ad limites ſua
rum provinciarum judicibus Anglic
præſto erant, non tam ut obſequiu
ſuum, ut Iudices falſo ſuſpicabantu
teſtarentur, quam ut ſubditos ſuo
præſentia ſua deterrerent, ne quid que
relarum adverſus dynaſtas ſuos, ad tr
bunalia judicum deferrent. Etenim n
quidem inter Anglo-Hibernos jus e
æquo dicebatur & inter inferiores ju
ſtitiæ adminiſtros inde à Conſtabu
lariis ad provinciarum Eirenarchu
omni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

omnia confuſa erant, multaque ab Anglo-Hibernis & mere Hibernis licentioſe & violenter adverſus novos Hiberniæ ex Anglia Scotiaque colonos quotidie deſignabantur.

Quibus omnibus fiebat, ut, cum Hiberniam, jam poſt bellum tam feliciter extinctum, & mere Hibernicos perdomitos, optatos pacis fructus carpere oportuiſſet, novæ turbæ, graviuſque ſeditionum incendium à degenere Anglo-Hibernicorum colluvie merito metueretur. Sed pacis vere amantes erigebat fiducia de Regis potentia & juſtitia, aliiſque heroicis virtutibus concepta, quem haud fruſtra ſperabant gliſcenti rebellioni in tempore ſalutare frenum impoſiturum: quæ fiducia eos nequaquam fefellit, nam anno cIↃIↃCXIV tribus regni ordinibus ad parlamentum in oppido Dublinenſi convocatis, unanimi conſenſu & ſalubres leges ſubditorum animis in officio & obſequio continendis latæ ſunt, & pax publica reſtaurata.

Alebat tum Rex Angliæ in Hibernia equites ducentos duodecim; pedites M cccc ſub variis tribunis. Præſidiarios inſuper trecentos triginta quinque, in arces & caſtella quæ paſſim extructa, exiguo admodum numero diſtributos.

Caſtel-

Caſtellorum autem & arcium nomi-
na hæc ſunt:

Dublienſis arx.
Philipſtovvne.
Dungarnan.
Limiricenſis arx.
Haſebolim.
Ballenfad.
Carickfergus.
Mount Norris.
Toome.
Donnegal.
Eniskellin.
Faulke Convvay.
Maryborough.
Duncannon.
Caſtlemaigne.
Caſtle Parck.
Athlone.
Dromruske.
Moyry.
Omey.
Doe.
Cloughaughter.
Eniſhlaughlin.

APPEN-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

APPENDIX DE SCOTIA ET HIBERNIA, & utriuſque gentis moribus,

Ex Ioannis Barclay Icone Animorum.

BRITANNIA in Septentrionem excurrente, Angliam Scotia excipit, inclyto ſceptro ſupra fidem & ætatem Regnorum cæterorum: quippe viginti jam ſeculis ſui imperii fortunam in unius familiæ hæreditatem ſervavit. Centum & octo Reges à primo Ferguſio in Iacobum Britannicum numerantur; qui tot Regibus Anglicam nobilitatem addens, nunc primum uno imperio omnes Inſulæ partes junxit. Scotis animus ad humanæ conſuetudinis culturam facilis, corporis habitus ſupra multas gentes decens, cæteraque cum Gallis communia, præter ſoli ubertatem. Nam regio ad Septentrionem porrecta, nec frumento ubique idonea, multis locis ſteriles montes habet neque

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

illos ſaltem nemoribus indutos, præterquam ea plaga quæ horridius in cœlum exurgens, ſilveſtre & barbarum cognomen incolis ſuis fecit. Fortiſſimæ tamen genti multum cibum, de avium, ferarumque, armentorum etiam, & gregum frequentia, natura paravit. Trecentorum cervorum, aut amplius, agmen videre non inſuetum. Multo plures incolarum induſtria cogit ad venantium Procerum voluptatem. Neque ex patriis bonis deſunt, quæ advectis exterarum gentium mercibus ad neceſſarios uſus permutent. Sed inopiam æris nullo artificio emoliuntur. Sic in patria facillime degentes, etiam numeroſis clientibus graves, non in exteris locis ſimili cultu, & fortunæ ſuæ pari, vivere poſſunt. Nulli tamen magis memores ſuæ ſtirpis; adeo ut familiæ decus malint interdum ſua paupertate fædare, quam ſupprimere intempeſtivos titulos, & ſuæ cognationis parumper obliviſci. Nam in regione virorum fœcundiore, quam frugum, neceſſe eſt clariſſimi ſanguinis multos in egeſtatem naſci; quibus per diverſa terrarum quærentibus opes (nec alii fide, aut induſtria, præcellunt) & ad præconia ſuæ nobilitatis obſtinatis, ſæpius

us audientium riſus, quam lachry-
æ, & fides, acceſſit.

Ipſam autem regionem, in ſe quo-
ue animoſam, paſſim inimicitiæ ex-
cent, ſupra fas humanitatis aut odii
iam ſævæ. Quippe per familias, &
gnomina, diſcreti, ſuarum gentium
incipes habent, illos qui in antiquiſ-
mam familiæ hæreditatem ſucceſſe-
nt. Eos ita obſervant, ut vix patriæ
aritas major ſit, & ad ipſos læſi
nfugiunt, patrocinio viribuſque ſuæ
miliæ uſuri. Ita ſæpe modica jurgia,
inter obſcuros, magnis & indignis
otibus ſuffecerunt; Dum utrimque
rgantes apud illos ſuæ gentis Princi-
s dequeſti, privatas contumelias in
ſarum familiarum: injuriam ver-
nt. Neque rem modico ſanguine
ragunt; Interdum in agmen & ve-
ti aciem coacti deſæviunt. & inſita
imicitiarum vis in hæredes quoque
it. Cædem cæde repenſare, deco-
m; incendia alternis ignibus vindi-
nt. Nec aperto tantum Marte; inſi-
is, fraudibus, agunt. Nihil turpe,
t ignobile, ſatianti oculos inimico-
m malis. Et hæc peſtis ſæpe Optima-
s evertit; ſive inter ejuſmodi arma
tinctos, ſive frequentiam ſtipato-
m (nam ſuſpectam vim inimicorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

ita ſubmovere neceſſe eſt) ſera inopia, diſtractiſque fundis luentes; Etiam quod ut plurimum regio arboribus caret, quidam putant illorum odiorum facinus eſſe; dum adverſis facibus inimicorum ſylvas cremant, & privatis injuriis vaſtitatem patriæ faciunt. Sed hæc olim deflenda dolentius, cum indies iſta arma ſævirent. Nunc placidis rebus, quam ſentire meliora, tam licet augurari. Quanquam enim tantum nefas ſubmovere non fuit in veterum Regum manu, proceribus fide clientum, numeroque ferocibus; tamen patriæ ſuæ hoc demum Iacobus Britannicus beneficium dedit. Is cum adhuc uni Scotiæ imperaret, hanc publici mali cauſam habuit in præcipuis regni curis. Sed pigebat illi peſti per partes, & plerumque inutili ſolicitudine, occurrere; nec enim poterat ullis jurgiis vera pax ſtatui, niſi ſimul omnia componerentur; cum exempla ejuſmodi criminum, illiſque venia, neceſſitate temporum frequens, omnes ſolicitarent ad parem audaciam; ſaltem ne timidas, aut degeneres iras geſſiſſe viderentur. Semel itaque & in perpetuum placuit hæc odia aboleri. Ipſe Rex eorum rationem inivit, quorum familiæ & rixa

rixæ eminebant. Precibus, & authoritate fractos, partim per ſe, partim per Senatus ſui delectos, ita reconciliavit, ut vix amplius in tota Regione tam aſſueti facinoris acerbitas nominaretur; Ingens opus, nec à ſapientiſſimo & diligentiſſimo Rege, niſi multo tempore, & mira felicitate abſolutum. Iam biennium erat ex quo pacaverat Scotiam, cum ad Angliæ ſucceſſionem vocatus eſt; ingenti auſpicio ad hanc novam Scotorum ſanitatem; quippe tot viribus auctum Regem nunc vero & ſalubri metu colentium.

Scotis præceps ad omnia animus quæ ſpes ſemel perſuaſit, cui maxime credunt; Iracundia in promptu, ſed quam facile poſt primos impetus mitigant. Quærere opes, quam ſervare, meliores; Sive quod indoles fortuna ſua major inconſultæ liberalitatis impetu laborat, amâtque opulentiæ famam; ſive patriæ ſuæ amore decepti, ubi ad nummos pervenerint, qui in Scotia felicitati ſufficerent, jam de inopia ſunt ſecuri, neſciuntque in unaquaque regione cum auri argentique frequentia ſumptus quoque & rerum pretia convenire; ut nec facile ingens pecunia quæri

poſſit, niſi ubi effuſiſſime ſolet expendi. Animi illis in quæcunque ſtudia inclinant, mirifico ſucceſſu inclyti, ut nullis major patientia caſtrorum, vel audacia pugnæ; & Muſæ nunquam delicatius habeant, quam cum inciderunt in Scotos. Etiam urbanis negotiis pares, ad omnis fortunæ, vitæque genera, ſuam induſtriam aptavere. Vagis porro, nec ex dignitate peregrinantibus, adeoque non alio nitentibus ope quam ut ſuæ gentis hominum qui in externis regionibus ſibi divitias peperere, ineant domos, exigantque velut patriæ vectigal, nihil eſt ſuperbâ mendicitate deterius.

INſula Britannicæ plagæ vicina, ſub eodem Imperio, Ierna antiquis, mox Hybernia appellata; ſpatiis ingentibus diffunditur, navibus per commoditatem portuum facilis, neque ex quorundam incolarum illuvie æſtimanda. Quippe multa felicitate colonos ex Anglia Scotiaque invitat; humenti quidem cælo, ſed ſalubri, & quod animalia veneno infeſta impune non hauriunt. Lacerti bufoneſque ibi delati non vivunt. exportatæ arbores nullo ſitu concipiunt vermes, aut incuria araneas admittunt. quamquam &

ſuas

ſuas Hiberni araneas , ſed illas innoxias , habent. VVeſtmonaſterii ampla ſedes, ubi jus litigantibus dicitur, ex illis ſylvis trabes accepit, & effìcta multa arte tabulata. Mirum dictu; araneis circum parietes pendentibus, vix ligno tam ſordidæ texturæ filamenta adhæreſcunt.

Hybernis , qui ab oppidis cultuque receſſerunt, mira cujuſvis aëris, cibique patientia, paupertatis longo uſu. Victu parabili, ſemicruda fera, vel bove ſatiant famem, cibum temperant lacte, fragiles domos ad altitudinem hominis excitant, ſibi pecorique cōmunes. Et hoc in illa gente mirum, amor deſidiæ reliquas gentes emolliit; Hybernos duravit ad bella. Quippe per ignaviam fertiles campos illis colere, ac ſerere, pene ignotum. Pabulo, & telluris genio ad armentorum alimenta contenti ſunt. Artificia quoque non exercent , tanquam maculatura nobilitatem quam tantopere jactant. Ita turpi ocio exigunt vitam, & incōmoda ex ea barbarie frequentia , patientia quam laboribus malunt refellere; tantaque eſt ignoratio deliciarum, ut nec ſentiant mala. Simplici veſte imbrem & frigora tolerant, venatibus ad celeritatem perveniunt , feris pa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

rem; feſſis, vel nocte deprehenſis humus ſufficit, contectoſque nivibus, vel imbre diffluentes, prius ſaties quietis quam cœli injuriæ excitant; Pulchra fortitudinis bellique rudimenta, ſi non ex tam fœda ſegnicie. Et has ſordes ne in pace quidem excutiunt, communione Anglorum, vel æmulatione Hiſpanici moris; vitamque tot malis horrentem, veluti curis vacantem, diligunt, improba libertatis ſpecie capti, quæ per diverſas fraudes variis gentibus illuſit. Illis animus ad ſua vitia obſtinatus, labori averſus, & per hoc omni frugi; acer ad furtum, & prædam, omnemque laborem qui venationem imitatur. Et hæc quidem ignavæ plebis mala. Optimates ſyncera fide multi, eximios animos dignis ſuo ordine virtutibus excolunt. Etiam qui in urbibus degunt, aut amænioribus plagis, non mediocri humanitate adornantur. Ita probant feram illam populi partem, ſua ſponte barbaram, non Inſulæ fato in illa vitia factam eſſe.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Summa Privilegii.

Illuſtrium & Præpotentium D.D. Ordinum fœderatarum Belgiæ provinciarum decreto cautum eſt *Bonaventura* & *Abrahamo Elzeviriis*, Academiæ Leydenſis typographis, Ne quis præter illorum aut hæredum voluntatem toto decennio proximo, his in regionibus excudat, aut alibi extra provincias excuſum inferat vendatve, librum hunc, cui titulus, *Reſpublica ſive Status Regni* SCOTIAE & HIBERNIAE, &c. Quodſi quis contempta auctoritate, directe vel indirecte, præſumpſerit, librum hunc, totum, vel partem ejus, hoc ſive alio modo, extra dictum temporis intervallum typis mandare, vel impreſſum alibi in has oras inferre & vendere; confiſcatione exemplarium, mulctaque inſuper ſexcentorum florenorum, damnas eſto; uti latius patet in ipſo privilegio, dato Hagæ in conventu D. D. Ordinum Generalium, XV Maii, MDCXXVI.

G.V. HERTEVELT Vt.

Ad mandatum Præpotentum D.D. Ordinum General. ſſ.

I. van GOCH.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
224 C 46